

ఆంధ్రజాలము

310431 ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 9.

చెన్నపట్టణము 1922 వ సం॥ మే నెల 6 వ తేది శనివారము

No. 30.

సంపుటము ౯

దుండుభినామ సంవత్సరము, వైశాఖ మాస శుద్ధ నవమి ౯.

సంచిక 30

హిందూదేశచరిత్రము

(1)

రెండవ భాగము, మూడవ భాగము

ఇవి రెండును

విజయనగరము మహారాజా కాలేజి ప్రొఫెసరు రంగ ఎమ్. వెంకటరంగయ్య ఎమ్. ఏ., గారిచే వ్రాయబడినవి.

ఆర్. వెంకటేశ్వర్ అండు కో., ఆనందముద్రణాలయము, మదరాసు.

R. Venkateshwar and Co, Publishers, Loane Square, Madras

ఇంద్రజాలమహేంద్రజాలము

ఈ అపూర్వగ్రంథములో జన్మనీ గారడీ, యోగదృష్టి హస్తలాఘవము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము మంత్రకాస్త్రము, భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లపేజీ తమాసాలు విచిత్ర విశోదవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో సమాధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మాటలాడించుట భూమిపైన గజముయెత్తున గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేజిక్ చేయగలరని గ్యారంటీ యిచ్చుచున్నాము. దీని వెల రూ 4-0-0 లు. (2113-688) పి. ఆర్. జనార్దనంనాయుడు, బంగ్లూ, గుంటూరు జిల్లా.

వలువిధసాదాబంగారు

ఉంగరములు

కెంపులు, పువ్వురాగములు

చేర్చి కట్టబడిన

ఉంగరములు మావద్ద తగుగుగా నున్నవి.

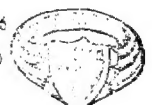
వివాహ సమయములందు,

డామా, స్కూలు, మున్నగు

వాటిలోనుండు ప్రదర్శన

కలకు బహుమాన

సవరం బంగారుకు

ముగా నిచ్చుటలేగినది

పూచీ నియ్య దును.

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి గురుస్వామి శెట్టి

(1842)

అంకు కంపెనీ, నగలవర్తకులు

చెనాబజారులోడ్డు, మద్రాసు.

116 రూపాయలు బహుమానము

విజయ కాలయము.

ధరావతు ముఖ్యము.

స్త్రీలకు సంభవించు సమస్త సోపానములకు

ప్రదరాంతకము ఉపయోగము.

ఈ సిద్ధిపథము నిశ్చయముగా నివారణచేయును.

మందుతో అనుపాన చూర్ణము, లేవ్యము పంపబడును.

వెల రూ 5-0-0 మాత్రమే, తపాలాఖర్చులు సహా.

సోల్-ప్రాప్రయిటరు,

3440

ఆన్లాయన్ డ్రెస్ థియేటరు, కాకినాడ.

భృంగామలక తైలము

అనే స్నాన తైలము

చాల

ప్రసిద్ధి చెందినది.

కండ్లమంట, హస్తపాదములదాహము, శరీరతాపము ఇవి ఈ తైలోపయోగముగల వెంటనే నివృత్తియగును. మెదడుకు చాల చలవయ్యును. చర్మము మృదువుగాను, చల్లదిగాను, ఆరోగ్యముగాను అగుచున్నది. వెంట్రుకలు అకాలములో తైలంబగుట, పూడిపోవుట వీనిని నివృత్తించును. నూర్కాన ద్రవము మొదలయిన తలనొప్పలు, తలమట్టుట మొదలైన వికారములున్న నివారణ మగును. అనేక ఆయుర్వేద - ఆంగల వైద్యక్రేమలకల ఈ తైలము క్షాళింపబడి యున్నది. డిప్లోమా బొందిన ఆయుర్వేద చికిత్సకున్న యస్. కే. పి. డి. ఆయుర్వేదాశుక్రియయ ప్రధాన డాక్టరున్న వైద్యకలానిధి సుపాదకులుగాను నుండు (3497)

ఆయుర్వేద భూషణం పండిత యం. దురైస్వామి అయ్యంగర్, ఏ. కే. ఏ. సి.

వారిచేత ఈ తైలము తయారుచేయబడినది ఖరీదు సీసా 1-కి రూ 1-4-0. తపాలాఖర్చు మొదలైనవి ప్రత్యేకము.

ఆర్యహేషధశాల, 7. ఆదియప్ప మొదలివీధి, వేవేరి, మదరాస్.

బండికాశములో కూర్చుంటే కుద్రచేయుటకు కంపెనీవారిచే

కానావిధములగు రివాల్వర్లు. ఆరులేక విడుదలయ్యే

వేయబడును.

(8062)

వక్రనాని.

[స్థాపితము ౧౮౬౩ నుం

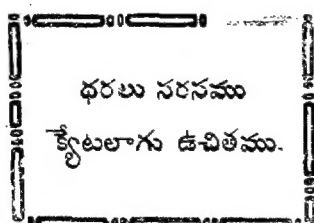

౧౨ సెంటు.

కాశి-౧౨-౩౩, కిర, కిర అంగుళములలో దొరకును.

చిన్నవి. కేటలా పట్టుకొనిగలిగినవి కూడ దొరకును.

యస్. వి. రామమూర్తి శెట్టి అండు కంపెనీ, వెం. ౧౨. బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

ధరలు సరసము

కేటలాగు ఉచితము.

పెన్సిల్లు!

మన దేశములో చేసిన పెన్సిల్లు!!

పెట్టుబడి, సామానులు, పనివేత్తలు సమస్తము మనదేశములోనివే.

“దేశములోని ప్రజలు బ్రతికి నుండుచవలెనంటే దేశములోనే వస్తువులు కొనండి”

మా కాపీ పెన్సిలు దేనికిని తీసిపోదు.

(3462)

ఒకరూపాయి పంపిన అన్నిరకములు గల సమూహాకట్ట పంపబడును.

ఏజెంట్లు:- పి. యస్. శర్మ కంపెనీ, బంగ్లూ. (సిల్లూరు, గుంటూరు, కృష్ణా, గోదావరి, విశాఖపట్టణము, గంగాముఖిలలో)

వ్యాపారధరలకు వ్రాయండి. మదరాసు పెన్సిలు ప్యాప్టోరీ, కామవ్వనుపేట పోస్టు, మదరాసు.

హనుమాన్ బోరక్కు సబ్బు చర్మవ్యాధులను అత్యశ్చర్యకరముగా

కుదుర్చును.

ఎస్. రంగనాథంశెట్టి అండు బ్రదర్లు, మద్రాసు

(1729)

ERASMIC

ఎరాస్మిక్ సువాసన సబ్బు

ఈ సబ్బు మృదులమైన దుఃఖములను పోగొట్టి, సుఖముల నిచ్చును. చూచుట కందముగ నుండును.

సువాసన అసమానమైనది. (డి)

దీనినివాడు వారి సుఖము విశేషము.

ఇట్టి సబ్బులను జూచి మోసపోకండి.

అన్ని స్థలములలో విక్రయించబడును.

INDIA'S OWN VEDIC RISHI'S

GIFT FOR ALL AGES.

The proved best tonic for all unfit conditions of the Body Mind and Higher Centres.

Stops Mind wandering, Forgetfulness and develops a magnificent never-forgetting Memory.

Makes you feel fit as a Prize Fighter all the day no disappointment. Price per phial Rs. 1/8, Dozen Rs. 16/8, Literature Free.

The Hindu Medicine.

Post Box No. 841, Calcutta.

THE

Kalapatharu Ayurvedic Works

FOUNDED AND DIRECTED BY

MAHAMAHOPADHYAYA KAVIRAJ,

GANANATH SEN, SARASWATI M.A., L.M.

Are you in the Full Glory

OF

Manly Strength

(8894)

If not you are in urgent need of radical remedy to regain your strength and

Manly Power Try

BRISHA JOGA

Prepared on the basis of the Makaradhwaj, Goutik, Etc., in assimilable form

Guarantees Results

It quickly renews VIGOUR and VITALITY and restores power of SUPERB-MANHOOD.

Price one Phial (to last 30 days)

Rs. 6-4 Per V. P. P. Rs 6-10.

44, Grey Street, CALCUTTA

(873) "కాంతానుదహరణి"

అను యానాని వైద్యశాస్త్రప్రకాశము తయారయిన ఇంద్రియపుష్టికి దివ్యమైన శిష్యాము. దీనిని సేవించుటచే, నిస్సత్తువు, శిష్యుల క్షయములు, స్వప్నమందు స్థలము, రతిలో శీఘ్రస్థలము, కాల్పచేతుల లాగుట, పోగొట్టి నిత్యయావన సుఖము నిచ్చును. నీ స్వప్నమందు మేల సిగ్గు పడెదవు? దీనిని సేవించి స్వర్గసుఖములను పొందుము. పథ్యములేదు.

పరీక్షచేసి చూచిన మీదట తెలియును. వెల 1 డబ్బా 4-0-0 ఆంధ్రపత్రికా చదువరులకు రూ. 3-0-0 మాత్రమే.

తామరమందు:- 7 తే తామర, 7 జవరము, తామరలకు అమోఘము వెల డబ్బా 0-8-0

ది రెడ్డి అందు కంపెనీ, గోపాలపురం,

[8888] కొత్తపేట పోస్టు (గోదావరిజిల్లా)

ఆంధ్ర జ్యోతిషాలయము

జాతకము

(1) జాతకచక్రము (కుండలి) యొక్క నక్షత్రము (2) పుట్టినతేదీ, జననకాల ఘడియలుగాని (3) జాతకునియొక్క జన్మ నామము, ప్రస్తుతపు వయస్సు, మాతృ ఉత్తరము వాయుసమయముగాని, ఈమాటిలో నేదియో యొకటి మాత్రం పంపినయెడల, జాతకునియొక్క రూపము, స్వభావము, శరీరాంగణము, ధనసంపాదన, ఆయుర్దాయము, భాగ్యము, సంతానము, కళిత్ర సౌఖ్యము, ఉద్యోగము, జీవనము మొదలగు 25 సంగతులు దాఖలా కొరకు వ్రాసి ముందుగా రు. 1-4-0 లకు వి. పి. గా పంపెదము. ఈవాసినసంగతులు సరిగా నున్నయెడల, జాతకుని యొక్క ఆయుర్దాయము ఆఖరువరకు, జరుగబోవు ప్రతినెల ఫలములు, అనగా, మహాదశ, అంశరక్షాఫలములు 96 పూరా జాతకము, శాస్త్రసమ్మతముగా తయారుచేసి పంపెదము. పూరా జాతకమునకు రు. 5 లు, అగును. పూరాజాతకము వ్రాయించు కొనువారు రు. 2 లు, అధ్యాయము ముందుగా పంపవలెను. అట్లు పంపగానే జాతకము పూర్తిగా ఆఖరువరకు తయారుచేసి తక్కిన రు. 3 లకు వి. పి. గా పంపెదము.

సంవత్సరఫలము

మొత్తముమీద 1 సం॥ రం వరకు ముందు జరుగబోవు ఫలములు వ్రాయుచు, నెలలవారీగా 12 నెలల ఫలములు వివరముగా వ్రాయుటకు వి. పి. ఖర్చులతో రు. 1-4-0 లు అగును. దీనికి జన్మనక్షత్రము గాని, జన్మనామము గాని, మాత్రం పంపిన చాలును.

జాతకమార్పాండము

మొదటిభాగము

జ్యోతిషమును ఏమియు ప్రవేశము లేనివారికి ఈగ్రంథము మిక్కిలి ఉపయోగము. దీనిబట్టి భూతిభవస్వర్గరహస్యములు అతిసులభముగా తెలియును. కావలసిన వారికి వి. పి. ఖర్చులతో రు. 2-8-0 లకు వి. పి. గా పంపెదము.

రెండవ భాగము

ఇది అమృతూర్తిలయ సిద్ధముగా నున్నది. 300 శేటిలు. ఇందు లగ్న స్థానము, గ్రహస్థానము, భావస్థానము, వడ్డలములు, పాదశత్రు, అష్టకర్మ, తాత్పర్యసహితముగా నుమారు 1000 ప్రమాణ శ్లోకములతోను, విశేషాంశములతోను ద్వాదశ భావఫలములు మహాదశ అంశరక్షాఫలములును, ఇంకను అనేక సంగతులతో మిక్కిలి సులభమైన అత్యద్భుతముగా వ్రాయబడినది. దీనివలన అన్ని సంగతులు పూర్తిగా తెలియును. ఈ గ్రంథము నచ్చనియెడల తిరిగి సొమ్ము వాపసు చేయుదుము. ఈ 2వ భాగమునకై యిదివరకు ధర్మాస్తులు పంపినవారు తిరిగి మాకు వ్రాసినయెడల వెంటనే వి. పి. గా పంపెదము. దీనివలన పోస్టుఖర్చులు గాక రూ. 2-0-0 లు.

అలగ్యమైనవో ప్రతులు దొరకవు.

ఆ కెల్ల వెంకట శాస్త్రి.

(8512) గోపాలపురం, కొత్తపేట పోస్టు.

(గోదావరిజిల్లా)

మేము స్వతహాగా తయారుచేసిన

బయోడైడ్ సరసపరిల్లా

రక్తమును బాగుగా శుభ్రపరచి వృద్ధిచేయును.

మొటిములు, మచ్చలు, పాతప్రణములు, కురుపులు, గండములు, కఫము మున్నగు వ్యాధులు గలవారు దీనిని వాడిన రక్తమును బాగుగా శుభ్రపరచి బలమును గలిగించును.

సరసపరిల్లా అన్ని తెగలవారిచే చాలాకాలమునుండి వాడబడుచున్నది. చాలాశ్రేష్ఠమైనట్టియు, నమ్మకమైనట్టియు ఔషధమని నిరూపించబడినది. అనేక యోగ్యతాపత్రికల నిచ్చియున్నాడు. క్రమముగా చేర్చినవో దానివలన గలుగు గుణము అత్యద్భుతము. అట్లుచేర్చుటకుమంచి చతురత, జాగ్రత్త అవసరము.

మా స్వంత సరసపరిల్లా శ్రేష్ఠమైన సామగ్రలనుండి తయారుచేయబడినది. వైద్యులచే ఆమోదించబడిన ఎల్గోడాల్ సిలిసియా, ట్రిక్లిఆమ్, మాన్డ్రేక్, సెన్నా, లికొరైన్, సానఫ్రాను మున్నగువాటితో చేర్చబడినది.

మా సరసపరిల్లా అనేకవైద్యులచే వాడబడి, భ్యాతిని బడసినది. ప్రస్తుతకాలములో తయారగుచున్న బూటకపు ఔషధమువలె గాక మంచి గుణము నిచ్చును.

50 మోతాదులు గల బుడ్డి 1 కి రూ. 3.

బయోడైడ్ ఆఫ్ పొటాషియం, లోహము.

Sri Krishnan Bros.,

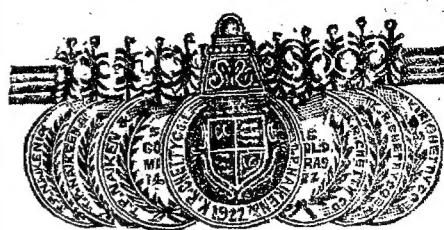
Chemists & Opticians

Post Box No 166 Madras.

3361

రోల్లుగోల్లుతో చేసిన కానుకలదండ

మా యొక్క సొంతాస్తులైన మా సోదరిమణులకు గాను

లదండతో సమానముగా నుండును. ఒక సారి ఆర్డరుచ్చిచూడును.

1/2 కానుకలదండ మొదటిరకము 65 x 12 1/2 7-0-0
1/4 " " " " 6-0-0
1/2 " " రెండవరకము " 6-0-0
1/4 " " " " 5-0-0

(3280) కొ. దొరసామి మొదటి గొప్ప కో, నెం 1-22 కృష్ణపు మొదటివిడి. తరుణ్ణి కృష్ణ, నుడరాను.

యిసాం! యిసాం!!

60 సం॥ రముల అనుభవముగల సర్కారు వైద్యాధికారి రావు సాహెబు డాక్టరు దానుగారి

సుఖజీవిత రహస్యపుస్తకము

ఇనాముగా పంపబడును. ఈ దిగువవిలాసము నకు వ్రాయవలెను. (3395)

ఈ పుస్తకములు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

The swasthya Sahaya Pharmacy, 30-2 Harrison Road, Calcutta.

నీ కంటియందు ఏమిటిబాద

యెవను కలదా?

అట్లుండిన అన్ని విధముల శస్త్రవ్యాధులకు నిష్పయమైనట్టియు, నమ్మకమైనట్టియు, మిక్కిలి పొడవైనట్టియు ఔషధముయొక్క గుణములను తెలుపునట్టి పుస్తకమునకు ఏల వ్రాయుటదగు? (8897)

L. H. Sellar Dent, 4 Samta Bengal.

వనోషధిసరసపరిల్లా

రక్తహీనతను రక్తముయొక్క పరిశుభ్రతను పోగొట్టుటయందు శేలన్నిక గాంచినది. ధర్మ 1-10-0 ఇండియా సిలోకొనందు ఎచ్చటికైనను తమిళాఖర్మ తుదితముగా పంపబడును. (2978)

విలాసము వి. డి. సావంత్

నెం 144 ఫనసవాడి, బొంబాయి

అమృతాంజనము

తలమెప్పులకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది.

ఇతర ఏ విధమైన మెప్పులను కూడ

మా అమృతాంజనము వాడినంత

మాత్రమున నయమగును. వెల 0-10-0 అణాలు.

అమృతాంజనము డిపో. నుడరాను బొంబాయి.

POLINES

CONDOMIXTURE

18 సంవత్సరముల నుండి చాలాప్రసిద్ధి చెందినది.

ఈ ఔషధము గోనీయా మొదలగు అన్ని విధములైన గమలులకు గ్యారంటీగా చెప్పబడినది. ఇది శుభ్రమైన మేక

వసమూలికలచేత మాత్రమే తయారుచేయబడినది. ఒక సారి

తాడు సేవించిన ఉపశమనము ఇచ్చును. 12 గంటల కాలములో

వ్యాధిని ఆపును. అయిదు రోజులలో వ్యాధిని నిర్మూలము చే

యును. ఇంతకు మించి వ్రాయబనిలేదు. ఒక సీసానుండు తెప్పిం

చుకొని సేవించినపిదప రోగులకే అనుభవముమీద గుణమును

తెలియగలదు. పోస్టుచార్జితో సహా బుడ్డి 1 కి రు. 3-7-0

రెండింటికి రు. 6-10-0 మూడింటికి రు. 9-12-0 మాత్రమే.

[8458] ఈ పుస్తకములు యింగ్లీషులో వ్రాయుట యుచితము

D. polines & Co.

Chemists, No. 5 Harimohan Roy Lane, Calcutta

చేంబర్లెన్ గారి
శూలనాస్తి
అతి సార
నివారిణి
ఈ వధమును
సేవించుటచే
కడుపునొప్పి, గ్రహణి,
అతిసారము, శూలనాస్తి,
పేగు సంబంధమైన వ్యాధులు మున్నగునవి అత్యంత
స్వల్పముగా కుదురును.
అన్ని జాగాలలో విక్రయ
మునకు దొరకును. 33

గోదావరి హిందూనమాజము

రాజమహేంద్రవరము

భగవద్గీతాపరీక్షలు 1922

గోదావరి హిందూనమాజమునా రేచిపేట జరుపుచున్న భగవద్గీతాపరీక్షలందుగాని యశేతులు తెలియజేయుచు లేఖలు వ్రాయుచుండుటచేతను అందఱకును బ్రత్యుత్తరముల నొసంగ వీలులేకుండునను నీ ప్రతికాముఖమున పరీక్షావివరములు తెలుప నైనది:-

1922 సం॥ రపు పరీక్షలు ఆగస్టునెలలో మొదటి ఆది వారమున జరుగును.

పఠనీయగ్రంథములు: ఉత్తమపరీక్షకు:-

- 1 భగవద్గీత-16, 17, 18 అధ్యాయములు
- 2 ఎలిమెంటరీ టెక్స్టుబుక్ (సనాతనధర్మ సిరీసు)

అంతయును థియసాఫీక్ ఆఫీసు (అహమదాబాద్, మదరాసు)

సామాన్యపరీక్షకు:

- 1 భగవద్గీత 1-వ అధ్యాయము; 2-వ అధ్యాయములో 1-10, 15-30 శ్లోకములు.

వామనావతారచరిత్ర-బమ్మెరపోత ప్రణీతము.

- 2 ఎలిమెంటరీ టెక్స్టుబుక్ (సనాతనధర్మసిరీసు) iii భాగము పుటలు 121-247;

Ethical Teaching

పరీక్షకు వచ్చువారు సెలవులలో నులువుగా చదువు కొందున్న నుద్దేశముతో చదువలసినభాగము లెగింపనైనది.

- 1 ఎలిమెంటరీ టెక్స్టుబుక్కువై నొకటియు కక్కిన గ్రంథము లేక గ్రంథములవై నొకటియు తెండు ప్రశ్నోత్తరము లుండును. భగవద్గీతమీద ప్రశ్న లన్నియు పుట్టునకు తెనుగునను రెండవదానికి తెనుగునైనను నింగ్లీషునైనను నుత్తరముల నీయవలయును.

- 2. పరీక్షకుండు కృతార్థ లయినవారు రెండుతరగతుల గ్రంథ శేర్షములపంజుదురు. 12 వంతులలో 7 వంతులగుణముల సంపాదించువారు మొదటితరగతియందును, 5 వంతులు సంపాదించువారు రెండవతరగతియందును చేర్చబడుదురు. కృతార్థ లయినవారి కందఱకును కృతార్థతాపత్రము లొసంగబడును.

- 3. వారివారి యోగ్యతాక్రమము ననుసరించి కృతార్థ లయినవారి కీకింది పారితోషికము లొసంగబడును:-

ఉత్తమశాఖ:- రూ 75, 50, 25, 15, 10, 5.

సామాన్యశాఖ:- రూ 40, 30, 20, 15, 10, 5.

పరీక్షాఫలితములనుబట్టి యవసరము లని తోచినయెడల పారితోషికములసంఖ్య హెచ్చుచేయబడును. వైపారితోషిక ములలో 3-కి తక్కువ కాకుండ పాఠశాలలు కళాశాలలలో చదువుచున్నవారికి యాయబడును. సామ్య మాలముగాఁ బారితోషికముల సంపాదించలేని యోగ్యత ననుసరించి పుస్తక బహుమానము లొసంగబడును.

4. మొత్తములో సగము గుణములైనను రానియెడల పారి తోషికము లొసంగబడవు. ఏతరగతియం దైనను మొదటి రెండవ పారితోషికముల సంపాదించనివారే తిరిగి మొదటిపారితోషికమును బడయుట కర్హులు ఒకసారి యొకబహుమతి నొందిన వారు తిరిగి మొదటిపారితోషికమునకే యర్హులగుదురు.

5 తెలుగు జిల్లాలయందలి పాఠశాలలు, కళాశాలల లోని ముప్పటిగాని పూర్వపుగాని విద్యార్థులందఱును. పరీక్ష నిచ్చుట కర్హులే. అట్టి పాఠశాలలను కళాశాలలను రికార్డుజు కావసరములేను. ఉత్తమపరీక్షకు వచ్చు పూర్వపువిద్యార్థులు 25 సం॥ల వయస్సుకును సామాన్యపరీక్షకు వచ్చు పూర్వపు విద్యార్థులు 21 సం॥ముల వయస్సుకును వైబడి యుండఁ గూడదు.

ఈ నిబంధనకారము తెలుసునిగుమ్మాళ్ల విద్యార్థులు పరీక్షకు రావలయు.

6. ఉత్తమపరీక్షకు వచ్చు పూర్వపువిద్యార్థులు మొదట సామాన్యపరీక్షయందు దుష్టితలై యుండవలెను. పైనున్న విద్యార్థులను వచ్చేజూలయిలో జూనియర్ ఇంటర్మీడియేటులో ప్రవేశింపజేయువారు సామాన్యపరీక్షకు మార్గమే రావలయు. తక్కిన కళాశాలవిద్యార్థు లందఱు నుత్తమపరీక్షకు మార్గమే రావలయు.

7 పరీక్షకు పంపు దరఖాస్తులతో నుత్తమపరీక్షకు రు 1-0-0 యు సామాన్యపరీక్షకు రు 0-8-0 యు ప్రవేశమునుగా పంపుకొనవలెను.

8. పరీక్షకు దరఖాస్తులు కార్యదర్శులకు జూలై 15 లోగాఁ బంపవలెను. దరఖాస్తులో నీక్రిందివిషయము లుండ వలెను.

- (1) పేరు (పూర్వీక) (2) తండ్రి పేరు (3) బాధ్యవర్తము (4) వయస్సు (5) ఏపాఠశాలయందు లేక కళాశాలయందు చదువుచున్నది (లేక చదివినప్పుడు) (6) సెలవులలో వై విలాసము, వారికి దగ్గటగానుండు కపాలాఫీసు (7) ఇంతకుపూర్వ మేపారితోషికము నైనను సంపాదించిరా? ఎప్పుడు?

ఈదరఖాస్తువై హెడ్డాప్టరు ప్రిన్సిపాలు లేక విద్యాశాల మేనేజరుగాని ఏ సంఘముయొక్క కార్యదర్శిగాని అథల మనందలి యిద్దఱు తగు ముద్రలుగాని సంతకము చేయవలయును.

9 పరీక్ష జరుగునపుడు జూలయి రెండవవారమునఁ బ్రకటింపబడును.

మ. ఛాయప్ప, బి. ప్రకాశము. కార్యదర్శులు. రాజమహేంద్రవరము. 3-5-22

ది ఇన్ డెపెన్ డెంటు

ప్రేడింగు కంపెనీ

76-ఫోర్టువీధి, బొంబాయి.

మాది, నూలు, బంగారము, వెండి, కాయధాన్యములు మున్నగువాటిలో న్యాపారము నడపుటకు కమీషను పుచ్చుకొని ప్రతిజాగాలోను అమ్మకము చేయునట్టియు కొనునట్టియు ఏజెంటు కావలెను. వివరములకు జాబు వ్రాయవలెను. (57)

బల్లారి కోలాచలం శ్రీనివాసరావుగారిచేరచింపబడిన

ఆంధ్ర నాటకములు

హరిశ్చంద్ర	1-4-0	రుక్మాంగద	1-4-0
రామరాజు	1-4-0	చాందుబీబి	1-4-0
కుశలవ	1-4-0	చాపదీపస్త్రాపహరణ	1-4-0
ప్రహ్లాద	1-4-0	పాదుకాపట్టాభిషేకం	1-4-0
ఆంధ్రీకృతాగస్త్య	0-12-0	బాల భారతము	0-12-0

ప్రహసనము
అన్యాయధన్యపురి మహిమము 0-3-0
నాచిపార్తి 0-3-0

పోస్తుఖ్యులు ప్రత్యేకము:-
యా ఆద్రెస్సులలో నెవరికైనను వ్రాయుడు.

కె. శత్రుఘ్న రావు, సివిల్ లైన్సు, బల్లారి.
మద్రాసు ఏజెంటు:-
యం. పి. శర్మ అండ్ కంపెనీ, పోస్తుబాక్సు నెం. 287 మద్రాసు. (62)

రిజిస్టరు చేయబడిన మేలైన లక్ష్మీ బ్రాండు

జమా ఆయిలు
సర్వరోగ నివారిణి.

ఇంగునల్ల జ్వరము, దగ్గు, పిత్తము, గొంతునొప్పి, కలరా, యిన్ ఫ్లుయెంజా, పలు నొప్పి, ఒడలు నొప్పులు యింకా యితర వ్యాధులకున్ను, ఉపయోగము వెల ముడి 1-కి రు 0-6-0

వజను 1-కి రు 2-12-0
గ్రోసు 1-కి రు 30-0-0

ఆర్ధరచేయవారు ఆర్ధరతో అడ్వాంసు పంపించవలయును.

3 గ్రోసులు ఒకేదబా తీయువారికి రైలుచార్జి ప్యాకెంకుకర్చులు యినాం. అమర్ చెందు, సోబా చెందు, యింగ్లిషుమందు పలకరుకు అడ్డుసి వ్యాపారస్తులు. నెం 63, వైస్పునాయుని వీధి, మదరాసు.

సర్వవృద్ధి విషనంబీనిని (రిజిస్టరు)

తేలుకుట్టిన తక్షణమే ఈ ఔషధమును వాడిన విషమును తీసివేయబడేగాక బాధ ను పూర్తిగా పోగొట్టును. వెల పాకెట్టు రు. 0-8-0 పోస్టేజి 0-6-0, 4 పాకెట్లు కొన్న వారికి పోస్టేజి ఇనాం. 1 డబ్బా ప్యాకెట్టు 5-0-0. పోస్టేజి ఇనాం.

చిరునామ:- రాజ్యలక్ష్మీ కంపెనీ, నెం. 44 నంబులయ్యరు వీధి, మద్రాసు (5)

(సంపూర్ణ జీవితము, బోధనలు)

కర్త:- వంశూరి సుబ్బారావు.

ఇదికావలసిన సూక్ష్మ ప్రకటి పని చరిత్రాంశములు వెల్లడి లున్నవి. 1-కి రూ 2-0-0

ఆంధ్ర తత్త్వములు

ఈ చర్చనై జరిగిన వాదోపవాదములు అద్భుతము. రూ 1-8-0

వెంటనే వ్రాయుడు. (8268)

కమలకుటీరము,

టి ప్లికేసు - మదరాసు.

పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహ

రావుగారిచే రచింపబడినది

గ్రంథములు- నాటకములు

నర్మదాపురుకుత్సయము	0-12-0
రాధాకృష్ణనాటకము	0- 8-0
కోకిల	0-12-0
విప్రనారాయణ	0-12-0
వనవాసరాఘవము	0-12-0
విజయరాఘవము	1- 0-0
కళ్యాణరాఘవము	0- 8-0
బుద్ధబాధసుధ	1- 0-0
వృద్ధవివాహము ప్రహసనము	0- 8-0
హాస్యవల్లరి	0-12-0

(అచ్చులో నున్నవి)

సాక్షి 1 వ వాల్యూము, 2 వ వాల్యూము,

మూడవవాల్యూము. [3518]

పూర్ణిమముద్రిక- నాటకములు

వలయువారు, పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహరావు పంతులు గారు, పితాపురం. అని వ్రాయవలెను.

సవరంబంగారుకు నుంచివెండికి గ్యారంటీ

మాకర్త సవరము బంగారుతో కయారుచేయబడిన సకలవిధనగలు, వెండిసామానులు అమ్మకమునకు సిద్ధముగా నున్నవి. ఆర్ధర యిచ్చినవారి యిష్టప్రకారము వారు కొరకాలమునకు తయారుచేసి యియ్యబడును. నగలు శ్చిత్తికరముగా లేనిచో నాపను తీసికొని నైకి మియ్యబడును. (6)

నర్మ-శాపు 198 } షరాపు శ్రీనివాసులు
టంక కాలవీధి మద్రాసు, } నాయుడు, మునిరత్నం
తెలిపాను నెం. 880 } నాయుడు అందుసన్న
నగలవర్తకులు 87 చైనాబాబు మద్రాసు.

నియోగిమహాజనసభ

ఏప్రిల్ 29 వ తేదీ కృష్ణాపత్రికలో మ.రా.రా. శ్రీ వల్లభి మూలనారాయణ రావు పంతులు గారు నియోగి సభను గూర్చి వ్రాసిన వ్యాసమును చూచితిని. అట్టి మనీషా పంతుల దృష్టి నాకర్షింపఁగలుగుటచే గత సభలలోని కార్యక్రమము సార్వత్రికమైనదని యానందించుచున్నాను. ఈ మహాజనసభ యందలి దోషములను కొన్ని పరాభిప్రాయములుగాను, కొన్ని స్వీయాభిప్రాయములుగాను - పంతులువారు నిరూపించి యున్నారు. గత సభల చరిత్రను అమూల్యముగ చిత్రీకరించి యున్న యెడల నీ హేళనాది దోషములను తిరిగి స్మరించుటకు నావశ్యక ముండియుండకపోయిడిదే! ఈ యాక్షేపణ లన్నియును చరిత్రక చర్యములే! గత సభలయందు సమాధానము లొసంగ బడినవే! అయినను, జిజ్ఞాసువుల సౌకర్యార్థము యథాశక్తిని సమాధానమును విన్నవించుకొనుచున్నాను.

1. "క్రాధాల కాన్సలేషన్" అను హేళన అనూయగ్రస్తులచే, చేయబడినది. బ్రాహ్మణోచితమైన కర్మలను చేయుటయే, హేళనాపాత్ర మైనయెడల, అట్టివానికి సమాధాన మొసంగినను ప్రయోజన ముండదు.

2. దీక్షితవద్దలిని బలపరచుటయే, యీసభోద్దేశ మైనటుల పంతులువారు అనమాన పడుటకు హేతువులేక పోలేదు. శ్రీ దీక్షితుల వారి జయంతిలో గాని, యారాధనతో గాని యాకార్యక్రమమును, కలుపుటయే, అట్టి యనమానమున కాన్సలేషన్ మైనదని నమ్మెదను. సభోద్దేశ మయ్యది కాదని గతసభామూలమున, ననేకసార్లు వెల్లడింప బడినది.

3. గత 15 సభలలోను విశేషప్రయోజనము కలుగక పోవుటయే, ఒకదోషముగా నిరూపించుట ధర్మముకాదు. సాంఘికజీవితమునందు 15 సమావేశములు ఒక గొప్పలొనివికావు. ఇతర సంఘముల చరిత్రలను పరికించిన నీసంగతి ప్రవచన గలదు.

4. పాశ్చాత్యవిద్యాధికులు వీనితలన కత్తివృత్తెట్లు వికలేదని యొక యాక్షేపణ. అందులకు కారణమా విద్యాధికుల కీసభ యందలి యాదానీతర మైనను కావచ్చును. ఆ విద్యాధికులు నేర్చిన సాంప్రదాయములలో వారిని సమాధాన పరపగలిగిన సమర్థ యీసభాకారకులకు లేకపోయి యైన యుండవచ్చును. నిష్పక్షపాతబుద్ధిలో నీ సభావార్యలను తిలకించినటువంటివీ నీ సభాచర్యలలో పాల్గొనినటువంటివీ, వారలలో చాలమంది పాశ్చాత్య విద్యాధికులు కలరనియును, వారు కర్మవృత్తి లనియునుగూడ విన్నవించగలను. పాశ్చాత్య విద్యాధికులను కర్మవృత్తిలను చేయుట మాత్రమే యీ సభోద్దేశము కాకపోవుటచేత నక్కార్యము నెరవేరకపోయి యుండినను, చింతపడ నగత్యము లేదు. వలయు అన్ని మార్గముల చేతను, నియోగిసంఘము నుద్ధరించుటయే, యీసభోద్దేశ మైనటుల ఘంటాపథముగ ఘోషింపబడినది.

5. శ్రీ కర్మ సోదరులకు వారి స్వకాభియులలో స్వభావభిరతి మెంపొందింప వలయు ననెడి యభిలాష గల మాట సత్యమైనను, శ్రీపంతుల వారు తలచినటుల పూర్వమీమాంసా నిరూపిత శుభ శ్రోతకర్మలయందు మాత్రమే ప్రవర్తింపజేయుట కుద్దేశించి రనుటతో నాధారము లేదు. ఈసభకు కర్మకాండ ప్రాధాన్యము కాదని వైన విన్నవించుకొనియే యున్నాను.

6. పురుషప్రయత్నములు వైసహాయమున సఫల మగుచుండును. శ్రీకర్మసోదరుల శ్రమ గతమున సఫలమై యుండక పోవుట యొక హేతువుగా దలంచుట ధర్మము కాదు. పిరు నాటిన బీజము నానాట దోహద మొసగడి, మహా వృక్షమై ఫలించుట కత్యంతాసంభావ్యము వైనది ప్రతిపక్షలేవ్వియును గనివిపత్తు.

7. "ప్రతివానికిని కాభిమానము వంకాభిమానము నుండుట సహజము. ఇదిలేనివానికి వల్లభిమానములు దేకాభిమానము లమాత్ర ముండునా?" అని వ్రాసిన శ్రీవారిలేఖని "కాని యిట్టి ప్రత్యేకకాభిమానము వానిలో పాల్గొనువారికి దురభిమానము పుట్టించును. వానివృద్ధియును వికారములగుచుండుటకు మాటు సంపత్తికము లగుచుండును. పరకాభిలషుండు ఈర్ష్య జనించుచుండును. పరులనింపించుట ప్రారంభమవుతుంది వ్రాసినది. సహజమై శ్యామమైనదని, నిరూపింపబడిన స్వాభిమానము, యిట్టిదోషముల కల్పాకరమగునో నే నూహింపజాలరానను. స్పష్టియందు వివిధములగు భేదము లుండుట ప్రకృతిస్వభావము అన్నిటి శాకటిగానుండుట ప్రకృతివిధము. ప్రతివాడును ముందు తన్ను ప్రేమించును. పితృ తనకుంటుండును ప్రేమించు

ను. పిమ్మట తనకాభిమ, తర్వాత, తనసంఘమును, అటుపిమ్మట తనజాతిని (Nation) అటుపిమ్మట మానవసామాన్యమును, అటు పిమ్మట జీవసామాన్యమును, చిట్టచివర సర్వజగత్తును ప్రేమించుట అనుభవసిద్ధముగ మనము చూచుచున్నాము. ఏగృహస్థుడును స్వీయులనువిడిచి, పరుల నుద్ధరించుటకు పూనుట మనము చూచుటలేదు. సర్వసమత్కలజ్ఞానుల కిచ్చట తావులేదు. ఇయ్యది యైహికాముష్మికాపేక్ష గల గృహస్థుల ధర్మము. అందుచే స్వకాభి నభిమానించినంతమూత్రమున పరకాభిమ నిందింపఁ బని లేదు. అనుభవమునగూడ నట్టిది లేదు. వైదికకాభిమాని కొందఱు కృత్తులతో నీకాభిమాని కొందరువ్యక్తులు ద్వేషాదిభావములకు తావొసంగిన సంతాపకరమగు కొంతయునుభవము నొప్పకొనక తప్పదు గాని యియ్యది ప్రాజ్ఞులందరిచేతను ఏకకంఠముగ ఖండింపబడినది. ఇప్పు డట్టివాసన యెచటనులేదు. తదితరకాభిలతో నియోగిసభ కన్నదును భేదభావ ముదయించియుండలేదని ప్రమాణపూర్వకముగఁ జెప్పవచ్చును.

8. వేదవోదితకర్మలు ఒకకాభిమ పనికొనవని, నియోగి సభ యొందును ప్రతిపాదించియుండలేదు. అయ్యది భారత వర్షమందలి ద్వైజులకల్లరతును సంబంధించిన విషయము. వర్ణాశ్రమధర్మము లాయాసంఘముల కట్టుబాట్లను, విహితము ప్పిక వ్యవహారములను, సహాయకారణే గాని వర్ణములలో న్యూనాధిక్యములను కల్పించునవి కావు. వ్యక్తిగతమైనట్టిగాని, వర్ణగతమైనట్టిగాని, గుణగుణములే, న్యూనాధిక్యములను కల్పించుచుండును. కాశ్రమమున నయ్యవి, వర్ణాధిక్యములకెంద పరిణమించియుండవచ్చును. తక్కినకాభిలకంటె వీరధికులని, నియోగి సభలో నెన్నడును ప్రతిపాదింపబడి యుండలేదు. మనకాభియందుగల సత్సాంప్రదాయములు, సదాచారములు, సద్గుణములు, సదాచారములనుమాత్రమే గొలుపుకొని వృద్ధిపొందించుట మనసభ యెత్తించినది.

9. వర్ణాశ్రమధర్మములు తేనిదేశములందు సహితము మతి యొకవిధమగు సంఘములు లేకపోలేదు. నూత్నదృష్టితో విమర్శించిన నిజియును, అట్టివాటికంటె మహాపరాధము లేవ్వియు చేసియుండలేదు. కాలశ్రమమునుబట్టి వర్ణాశ్రమధర్మములు సాంకర్యమునొందిన నొందునుగాక! హానివృద్ధులు కాలమునై నాధార పడియుండును.

10. మన మెచటనుండి వచ్చినాము? ఏమి చేయవలయును? ఎచటికిపోయెదము? అనువిషయములు యుక్తాయుక్త విచక్షణతగల ప్రతిమానవునికి తోచుచుండును. మనము భగవంతునినుండి వచ్చితిమి. భగవంతుని తెలిసికొనవలయును. భగవంతుని చేరుటయే పరమావశ్యత అను ప్రత్యుత్తరములుకూడ వై వారికి తోచును. ఈవిషయములు దృఢముగ మనస్సున నాటినయెడల నామనుష్యుడ ఆధ్యాత్మిక చింతను వదిలి కేవల భౌతికవిషయములకై నెనగు లాడనేరదు. ఇయ్యది నియోగి మహాజన సభ యుపదేశించునది. ఆధ్యాత్మిక సంపదకు వలయు సాధనములను వీడక యైహికోన్నధతిక వలయు యత్న ముచరించుటవ్యాపార స్వసంఘోన్నతిని గోరుచు, మనమహాజనసభ యుద్వృద్ధింపుచున్నది. ఆధ్యాత్మిక సాధనములనగా కేవలము కర్మముని యర్థము చేయరాదు. కర్మము కూడ దానికొక సాధనమై యున్నది.

11. మన పంతులవారి యభిప్రాయమున కర్మలనగా పురోహితు తిత్తులకు చేయించు గర్వాధానాది పోడక సంస్కారములని తోచుచున్నది. నియోగిమహాజనసభ బోధించు కర్మ యిట్టి సంబంధితాభిప్రాయము కలది కాదు. పోడక సంస్కారములనే కాదు, అష్టచత్వారింశత్ సంస్కారములతో కూడినట్టిన్నీ, నిర్వైమైత్రికాత్మిక మైనట్టిన్నీ, నిష్కామకర్మ లన్నియు సంఘజేరును. ఈకర్మలన్నియును, వ్యర్థములని, నిరూపించుచు, నమృతములేదనెను, అంతరించునని పలుకుచు, వాటిని పునరుద్ధరింపజేయుటకు శేయప్రయత్నములు నిష్ఫలములనుచు, చివరకు పంతులవారు "వేదవేదాంతములు హిందూ మతమునకు పునాదులుగ నెంచుకొని సమస్తమైనజనులు వానిని చదువుకొనుటకు నవలంబించుట కభికారము నీయక తప్పదు అనుచున్నారు. అయ్యో! తిరిగి మనకు వేద మెందులకు వేదాంత మెందులకు? హిందూమత మెందులకు? మనకుకావలెన్న వచ్చుటకును, బొమ్మన్న పోవుటకు వేదాంతములు సిద్ధముగ తేవు. అచ్చట పంతుల వారి యభిప్రాయమేమానాకు బోధపడుతున్నది. వానియందు కష్టసాధ్యము వైన భాగములను వదిలివైచి సులభసాధ్యము లగు భాగములు కావలెనురా? లేక "మేము హిందువులము; మా మతము వేదములమీద నాధారపడియున్నది; మానాగతిక యభిప్రాయము" అని పాశ్చాత్యలోకమునకు వెల్లడించి ప్రజాస్వామికప్రభుత్వమును కొన్ని రాజకీయములగు హక్కులను

సంపాదించుటకు మాత్రము వేదవేదాంతములను సాధనములుగా చేరవల్సివని ప్రవర్తన వచ్చినపుడు వీనిని పరిత్యజించి పాశ్చాత్య వేదవేదాంతములను నవలంబించుట మంచిదనియా? కావున వేదము వదిలిన హిందూమతములేదు. హిందూమతము కావలయునని వేదముల ననుసరించితిరకలయును. వేదము ననుసరించిన అనభ్యాసువులకు కష్టసాధ్యముగ వోడెడి వైచిత్ర్యక్షోభ లవలంబింపక తప్పదు.

12. భౌతికార్థిక వర్తనాది నిగిగతులను బాగుచేయుటకు నియోక్త కాభివారు మాత్రమే యేల కూడవలయును." హిందవులందరును ఏల కూడరాదన్నది యొక యాక్షేపణ కేవలము భౌతికార్థికనిగిగతులను బాగుచేయుటకే కాదనిన్నీ, ఆంతకన్న విశేషమగు యాశయము కలదనిన్నీ వైన నేను వివరించియే యున్నాను. ముందు ఎవరి కాభిలౌ వారధ్యుడయ్యెనై ప్రత్యేకముగ కృషిసహకృతులను సమష్టిని హిందూమతముతోని యన్నికాభిలయొక్క యభివృద్ధికిన్నీ, పాటుపడవచ్చును. అటు పిమ్మట హిందూజీవమందలి, హిందూ,మహమ్మదీయ, పారశిక, క్రైస్తవాది యన్నిజాతుల జేనుమునకు పాటుపడవచ్చును. అటుపిమ్మట లోకకల్యాణమునకే యెత్తించవచ్చును. అటు గాక యీ యానాంతరభేదముల నన్నిటిని ఏకకాలమున నిర్మూలించి ప్రపంచమంతలి యన్నిజాతుల (Nations) యభివృద్ధికిన్నీ పాటుపడవెంచిన సాధ్యమగునా? అది ప్రకృతివిధము కాదా? జరుగుచున్న ప్రపంచక సమావేశములను (World Conferences) గూర్చి మనమువినుటలేదా? అయ్యది దుస్సాధ్యము. ఒక్కొక్కసంఘమునకు ప్రత్యేకతకలిగిన విషయములనుగూర్చి వారు కృషిచేసికొనుచు నభివృద్ధింపెందును సర్వసామాన్యమైన విషయములందు నితరకాభిలతోగూడ కలసిమెలసి పనిచేయుట కల్యాణదాయకము.

13. మనసభ కేవలము భౌతికవిషయములకుమాత్ర మేర్పడినది కాదని మనకున నుంచుకొనవలయును. విహితముపైకములు రెండు నిందు సమ్మేళనమై యున్నవి. ఈకాభియొక్క ప్రత్యేకవ్యక్తిత్వము నిష్కామకర్మానుష్ఠానమునై నాధారపడి యుండును.

14. జాతీయపాఠశాలలు, పంచాయతీసభలు, సహకార తరపతిసంఘములు, స్వదేశవస్తునిర్మాణము, మొదలగు వ్యాపారముల వ్యాప్తి మనసభ యేదిధముచేతను విష్ణుకారి కాదు.

15. నియోగిబాహురకు దర్శనప్రదకల నిచ్చుటయను మొదలగు అవమాననూచకములగు విషయములకు నేను ప్రత్యుత్తరమియ్యజాలను. బ్రాహ్మణులు తక్కినవర్ణములవారితో కలసి పనిచేయుటను, మనసభ నిషేధించదు. మిడుమిక్కిలి ప్రోత్సాహించును. ఇతరులయొక్క సానుభూతియును, గౌరవాభిమానము, మన సత్ప్రసన్నతనై నాధారపడియుండునేకాని స్వకాభిమానమును విడువనికోరవు. సంఘమును విడనాడ నక్కరలేదు. వివాహములు భోజన ప్రతిభోజనములు ఆయాసంఘములలోని కట్టుబాట్లనుబట్టి జరుగుచుండునట! సభలు పరస్పరాభిప్రాయ ప్రకటనాదులు, సమావేశములు మొదలగునవి నిర్మూలించినవిడప సంఘమునకు కట్టుబాట్లెచటనుండివచ్చును? నైతిక బలముకూడ కాభిప్రత్యేకతమీదనే యాధారపడునని నేను నిరూపింపగలను. శ్రీపంతులవారు సభామూలమునకు దయచేసి కార్యక్రమమున పాల్గొనుటకు ప్రతిసయెనర్హు ఓమితానంధమును కడుగఁ జేసినది. అట్టి దయను శూషించుటకు వారికనేక వందనములు దై వానుగ్రహముచే వారి దర్శనలాభము నాకును లభించునుగాక!

16. నియోగి సభయందు దోషములు లేవని, సమర్థించుటకు నేను పూనలేదు. చాలలోపములున్నవి. ఉన్నవానిని సంస్కరించుటకును, మంచి మార్గమున నడుపుటకును ప్రతినియోగిని అభికారము గలదు. అట్లుచేయక సభావిషయములను తెలిసికొనుటకు శ్రమచేయఁజాలక నిరసించుట మాత్రము భావ్యము కాదు. ఈ విషయమున నిట్లే 1920 సంవత్సరమున మదకాను నియోగిలు చేసిన యాక్షేపకసభాతిర్మానములను గూర్చి నేను వ్రాసిన విన్నపమును చిత్రీకరింపజూచును. కావుననో నియోగిమహాజనలారా! తమ రెట్టి భిన్నాభిప్రాయాలైనను సభాకార్యములందు పాల్గొని తమ యభిప్రాయానుసారముగ సభిను ననువుటకుకాని, అచటి యధిక గంభ్యాకుల యభిప్రాయానుసారముగ తమ యభిప్రాయమును కూర్చుకొనుటకుగాని శ్రీ మూర్య నారాయణరావు పంతులువారివలె సంసిద్ధులై సభకు విచ్చేసి సభను జయప్రదముగ జరిగింప సవినయముగ ప్రార్థించుచున్నాడను. వైవిధ్యములు వ్రాయబడిన పిదప 1 తేదీ ఆంధ్రపత్రికలో సభ లను స్త్రీకక్రింక నొకవ్యాసమును పంతులుగారు ప్రచురించిరి. విషయభేదము లేదు దీనికిని నా వైసమాధానములు సరిపోవును.

నూజివీడు } ఆచంట రాజుపాగోల,
8.5.22 } కార్యదర్శి.

ఖద్దరు వ్యాపనము

ఉపసంఘ నివేదిక

[ఆంధ్ర రాష్ట్ర యాంక్ష్రాన్త సంఘమువారిచే ఆంధ్ర రాష్ట్రమున ఖద్దరును బాగుగా వ్యాపింప జేయుటకు నియమించబడిన ఉపసంఘ సభ్యులగు శ్రీయత భోగరాజు పట్టాభి సీతారామయ్య పంతులు గారు, కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు, దుగ్గిరాల రాఘవచంద్రయ్య చౌదరిగారల నివేదికము.]

ఖద్దరు నాంధ్రదేశములో అభివృద్ధిచేయు విషయమును గూర్చి గ్రంథు ఖద్దరు వ్యాపకములనుండి విచారింపవచ్చును. ఒకటి తరుణమే ఖద్దరును వ్యాపిచేయుట. రెండవది సావకాశముగా ఖద్దరు సభివృద్ధిచేయుట. మొదటిది నిక విశేషధన మవసరము. ప్రస్తుత మాంధ్ర రాష్ట్ర యాంక్ష్రాన్త సంఘమువారికి రూ. 15000-0-0 లు కలవు. ఈ మొత్తముతో ఆంధ్రదేశమునందు దత్తమండలములందు ట్రేడునివారము ఖద్దరులపై మూలముగా జరుపవలయు నని నిశ్చయింపబడి కర్నూలులో కొన్ని వందల రాట్నములమీద నూలు వడికింపబడుచున్నది. మతీయు కొన్ని మగ్గులమీద అనూలు గుడ్డగా నేయింపబడుచున్నది. ఇదే విధముగా ఒందురెడు స్థలములలో ముఖ్యముగా రైలుస్టేషను లకు సమీపముగానుండు నీటివనతి కల స్థలములలో సుమారు 5000 మూలధనముతో 150 మగ్గులను స్థాపించి 10000 లను వ్యాపారము నడపుట కుపయోగింపవచ్చును. తగిన వర్తకుడు ఆవ్యాపారమును నడపుటకు దొరకు నేని అనునకు ఆవగ్గును లను కవులు కేయవచ్చును. ఈ ధనముతో మతీకొన్ని మగ్గుల కాలను పెక్కుచోట్ల స్థాపింప వచ్చును.

2. "ఖద్దరు వ్యాపి" ప్రపంచముయొక్క దృష్టి నాకర్షించినది. కాని ఖద్దరువ్యాపివై నున్న దృష్టి ఖద్దరు సృష్టిచేతను. ఖద్దరు సృష్టికి దూది యవసరము. గత సంవత్సరము 96 రూపాయలమీద ముద్రాపడి యిప్పుడు 230 రూపాయలమీద ముద్రాపడుచున్నది. ఖద్దరు ఉద్యమతత్వ మేవనగా చిరకాలమునుండి వచ్చుచున్న గృహపరిశ్రమ సభివృద్ధిచేయుట దానిని ప్రపంచ వ్యాపారరంగమునుండి తప్పించుట. ఖద్దరులపై తీకి పేతు వగు దూది ధరలు పెంచుచున్నందున ఖద్దరుగుడ్డ చవుక యగు టెట్టు! ఇంటింటను రాటుమున బట్టి యెట్లు పని చేయుచును న్నామో ఆట్లే ఇంటింటను ప్రతిచెట్లు నేయించివేసి మనము ప్రతిధర్మ విపరీతము వెలిగిపోవుచున్నట్టిని తొలగింపగల్గుదుము. ప్రతివాడు పెరిటిలోనో కొరడిలోనో పొలములో గట్టుమీద నో ప్రతిచెట్టును వేసినచో వారివారికి కావలసినంతదూది ముచ్చి నెలలో పండి పుష్కలముగా లభించును. ఒకతాలూకాలో ప్రక్షిగింజలు మూడుబస్తాలు పండిపెట్టితిమి. ఆ తాలూకాలో ఖద్దరులపై తీయం దభిలాష గలవారి కి నేకులకు పుష్కలముగా ప్రతి లభించినది. అట్టివారికి ప్రతిధర్మ యంతి పెంచినామి? జిల్లా కార్యగమ సంఘములు ప్రతినితలను ఆయాసంఘముల పరిపాలనలో నున్న అన్ని గ్రామములలోను అంధజుకు పంచిపెట్టి ప్రతిని పెంచుగా పండింప జేయవలయును. పెరిటి దొడ్లలో తప్పక ప్రతిని పెంచును. ఆగస్టునెల్ల వచ్చుచున్నది. తగినన్ని విత్త నములను ఆంధ్రదేశములోని అన్ని జిల్లాలను పంచిపెట్టి ప్రతిని పెంచుగా పండింతురుగాక.

2. దూది స్వత్ర దొరకుటకు వడకుట ప్రతియింటను ఆచరణలోనికి వచ్చుచున్న సంఘవించినపేమట్ల ఎట్లు వత్తు నిర్మాణము సభివృద్ధిచేయుట అను సంకేమును లక్షింప వలయు ను. దీనికి ముందు టెల్లకొలది నూలును నల్లయిచేయుటెట్లు అను సంకేమును గూర్చి విచారింపవలయును. గంజాం విశాఖపట్టణ ములలో సాల్మీ లీదలు. వారికి కొంతిధనము సహాయము చేసిన గాని వలసినంతనూలును సంపాదించుకొనాలరు. ఆప్రాంతముల లోని మండల కార్యగమ సంఘముల బాధ్యతను నెత్తివై వేసి కొని వలసిన మూలధనమును సేకరించి నేతిగాండ్లకు సప్లయ చేయవలయును. ఇందుకు కార్యగమ స్థానిక సంఘముల కిప్పు నీయ వలయును. లెట్లుచేయుటలో ఆ ఆప్తు ఏకీకరణము గావ లసిన అక్షణమున వచ్చునదిగా నుండవలయును. అందుకు సంఘ ములపేరిచ్చుటకంటె ఒకరొక్క వ్యక్తులపేర వారిహామిపై నిచ్చుట మంచిది. ఈ ఆప్తులను ఆయా స్థానికావసరములబట్టి కొన్ని చోట్ల దూదని కొనుటకు టెల్లకొలదినూలును కొనుటకు, తయారైన బట్టలను కొనుటకు మొదలగు పనులకు వినియోగింప వచ్చును. ఉదాహరణార్థము గోదావరిజిల్లాలో నేసిన బట్టలు కొనుట అవసరము. గంజాం విశాఖపట్టణములలో దూది కొని యించుటకు నూలును విశేషముగా సేకరించుటకు ఆప్తు లవ సరము.

4. ఖద్దరువ్యాపిలో ముఖ్యంశము గుడ్డ ఉత్పత్తి. ఆంధ్రదేశములో సాల్మీ ఖద్దరు నిర్మాణముకు రాకున్నార. పంచములకన్ననో యిది అత్యంత ముతరమగు కార్యము. వారువడకు నూలుతో నులుపుగా పడుగులు నేయరు. నేత నేయరు. అది వారికుటుంబవృత్తి. భార్య నూలు వెలియును. కుమారుడు పడుగులు చేయును. తండ్రి నేతి నేయును. కాని పంచములలో వూలమంది వారు చేయగలంత ఖద్దరుసృష్టిచేయరు. ఇంటికొకవలసిన గుడ్డను నేయటంలోను తమ యజమాను లొక రిద్దరు కావగలసినట్లు నేయటంలోను తృప్తి పొందుచున్నా రు. బహుశః వారు గంజాం లో నేయునేత వారు చేయగల దాని లో అయిదవ వంతుకంటె నెక్కుడు లేదు. వారికి భూములుం దును. వాటిని చూచుకొందురు. లేకా కూలికి బోవుదురు. అందుచే వీరినందఱిని అనకూలస్థలములకు చేర్చి మగ్గుల కాల లను స్థాపించు స్కీము ఇందుదాహరింపబడినది.

5. ధనవంతులకు ఖద్దరు వ్యాపారముమీద పెట్టుబడి పెట్టుటకు అవకాశము విశేషముగా గలదు. కాని వర్తకులకు ఇది చిప్పన నచ్చుటలేదు. కాని కార్యగమ సీపనిని చేయింపవచ్చు ను. ఎవరును కార్యగమ ధనమును విరాళముగా నీయి నవసర ములేదు. నేతిగాండ్లస్థలముల కేగి పెట్టుబడి పెట్టి యీ పని సభివృద్ధి నేయవచ్చును. ఆంధ్రదేశవర్తకులు గాని జాంబాయి వర్తకులుగాని ఈపని చేయింపవచ్చును. సరాసరి దంహము మీద ఒకవగ్గును నెలకు 60 మొ. 90 గజముల గుడ్డ నేయునను కొనుడు. ఆ గుడ్డమీద నిర్వహణవ్యయమునకు రెండురూప్య ములు వేసి కాక్రము నడపునట్లు ఏర్పాటు చేయవచ్చును.

6. మగ్గులకాలలు నడపుటకు మూలధన మవసరము. నూరుమగ్గులు ప్రార. భించుటకు 5000 ప్రారంభవ్యయము కావ లసియుండును. దానిని నడపుటకు నూలునీలు చాలును. అనగా ఒకవారము జీతములకు నేయరూప్యము లగుననుకొనుండు నూలు పెట్టుబడికి నేయరూప్యములు కావలయు ననుకొనుడు. మొత్తము వారమునకు రెండువలరూప్యములు పెట్టుబడియగును. రెండవవారములో మరల రెండువలలు కావలయును. మూడవ వారము వచ్చువరకు మొదటివారపు గుడ్డ ఖర్చయి ఆ బాపతు ధనము పెట్టుబడికి సరిపోవును. నాలవవారములో రెండవవారపు గుడ్డ ఖర్చయి ఆధనము పెట్టుబడికింద సరిపోవును.

ఇట్లు 5000 మూలధనముతోను వాల్లువేలు పెట్టుబడి తోను అనగా మొత్తము 9 వేలధనముతో ఒక మగ్గులకాలను నూట ఏబదిమగ్గులతో నడపవచ్చును మగ్గులకాలలో తయారైన గుడ్డలన్నింటిని పెట్టుబడిదారు తనకొవలెను. ఈ విధముగా పెట్టుబడి వర్తకులు పెట్టినచో ఖద్దరు వృద్ధి పొగును. మగ్గుల కాలలను నేతయి పంచము లుండుచోట్ల పెట్టుబడిలో కొన్ని విశేషములు కలవు. నేతిగాండ్ల పాటిబాదురుకు భయములేదు. మతీయు ముఖ్యవిషయ సేమనగా ప్రారంభకర్యమును చాల తక్కువగును.

7. మతీయొక్క పద్ధతి ఏమనగా జాముంటుస్తాకు కం వెసిల స్థాపనము. కాని జాయిలు స్తాకు కం వెసిల కన్నీటికిని సాధారణముగ కొన్ని చెడుగు లింనుగవు. అవేవనగా నెబ్బంది ఖర్చయి అధికవృత్తి. లెక్కలలేకకే వ్యయమెక్కువ. మూలధనము ఎక్కువ యుండవలయును. అనగా ఏబదివేలు కనీసము మూల ధన ముండవలయును. ఈమొత్తముతో రెండువందల ఏబదిమూ దువందల మగ్గులను నడవవచ్చును. ఈమొత్తము ప్రారంభవ్య యములకు పెట్టుబడికి సరిపోవును. అయినను ఉత్సాహవంతు లగు కార్యనిర్వాహకు లున్న నే యీపని కొనసాగును.

8. అందుచే ఈకార్యము. కష్టసాధ్యమగు స్థలములలో కొలపలేకవు సానైటీలను సృష్టించుగు మూలధనముతో మగ్గుల కాలలు స్థాపించుట మంచిది. ప్రతి గ్రామములోను పట్టణము లోను ఇట్టి సంఘములున్నచో నూలు వడుకువారి కండయెడు టనే వారి నూలు నేయుట సంభవింతును. ఇట్లు మూలధనము సేకరించి కొలపలేకవు సానైటీని స్థాపించు ప్రతిసంఘమున కు సుమారు ఆ మొత్తములో సగము మొత్తమును కార్యగమ సం

ఘమువారు విరాళ మియవచ్చును. కాని ఈవిరాళములను నూటికి తొమ్మిదికంటె పెంచులాభము పంచుకొనవని చెప్పనట్టి సంఘములకు మాత్రమే ఈయవలయును. సహకారసంఘములూ నూటికి 9 కంటె పెంచు లాభమును పంచిపెట్ట నంగీకరింప వనుట అంద తెలిగిన విషయమే. ప్రతిజిల్లాలో ఈవిషయమై శ్రద్ధవహించి కనీసము ఒకొక్కజిల్లా ఒక్కలక్షకుతక్కువగాని మొత్తమును, మొత్తముమీద ఆంధ్రదేశములో 20 లక్షలకు తక్కువగాని మొత్తమును ఖద్దరునిర్మాణమునకు మగ్గులకాలలు స్థాపించుటకు మూలధనముగా విస్తరమునట్లు రాష్ట్రసంఘము వారు విధించురుగాక. మతీయు ప్రతి జిల్లాలో కనీసము 50కి తక్కువగాని స్థలములలో ఇట్లు సంఘములను స్థాపించునట్లు రాష్ట్రసంఘమువారు తేర్పాటు చేయవలయును. సంఘముల యొక్క పనులు స్థానికావసరములం బట్టి మారుచుండును. గం జాము విశాఖపట్టణములలో వడుకునూలుబట్టలు తయారుచేయు మగ్గులు లయిదువేలు కలవు. కొందరు ఆంధ్రదేశవర్తకులను జాంబాయివర్తకులను విడిచి కిల్లిబట్టలు నేయించు పాపమున కొడ్డిగట్టుట వివాదకరము. ఈవిషయమై ప్రత్యేక శాస్త్రను మనము వహింపవలయును. నైతికబోధలకలన ఈకీల్లి మున్ను జాలము. మతీ యెట్లు మాన్యమయ్యనగా నేతగానికి కావలసిన పెట్టుబడిని, నూలును, తయారైన గుడ్డను కొనువారిని సప్లయ చేయుటములకముగాక.

9. ఆంధ్రదేశ మధ్యమున నొకఖాదిభండారమును స్థాపించువిషయ మిక మిగిలియున్నది. ఇది ఖాది ప్రదర్శకకాలగా నుండవలయు నావిక్రయకాలగా నుండవలయునా? అను విషయము చర్చింపదగినది. విక్రయకాల గా నుంట మంచిదే. కాని మంచిపరిపాలన కావలెను. లక్షరూ పాయలు మూలధనము కావలయును. మతీయు వస్తువులను కొనుటలో మంచి నేర్పరితన నుండవలయును. వర్తకులు వర్తకమే నైతిక శర్మబోధనమునలన వర్తకపద్ధతులు మారవు. వర్తక పద్ధతి నైతికాధారము కలదగు నంతవరకు మనము వర్తకుల చెతులలో కీలుబొమ్మలము కావలసిదే. ఖాదిప్రదర్శకకాలను నిర్మించుమేని వివిధరీతి ముల ఖాదిని ప్రదర్శించుట నుకరము ఆంధ్రదేశపు ఖాదిగుడ్డనే కాక హిందూదేశములోని వివిధభాగ ముల మచ్చలను ప్రదర్శింపవచ్చును.

10. ఈ నివేదికమును ముగించుచు చెప్పన దేమనగా పెంతునే రాష్ట్ర య సంఘమువారి యొద్ద గల పదిహేనువేల రూప్యములను ఖర్చు పెట్టవలయును. ఈమొత్తముతో పడమటి మండలములలో మగ్గులకాలలు స్థాపింపవచ్చును. ఇదిగాక మన యొద్ద ఆరువేల రూపాయలనూలు కలదు. ఇవి మనవ్యాపారపు పెట్టుబడికి వినియోగపడును. ఇదిగాక కర్నూలులో మనము పెట్టినపెట్టుబడి పదివేలు కలదు. మనము వీని నన్నింటిని ఏకీభ వింపజేయవచ్చును. అవి యన్నియుఁ గలిసినచో ఖద్దరులపై తీకి ఎక్కువగా దొడ్డుడుటకు వినియోగించును.

కా. నాగేశ్వరరావు.

మ. రాఘవచంద్రయ్య.

భో. పట్టాభిసీతారామయ్య.

అభిప్రాయభేదము

వైరిపోట్లలోని అన్ని విషయములలోను నేను నామిత్రు లను ఏకీభవించుచున్నాను. కాని ఒక్కవిషయములో భిన్నాభి ప్రాయము కలదు. కేంద్రఖాదిభండారము పెంతునే ప్రారంభింప వలయును. దానికి ఖద్దరు నిధి అనుపేరుతో ఒక లక్ష రూపా యలను ప్రోత్స చేయవచ్చును. ఆంధ్రరాష్ట్ర జాతీయసమితివారు దానిని వర్తకపద్ధతినై ప్రారంభించుట మంచిదని భావించురేని విజిదివేలతో ఒక పెద్ద కేంద్ర సహకారసంఘమును స్థాపింప వచ్చును. ఎట్లయినను ఎక్కువగు కమ్యూటీవారు మంచిగ్రాంటు నిత్తురు. ఈమొత్తముతో వానిని జయప్రదముగా నిర్వర్తింప వచ్చును. ఈసంఘమువారు నూటికి రూపాంతి మూడువైసల చొప్పునగాని ఆరువైసల చొప్పునగాని లాభము వేడికొని ఆంధ్రదేశములో తయారగు ఖద్దరును అన్నివిధముల దానిని సేక రించి అమ్మవచ్చును. ఖద్దరు సరియైనదని పతీంచి ధ్రువపర్చ వచ్చును. ధనలనుగూడ విమర్శింపవచ్చును. పెచ్చు లేకుండ చేయవచ్చును. అన్నిజిల్లాలలోను కాఖలు స్థాపింపవచ్చును. వచ్చులాభమును పంచసంఘ మైనచో నూటికి తొమ్మిదికంటె పెంచుని భాగమును పంచి తక్కినదానిని ఖాది అభివృద్ధికి వినియోగింపవలెను.

మచిలీపట్టణం, } దుగ్గిరాల రాఘవచంద్రయ్యచౌదరి.
3 వ మే 1922.

ఆంధ్ర పత్రిక

1922-వ సం॥ మే నెల 6-వ తేది

శనివారము

జినోవా సమావేశము

—:O::O:—

జినోవా సమావేశము, రుష్యాజర్మనీకొకవంకను, ప్రాన్సు బెల్జియముల కొకవంకను, వివాదముగ బరిణమించుచున్నది. లాయడుజార్జిగారు ఇరుపక్షములవారిని సమాధానపరుచుటకు యత్నించుచున్నారు. కొంత మొగ్గువారి వంకకును, కొంతమొగ్గు వీరి వంకకును కనుబడిచుటచే, ఏ పక్షమువారిని వీరు సంతృప్తిపరుపజాలకున్నారు. ప్రాన్సుమంత్రి పాంకేరుగారు ప్యాసినుగరము నుండి తాళము త్రొక్కుచున్నారు. వారు జినోవా సమావేశమునందు స్వయముగ పాల్గొనుట లేదు. కాని అక్కడి సందర్భములను స్వయముగ చెలిసి కొనకుండు, ప్యాసినునుండియే అభ్యంతర పెట్టుచుందురు. పాంకేరుగారిలో విషయములను స్వయముగ చర్చింపవలెనని, లాయడుజార్జిగారికి కుతూహలము గలదు. కాని, వారు అవకాశ మియ్యరు. పోసి, స్పూప్రికొన్నిలు సమావేశము నేర్పాటుజేసి యయినను పాంకేరుగారిని జినోవాకు రప్పించుటకు, లాయడుజార్జిగారు ప్రయత్నించినను, ఆ ప్రయత్నము కొనసాగలేదు. పాంకేరుగారు స్పూప్రికొన్నిలు సమావేశము ప్రస్తుత తరుణమున జరుగుట కిచ్చు గొప్పరు. పాంకేరుగారి యుద్దేశమును గ్రహించుట సులభము. ప్రాన్సునకును, బెల్జియమునకును, జర్మనులభయము మొదలు. యుద్ధానుభవములు, ప్రాన్సు బెల్జియములకు ఇంతతర్రలో ముఱపునకు రావు. ప్రసిద్ధి జేచిన బెల్జియంకోటల నన్నిటిని పొడిజేసి, ప్యాసినువరకు బరుగిడివచ్చిన జర్మను సైన్యములను మరల దరిమివైచుటకు, ఎందరి సహాయ మవసర మయ్యెనో, ఎందరు నిహతులయి రో, ఎంతధనము వ్యయమయ్యెనో, ఎన్ని పట్టణములు గ్రామములు ధ్వంసము లయ్యెనో, తలచినపుడు జర్మనుభయము ఎల్లపుడును కండ్లయెదుట తాండవ మాడుచుండుట వింతగాదు. అదుగో పులియని యటచువారు కొందరుండురు. జర్మనులపై కసి దీర్చుకొన దలచువారు పలువురుండురు. ఇక ఎన్నిటికిని జర్మనుభయము గలుగకుండు కట్టుదిట్టముల జేయవలె ననువారు అనేకులుండురు. పాంకేరుగారి దృక్పథము, ఇన్ని విధముల యభిప్రాయములకు సూచకముగ నున్నది.

జర్మనుభయ మెటుల దొలగును? ఇందుకు జర్మను లికముందెన్నడును తల యెత్తుకూడ జేయవలయును. వాకికి సైన్యముండగూడదు. ధనముండగూడదు. అన్నివిధములను వారు నిస్సహాయునియందుండవలెను. వారుచేసిన ఘోర నేరములకు, వారి నెంతగ దండించినను సాఫములేదు. ఎంతటి బరువులను మీదవైచినను తప్పుగాదు. వారు ఎన్నటికిని పరదేశములపై దండెత్తని స్థితిలో నుండవలెను. ఫ్రెంచి ప్రజ లిటుల తలపోయుచుండిరి. ఫ్రెంచి వార్తాపత్రిక లిటుల హెచ్చరించుచుండును. కాని జర్మనీపై కసిదీర్చుకొనుటకు, ప్రాన్సునకుగాని, బెల్జియమునకు గాని సాధ్యమగునా? అంగ్ల, ఇటలీ, జపాను మొదలగు మిత్రముండలిదేశముల సహాయముండవలెను. అందుచే

మిత్రముండలిని ఒక్కటిగ కూడగట్టుకొని వచ్చుట, ఫ్రెంచివారి యుద్దేశము. శత్రువులతో ఇప్పుడప్పుడే కలసి మెలసి దిరుగుట వారికిష్టములేదు. జర్మనీ లేని నానారాష్ట్రసంఘమునందును, జర్మనీలేని వాసింగుటను సమావేశమునందును పాల్గొనుటకు ఫ్రెంచివారెటులెట్లు యంగీకరించిరి. అక్కడికిని, వాసింగుటను సమావేశమునుండి ఫ్రెంచిమంత్రి యగు బ్రయండుగారు తిరిగిరాగినే, వారిపై ఫ్రెంచి ప్రజల కాగ్రహ ముదయించెను. వారు రాజీనామానిచ్చిరి. పాంకేరుగారు వారిస్థానము నాక్రమించిరి. బ్రయండుగారు జేసిన పొరబాటులను, పాంకేరుగారు జేయజాలరు. ప్రజలకు విరుద్ధముగ ప్రవర్తింపజాలరు. పైరెండు సమావేశముల నుండియు తొలగింపబడిన జర్మనీరుష్యాలకు జినోవా సమావేశమునందు ప్రవేశము గలిగెను. దీనిని జూచి ఫ్రెంచివారు సహింప గల్గుదురా? మొదటి నుండియు జినోవా సమావేశ మనిన ఫ్రెంచివారికి తలనొప్పి. జర్మనీ, రుష్యాలతో సరిసమానముగ కూర్చుని యూరపు వ్యవహారములను యోచించుట వారికి సరిపడదు. ఇందువలన జర్మను లీయవలసిన నష్టపరిహారమున కెటుల భంగము కలుగునోయని వారికి భయము. మొగమోటుమి ప్రబలునేని, జర్మనీపై ఫ్రెంచివారయినను కాంతిన్యమును విడువవలసినవచ్చును. అట్టి దుస్థితి లభింపకుండు, ప్రాన్సు జాగరూకతతో బ్రవర్తించుచున్నది.

జినోవా సమావేశమునందు అసలే పాల్గొనకున్న, మిత్రముండలివారిలో చీలిక గలుగుననియు జర్మనురుష్యాలతో వారికి కలయిక గలుగుననియు, ఫ్రెంచివారికి భయముండుటచేతనే వారిందు పాల్గొనవలసినవచ్చెను. ఏతీరుననయినను, జర్మనీ రుష్యాలతో సమాధానము గుదురకుండు, సమావేశమును భగ్న మొనర్చుటకు ఫ్రెంచివారు ప్రయత్నము సలుపుచున్నారు. పులిమీదపుట యను నటుల, జర్మనీ రుష్యాలకు ప్రత్యేకసంధిగూడ జినోవా యుద్దేజరుగుట, ఫ్రెంచివారికిపిడుగుమీదపడి నటుల దోచెను. జర్మనీరుష్యాలిగలసిన, యూరపులో విశేషభాగమును. ఫ్రెంచివారు నీని దాడిని అసలేయూపజాలరు. ఈసంధిని విఘాత మొనర్చుటకు, ఫ్రెంచివారు తమతక్కినంతను వినియోగించుచున్నారు. రుష్యాజర్మనుసంధివలన వర్సెల్సుసంధికి భంగము కలుగకుండుకాపాడెదమని, నష్టపరిహారపు సంఘము వారు జర్మనీకి చెలియబడిరి. ఫ్రెంచివారి బిరుసు తనము, మిత్రముండలివారిలోనే వెగటు కలుగ జేయుచున్నది. అమెరికనులు కొంతవరకు బిగించిరి. అమెరికను సైన్యమును నిలుపుటకయిన ఖర్చును, ప్రాన్సు భరింపవలయునని, అమెరికావారు గోరిరి. దీనినిచ్చుచో, జర్మనులనుండివచ్చెడి ద్రవ్యము చాలవరకు అమెరికావారికి జేరవచ్చును. అమెరికావారికి ప్రాన్సుదేశ మియవలసినవాకీని ముప్పది సంవత్సరములలో నూటికి నాలుగవంతున చెల్లింపవలయునని, అమెరికా ప్రభుత్వము గోరుచున్నది. లాయడుజార్జిగారి కిటీవల, ఫ్రెంచిదృక్పథము సరిపడుటలేదు. యూరపుఖండమునందు ఐకమత్యము, సద్భావము ప్రబలినగాని, వ్యాపారము మరల తల ఎత్తదనియు, యుద్ధభయము తొలగిపోవదనియు, లాయడుజార్జిగారు పలుమరు హెచ్చరించిరి. రుష్యాదేశము పంటదేశము. విస్తీర్ణము కడు హెచ్చయినది. బాల్టివిక్కులపైగల ద్వేషముచే, రుష్యాదేశముతో వ్యాపారసంబంధములు వదలుకొనుటచే, ఇంగ్లండు మొదలగుదేశములకు మిత్రలేనినష్టము సంభవించును. బాల్టివిక్కులతో వ్యాపారసంబంధము గలిగించుకొనుటయనిన, బాల్టివిక్కు ప్రభుత్వమును గుర్తించుటయే. సాపభూయిష్టమని వర్ణింపబడిన

బాల్టివిక్కులతో చేతులెటుల గలుపుట యను ప్రశ్న యుదయించుచున్నది.

లాయడుజార్జిగారిని ఈ ప్రశ్న బాధించుట లేదు. స్నేహము, విరోధము తాత్కాలికములు. అవి తరుచుగ మారుచుండును. స్వలాభము ప్రధాన మగు నపుడు సిద్ధాంతములు గాలి కెగిరిపోవును. పట్టుదల గలిగినపుడు గాని, ఆవేశము జనించినపుడు గాని, లేక సమయమునకు దగిన ప్రసంగమును గావింపవలసినవచ్చినపుడు గాని, ఏతీరునను బలికినను అవసరము దీరిన పిమ్మట వెనుకటి వాక్యములు నిలువవు. అందుచే లాయడుజార్జిగారు గనుపటచెడి అనుక్షణపు మాధులు, వారి స్వభావమును గుర్తెఱిగినవారికి ఆశ్చర్యము గలిగింపజాలవు. కాని, లాయడుజార్జిగారి దృక్పథము, ఫ్రెంచి బెజ్జియము ప్రతినిధులకు వింతగనున్నది. వారు లాయడుజార్జిని నితసింపచున్నారు. జర్మనీ రుష్యాల మధ్య జరిగిన యుద్ధంబడిక, లాయడుజార్జిగారి నంతగ కలవర పెట్టలేదు. వారికి దానియందు విరుద్ధ మేమియు గనుపింపదు. నష్టపరిహార ద్రవ్యము విషయమై జర్మనీని బాధపెట్టుటయు, వారికి సముచితముగ దోచలేదు. జర్మనీపై కసిదీర్చి, జర్మనీకి నిరాశ గలిగింపక, సామ్యముగ ప్రవర్తింపవలయునని, లాయడుజార్జిగారు హిత మొనగుచున్నారు. జర్మనీ స్వరక్షణార్థమై రుష్యాతో ఎన్నిటి కయినను జేరుననియు, ఫ్రెంచివారి లీవ్రతవలన జర్మనీ సాహసకృత్యముల కొడబడుననియు, లాయడుజార్జిగారికి భయము చాలకాలము నుండియు గలదు. అందుచే రుష్యా జర్మనీ సంధివలన గలిగెడి యుద్ధదవము, జినోవా సమావేశమునందు యూరపియనుజాతు లన్నియు కలసి ఏర్పాటు జేసికొనిన, తొలిగిపోవునని లాయడుజార్జిగారికి నమ్మకము గలదు. కాని ఫ్రెంచివారికిది సరిపడదు. శత్రువులను లాలనజేయుటచే లాభము లేదని వారి యుద్దేశము. ఇప్పటి స్థితి జూచిన, ప్రాన్సు ఏకారణముచేత నయినను జినోవా సమావేశ నిర్ణయముల కంగీకరింపకబోయినచో, లాయడుజార్జిగారు ప్రాన్సు నయినను విడిచిపెట్టెదరు గాని జినోవా సమావేశమును వదలిపెట్టరు. మిత్రముండలి యనియు, శత్రుకోటి యనియు రెండుపక్షములు యూరపునం దెప్పుడును విరోధము వహించి కయ్యమునకు కాలు దువ్వుట, లాయడుజార్జిగారికి బనికిరాదు.

ఇంగ్లండునందు, రుష్యాజర్మనుసంధి భయోత్పాతము గలిగింపలేదు. దానియందు న్యాయవిరుద్ధ మగునదేమియులేదని, లిబరలు పత్రికలు వ్యాఖ్యాన మొనర్చినవి. రుష్యాసోవియట్టు ప్రభుత్వమును గుర్తింపవలయుననియు, రుష్యాను జర్మనీని నానారాష్ట్ర సంఘమునందు జేర్చుకొనవలయు ననియు, లాయడుజార్జిగారికి లేబరు పక్షమువారు చెలియబడిరి. ఫ్రెంచి దృక్పథము, స్పృహసేనానిగూడ అగ్రహము కలిగించినది. పాంకేరుగారి దౌర్జన్య పద్ధతి నొకవంకను, బాల్టివిక్కు ప్రతినిధి యగు చిచిరకాగారి దౌర్జన్యపద్ధతి నింకొక వంకను లాయడుజార్జిగారు మార్పజాలక బోయినచో, యూరపు ఖండమునందు సైన్యముల తగ్గించుట యసంభవమగుననియు, సైన్యములను పెంచుటయే నాగరక లక్ష్యమగుననియు, స్పృహసేనానిదెలిపెను. జినోవా సమావేశము అన్ని పక్షముల వారిని సమాధానపరచి, శాశ్వత శాంతి నిమిత్తము కట్టుదిట్టముల నేర్పాటు జేయు నను నమ్మకము మాకు గనుపించుటలేదు. ఒకతీసుకరు బాధపెట్టు తలంపు గనుంచుచున్నది. ఎవరి లాభము వారే చూచుకొను తలంపు స్పష్టముగ వెల్లడియగుచున్నది. అంతియగాని అందఱు డేమముకొరకును ప్రతి

వారును కొంచెమో గొప్పయో త్యాగము గను బలములకు కుతూహలము గనుపించదు. అది లేనంతవరకు, వ్యవహారము చక్కబడదు. స్వల్పముగా జెప్పినట్లుల నైత్యములను తగ్గించుటగాక నైత్యములను పెంచుటయే సాధనముగను. మరల నొకరి కుత్తుకలపై నింకొక దురుకుటకు, యూరపియనులు మొదలిడుదురు. ఇంతవరకును జరిగిన సమావేశముల ఫలితము వృధయగును. స్వల్ప సేనానివలె ననేకులు భయపడుచునే యుండిరి. జినోవా సమావేశమువలన, పరిస్థితులు మారజాలవని, ఆస్పిక్టు మహాశయుడు ముందే తెలిపియుండెను. పైపై ఏర్పాట్లులేన్ని జేసినను, హృదయమునందు మార్పు గలుగనిది లాభముండదు. జాతుల మనములలో నిగూఢ మయిన ద్వేషభావము ఎప్పటికప్పుడు పైకి ఉబుకుచునే యుండును. మంత్రాంగములవలన, హృదయము మారదు. ధర్మము నాధారముగ జేసికొని, యేర్పా టేదియైనను విప్పుము లేదు ర్కొనగనే భగ్గుమగును. సత్యమును, అహింసను అంతర్జాతీయవ్యవహారములకు బునాదిగైకొననిది, మనస్ఫూర్తిలను మాన్పుటకు వీలుండదు. దురాశలను తొలగించుట వలనపడదు. సంగ్రామములు పొడసూపకుండ జేయుట అసంభవమగును. కాని, ప్రపంచ మీ విషయమై మేల్కొనక బోవునా? మానవోద్ధరణమునకును, పునర్నిర్మాణమునకును ఆశలేదా? కలదనుధ్వని ఆర్యావర్తమునందు బయల్పడలినది.

ఐర్లెండుకల్లోలము

ఐర్లెండుపరిస్థితులు, విషమరూపము దాల్చినట్లు, అనుదినము చేరెడివార్తలు చెలుపుచున్నవి. ఇంగ్లీషువారితో జేసికొనినసంధి నామోడించెడి కాలిన్సుపక్షమువా రొకవంకను, సంధినామోడింపని డివెలరాపక్షమువా రింకొకవంకను తీవ్రముగ పోరాడుచున్నారు. సంధివిషయమై దేశాభిప్రాయమును కనుగొనుటకుమారుగ, ఇరుపక్షములవారు తమలోతాము పోరాడుట మిగుల శోచనీయము. దౌర్జన్యమున కొకమారు అలవాటుపడినవిమ్మట, ఆపద్ధతివదలుట కష్టమగును. చీటికినిమాటికిని దౌర్జన్యము నవలంబించుటచే, సత్వరఫలితములు గలుగుననిభావించి మానవులందుకు బానుచుండురు. ఇందువలన హేతుబద్ధి అడుగునబడును. ప్రత్యర్థిపై తీవ్రద్వేషము ప్రబలును. సవ్యాపనవ్య విచారణ కవకాశముదొలగును. సామ్యవర్ధతలు మటుమాయమగును. దౌర్జన్యపద్ధతివలన విజయము గలిగినవారికయినను లాభముండునా? ఓడిపోయిన వారు మరల నెటులనయినను కసిదిర్చుకొనుటకై తరుణమునకు వేచియుండురు. ఈరీతన ఒక్కమారు నాటుకొనిన ద్వేషబీజము వెలిగి పెద్దయైతరతరముల వరకు నిలిచుయుండును. దానినితొలగించుట దుస్సాధ్యమగును. అది కాభోపకాభలుగ నలుదిక్కుల వ్యాపించును. ఐర్లెండులో సిక్ ఫీనుపక్షమువారు ఇంగ్లండుదౌర్జన్యము నెదుర్కొనుటకు, దౌర్జన్యమునకు బానుకొనిరి. పిమ్మట, సిక్ ఫీను పక్షము వారు ఆల్స్టరుపక్షమువారు యుద్ధసన్నద్ధులైరి. దాని ఫలిత మిప్పుడు బాగుగ గనుమోచుచున్నది. ఉత్తరదక్షిణ భాగములవారికి పోరాటము జరుగుచున్నది. ఇంతటితోబోక, సిక్ ఫీను పక్షమువారిలోనే, రెండుపక్షములేర్పడి తమతమ అభిప్రాయ భేదములను సామ్యముగ సర్దుకొనక ఒకరిపై నొకరు దౌర్జన్యమును ప్రయోగించుచున్నారు. స్వాతంత్ర్యసిద్ధికి దౌర్జన్యసాధనము చేతపట్టుటవలన గలిగెడి నష్టములను ఐర్లెండుచారిత్రము తేటపరుచు

చున్నది. ఉభయపక్షములవారును, పోరాటములను విరమించుట కంగీకరించి రనువార్త, సంతసము గలిగింపగలదు. నాలుగినములపాటు పోరాటముండదు. ఇకనయినను, ఇరుపక్షములవారును వివేకము దెచ్చుకొని, యుద్ధప్రయత్నములను వదలి, తమతమ ప్రయోజనములను సామ్యముగ సాధించుచో, ఐర్లెండుదేశ శాంతియును రక్షింపగలుగుదురు. లేనియెడల, ప్రజల సంయోగము చెడి, దేశ మనర్థముల పాలగును.

మూల్లీ వ్యవహారము

తాతా కంపెనీవారు, మొండిపట్టును విడనాడకబోవుట చిత్రము. అధికారుల సహాయమును చేయూతగ గొని, ఈ కంపెనీవారు సేతునిర్మాణమునకు బానుచున్నారు. దీనివలన మూల్లీరయితులు తమ పొలములను ఇండ్లును జలమయము లగుననియు, అనాదీనుండియు ఏర్పరుచుకొనిన నివాసము తొలగిపోవు ననియు, ఎంత మొరలిడినను, కంపెనీ వారు తమప్రయత్నమును మానకున్నారు. కంపెనీ వారి ప్రాజెక్టువలన, బొంబాయి యంత్రశాలలకు విద్యుచ్ఛక్తి సప్లయ గావచ్చును గాని, ఎంతమంది ఇండ్లు వాకిండ్లను కోల్పోయి అల్లాడవలసివచ్చునో దలచిన, ఎట్టివారి కయినను జాలి కలుగకమానదు. మూల్లీరయితులు, ప్రార్థనలను విన్నపములను విఫలము లగుటచే సత్యాగ్రహము నవలంబించి, పలుకష్టములకు లోనై, మొక సేతునిర్మాణము నాపగలిగిరి. మరల నిపుడు సేతునిర్మాణప్రయత్న మారంభము గాగ, మూల్లీరయితులను విచ్చిక భటులును ఈ ప్రయత్నమును పోనాడుటకు సత్యాగ్రహము నవలంబించిరి. మహారాష్ట్రదేశము, మూల్లీరయితులకు సహాయముజేయ సంసిద్ధమైనది. పలువురకు శిక్షలు విధింపబడుచున్నవి. కాని రయితుల పట్టుదల తగ్గలేదు. కంపెనీవారినుండియు అధికారులనుండియు చేకూరెడిబాధలను వారు ఓరిమితో భరించుచున్నారు. న్యాయము మూల్లీరయితుల పక్షమున నున్నది. జనసామాన్యమునకు వారి యెడ సానుభూతి గలదు. వారి మనోరథ మందుచే సిద్ధింపక మానదు.

వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యము

మద్రాసు ప్రాకౌర్టువారు వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యమును కాపాడి తమధర్మమును నెఱవేర్చిరి. మలబారునందు మార్షలులా ఆవరణమునకు వెలుపల, సమ్మోరీకోర్టు నేర్పరచి, అక్కడ యిరువురను శిక్షించిరి. వారిని బల్లారిజయిలునకు పంపిరి. బల్లారి జయిలునుండి వారిని వదలిపెట్టించ వలయునని, మద్రాసు ప్రాకౌర్టునకు ఖయిదీలపక్షమున దరఖాస్తు చేయబడెను. మార్షలులా ఆవరణమునకు వెలుపల సమ్మోరీకోర్టు నేర్పరచుట విరుద్ధమనియు, అందుచేశిక్ష పనికిరాదనియు ప్రాకౌర్టువారభిప్రాయ సడిరి. కాని, ప్రాకౌర్టుకు రాజధానిపట్టణమునందు మాత్రమే అక్రమముగ నిర్బంధింప బడినవారిని వదలిపెట్టుట కధికారముగలదు గాని, వెలుపల నల్ల యధికారము లేదనునభిప్రాయము వ్యాపించి యుండెను. ఈ యభిప్రాయము తప్పని జెప్పి, న్యాయాధిపతులు ఖయిదీలను వదలిపెట్టించి, వారికి స్వాతంత్ర్యమొసగిరి. ప్రాకౌర్టువారు తమకుగల యధికారమును తిన్నగ వినియోగించుచో, అక్రమ నిర్బంధితులగు పలువురకు స్వేచ్ఛనొసగుటకు వీలగును. కాని వారట్టిపనికి బానుకొందురని తోచదు.

108-వ కేసు

108 కేసు నుండి, తునితాలూకా కాంగ్రెసు కమిటీ కధ్యక్షులును, తొయ్యారు ఎస్టేటు ప్రాప్రయిలురులు నగు రాజా మీరాజ్ నల్లప్పరాజు ఆప్పల నరసింహరాజుగారికి ఆటమాసముల కఠినశిక్ష విధింపబడెను. చిన్న పెద్దయను భేదములేక, ఎల్లరును నిర్బంధములకు లోనగుటచే, జాతీయోద్యమము అన్ని తరగతుల వారిలో సత్వరముగ వ్యాపించుటకు వీలగుచున్నది. నిర్బంధముల ప్రయోజన శూన్యత, అధికారులకు ఇప్పటి కింకను గోచరింపకుండుట చిత్రము.

పశ్చిమోత్తర ఆసియా వార్తలు

పెషవర్, మే 4:— పెషవర్వరమున కీచధ్వవచ్చిన విశేషపు బాటసారలమాటలను జట్టి, రువ్వడి తుర్కీ సానములో రాజీయ, ఆర్థిక పరిస్థితులు వివరదశయింతున్నవి. కరవుఫలితముగ బోలివిట్కులు ప్రతికూలశక్త్యమును ప్రతిఘటింప సమర్థులు గావచ్చారు. భోజనసామగ్రి సమైలు చాల తక్కువగా నున్నది. వైద్యమునకుపాద సమైలు చాల తక్కువగా నున్నది. ప్రజలు భోజనమునకు ఎక్కువ బాధలకు లోనగుచున్నారు. భారాలో ఎక్కువ పాషుగారి తిరుగుబాటును గురించి శ్రాత్రగా వార్తలేమి రాదేదు. ప్రత్యేక తుర్కీమాజ్ పటాలము లనేకము రువ్వడులతోను, రిపబ్లికనులతోను పోరుచున్నారు. ఆఫ్ఘనులు నిష్వకారులతో జేరినట్లు కొన్ని వివరతపువదంతులు సరిమాడ్చులగా ప్రబలుచున్నవి. ఈవంతులలో నిజమున్నట్లు దోచదు.

2. ఏప్రిల్ 20 వ తేదీ కాబూలు వార్తాపత్రికలలో పాస్పార్టు నిబంధనలు ప్రకటింపబడినవి అప్రైల్ 23వ తేదీనుండి ఇవరటికి వచ్చేవారిగాని అప్రైల్ 23వ తేదీనుండి ప్రవేశించేవారు గాని రు 20 ల పాస్పార్టునుమును, రు 5 ల ఛాయాపటపు చార్జీని కట్టవలెను. తేల్చిదిమ్మలు, కార్మికులు, బాడుగ ఇండ్లవారు మాత్రము రు 2 లను మాత్రమే చెల్లింపవలెను.

3. సరిమాడ్చులలో గాంతి ప్రబలుచున్నది. పంటలు బాగుగ పండినవి.

పంజాబు ప్రభుత్వ ప్రకటనములు.

బాహూరు, మే 4:— మాంట్లామరీయందలి అల్లారాష్ట్ర మకాదద్ చార్ ఖానాలో ఆకాలీబాతా కార్యదర్శిగృహమును వెదకగా, పోలీసువారి కీసాహులు దొరకెను:— ఇటీవల ఒక ఆమెకీకా మిషనరీవద్ద అనుసరింపబడిన రెండుపైపుల కాల్పుటకు వీలుగల ఒకతుపాకి; 20 తుపాకిగుండ్లు; కొన్నిరివాల్వరు గుండ్లు; నాలుగుబల్లెములు; కొన్ని కరగించబడిన వెండినగలు; జలందరు మాంట్లామరీలో ఇటీవల దోపిడి చేయబడినసామ్ము.

(2) 1922 మార్చి మాసములో 1921 మార్చిలోకంటే మా త్యలు, బండిపోటు దొంగతనములు, దారిద్ర్య పీడు విశేషము గ హెచ్చెను. 1921 మొదటి మాడు మాసములలో 166 మాత్యలు, 86 బండిపోటు దొంగతనములు 2524 దారిద్ర్యపీడు జరిగెను. 1922 మొదటి మాడు నెలలలో 192 మాత్యలు, 149 బండిపోటు దొంగతనములు 4181 దారిద్ర్యపీడు జరిగెను. పశ్చిమదిశయందు రాజీయందోశనము తక్కువగా నున్నచోట ఈమాత్యలు మున్నగునవి తగ్గియున్నవి. రాజీయందోశనము విశేషముగనున్న తూర్పుదిశలో పోయిన సంవత్సరపు మొదటి మాడు మాసములకంటే తిరి మాత్యలు 78 బండిపోటు దొంగతనములు 421 దారిద్ర్యపీడు హెచ్చుగా నుండెను. ఈ విషయ సీటికి మూల కారణము రాజీయందోశ కలు రయతులను జమీందారులకు వికోధులుగా జేయుటయే తత్ఫలితముగ ఆరాజరికము విశేషముగ అభివృద్ధి చెందెను.

మద్రాసు బట్టల వర్తకుల సంఘము:—

సంఘమువారి సాంవత్సరిక సమావేశము గతనెల 29 వ తేదీ నాడు సమావేశమయ్యెను. రాగల సంవత్సరమున కధికార లెన్నుకొనబడిరి. అధ్యక్షుడు బచ్చ వెంకటసుబ్బయ్య శెట్టిగారు ఉపాధ్యక్షులు (1) భాకాబహదూరు హెచ్ హెచ్. మహమ్మదు అబుల్ అజీజ్ సాహెబు గారు (2) బల్లుల సలాం సాహెబు బహదూరుగారు (3) ఊరానుబ్బయ్య శెట్టిగారు (4) రాంజీ కళ్యాణశీగారు కార్యదర్శులు (1) మహమ్మదు మూసాసెయిటు బహదూరుగారు (2) బచ్చ పాపయ్య శెట్టిగారు; కోశాధిపతి: సయ్యదు హుస్సేను సాహెబు బహదూరు గారు.

గోధుమలను విదేశముల కనుమతీయేయుటగురించి ఇప్పుడు కొన్ని నిబంధనలు గలవు. ఈనిబంధనలన్నియు రద్దుచేయుటకు వీలుపడదని భారతిప్రభుత్వమువారు ప్రకటించున్నారు.

పంజాబు రాష్ట్ర య మ హా న భ

పండిత సంతానంగారి అధ్యక్షకోపన్యాసము

పంజాబు రాజకీయ నిధి

[నిన్నటి తరువాయి]

చెలసాలలోని యాదరణ

చెలసాలలోని యాదరణ పంజాబు రాజకీయ నిధి నామక గానియున్నట్లు అనుదినమున మనకు వార్తలందుచు నున్నది. పంజాబు ప్రభుత్వమువారు "రాజకీయ నేతృత్వము" గూడ సామాన్య నేతృత్వములతో జూచుచున్నారు. సాధిక కాసన సభలో నొకసారి, రాజకీయ నేతృత్వము బాగుగ నాదరింపబడ వలెనని తీర్మానము కావించబడిననుగూడ, ఆచరణలో నది ఫలించ లేదు. ఎవరో కొందరు మాత్రము కొంతభేదము చూపబడినను. కాని సామాన్య రాజకీయ నేతృత్వములందరినీ కష్టము నొంద నందున ప్రత్యేక బాధము పొందినవారగుండెను కొంతకాలము ఆచరణ కాలములను నిరాకరించిరి. కాన న నభ తీర్మానము సంపూర్ణముగ తూడ్చివేరింపబడినను. ప్రభుత్వము వారు తమ తొలివిధానమును మాన్పక తాత్కాలికములక అంగీకారము సరియైన యాచరణ నొనర్చుట కొదవవలెనని. రాజకీయ నేతృత్వములకింద పట్టుకొనబడి ప్రతి 'తుంటరివా'కిని ప్రత్యేకాదరణ నొనరుటకు ప్రభుత్వమువారు రంగీసి పనిని జాక్ మేయియర్ల దైర్ఘ్యముగ నిర్ణయముగను చెప్పెను. తన యభిప్రాయములకై, నీతిబాహ్య ప్రవర్తన లేనట్లును, అరెస్టు చేయబడినవారి కిట్టి ఆదరణ యుండు చేయు మనదొక్కటియే. ఈ నిధి మిగుల సోచనియును నన్నది.

నిరాకరణావలంబులను కార్యాచరణలో సమీక్షముగ బాధకెట్టి వారికి గుణపాతము నేర్పవలెననుటయే వారియుద్దేశ్యముగనుచో, ప్రభుత్వమువారు కట్టు స్పష్టముగ తమ భావములను తెలియచుటకు సమంజసముగ నుండును. రాజకీయ నేతృత్వము గౌరవముగ చూడబడుదురని భారత ప్రభుత్వమువారు స్పష్టముగను బహిరంగముగను నిందికాసననభ్యంతరం పలికిరి. ఈపలుకులు "స్వ దేశము" (ఇంగ్లాండు) నకును, నాగరక ప్రపంచమున తలయెత్తు కొనియుండుటకును, ఉద్దేశించబడినవి కర్నలు వెబ్బుడుగారి ప్రక్షుట వింటర్లను ప్రభుత్వమునకు యుత్తరమువలన తేటతెల్లము కావెను. బ్రిటిష్ రాజ్యమున విలక్షణ ప్రాసంగికముల నిలిపివేరించు చున్నందులకు నేను తీమాపణ కొర నవలయులేదు.

„లాహోరులోని చెలసాల నిధి“

రాజకీయ నేతృత్వములను సామాన్య నేతృత్వములను చెల సాలయందు భేదము మున్నగువానియందు భేద మేమేని యుండెనాయనియు, అట్లాభేదము లేరాష్ట్రములందుండెనియు, ముఖ్యముగ లాహోరు కార్యాచరణమున దెలుపబడినయు గత మంగళవారము కర్నలు వెబ్బుడు హిందూజాత రాజ్యాంగ సహాయ కార్యదర్శి నడిగెను, రాజకీయ నేతృత్వము ప్రత్యేకాదరణ యొనగబడుచుండెనని భారత సామాన్య కాసనసభ యందు స్వదేశాంగ సభ్యుడు (సర్ విన్సెంటు) పలికిన మాటలను వింటర్లను ప్రభుత్వ చదివి వినిపించుచు, లాహోరు చెల సాలలో నట్టి ప్రత్యేకాదరణ లేనట్లు తనకు తెలియదని ప్రత్యుత్తర మిచ్చి కూర్చొనెను.

కర్నలు వెబ్బుడు:— నామిత్రుడు వింటర్లను ప్రభుత్వ లాహోరుకు తండ్రివార్తనిచ్చి ప్రత్యేకాదరణ లాహోరు కార్యాచరణమున దొనగబడుచుండెనని లేదా యని స్పష్టముగ కనుగొననా? లాహోరు కార్యాచరణమునందును, మరెక్కనిటి యందును అట్లు జరుగుటలేదని నేను వింటిని.

వింటర్లను ప్రభుత్వ:— నాకెదురుగనున్న సభ్యుడు కాను వినినకేసులను నాకు తెలిపినచో రాజ్యాంగమంత్రికి వినిపించి తంతిపంపించెదను. లాహోరు జైలులందును, మరెక్కనిటి యందును ప్రత్యేకాదరణ యుండెననియే నేను వింటిని.

కర్నలు వెబ్బుడు: వెనుకటి టిప్పూలు వచ్చినప్పటి కిట్టి యేర్పాటులు లాహోరులోలేవు.

వింటర్లను ప్రభుత్వ, తరువాత వెబ్బుడు గారు నన్ను కలసికొనిన, ఆపేషనుమై యాలోచించెదను.

వింటర్లను ప్రభుత్వగారి, రాజ్యాంగ మంత్రిగారి విచారణ చేసినదియు లేనిదియు నాకు తెలియదు. కాని యితర రాష్ట్రములలో నెట్లున్న పంజాబు రాష్ట్రమునందుమాత్రము

రాజకీయ నేతృత్వములకు ప్రత్యేకాదరణ యొనగబడుటలేదని నేను నిష్కర్ష గ కెప్పుడలను. కార్యాచరణములందు ఖైదీలు నిరమగునట్టి జైలులు యూనిఫామును వేసికొనవలయును. జైలులు యూనిఫామునగా, మోకాటివేలాగు, మోచేతివైకి పొట్టిబాధ్య, కప్పుబడిన ప్రదేశములు ఎండకాలమునందు దోమలచే అమాంతముగ తిని నేయబడును. వాతావృత్తి కలను జరుపుట కవకాశములుండవు. ఆరోగ్యమార్గములు గను నింపబడనేగనునింపబడవు. పాక్షిదోషయందు మరుగుండు ఆహారము జైలులు ఆహారము. నూనె పచ్చి నూనె, వస్తువులు సుమున కన్న బాష్టిగా ఉడుకవు. పదార్థములలో గాల్లు, మన్న, తినుట కసహ్యముగను, విసుగు పుట్టించునదిగను నుండును. ధాన్యము వివరట, దారముపేనుట, మున్నగువనులు పట్టణములలో తెరిగినవారికిని, అభ్యాసములేని వారికిని యొనగబడుచుండును జైలులు నిబంధనలను గమనింపలేదను చిన్ని సేవములగుండ బూటక గడులలో నుండవలసి నచ్చును బంధువులు చూచుటకుగూడ వీలుండదు. తిల్లపు గ పు జైలులు లో కొందరు ఎండలో గాను గలాడవలసి వచ్చుచున్నదని నేను వింటిని లాలలజనతీగాయి వంటి నిష్పంధిలగుండ బంధువులను జూచు అవకాశములు లేవు. ఇట్టి యాపూర్వముగ పరాభవములవలన నేరస్థులు విధి లేక, తమ యసమృత్తి తెలుపుటకై భోజన బహిష్కరణమును జేయవలసియుండును. అంగులానెరసాలలో నిష్పంధిలగు ప్రార్థకులగుండ సలహాపడదని యాజ్ఞ గావించబడినను. ఒక మహామృతిహి జుట్టవాడు ప్రార్థకు పూర్వము కాలనేతులు కడుగుకొనుటకు నీళ్లుకుగా కీడింపబడినను. ఇది యుద్ధయుగ చెల సాలల యధికారి యనెను కాని సూక్ష్మత్యములను కనుగొనవలెనని ప్రభుత్వమువారిని హెచ్చరింపగా నారు మిన్నకయిం దిరి. ఒక కార్యాచరణమునందు మత్రాంధ్రము లవమానము పాలయ్యెను. ఇందుల కొకపక్ష బయలుదేరగా తుపాకులు గూడ గాల్చబడినవియు అందువలన కొందరు గాయములు తగిలెననియు నేను వింటిని. లిలాపురపు జైలుల స్థితిమిక్కిలి యధ్యాస్పముగ నున్నది. మినవాలు జైలులలో మొదట కొందరు ప్రత్యేకాదరణ పొందిరి. తరువాత కొంతకాలమునకు ఆయవ కాశములు, కారణములు తెలుపకనే తినివేయబడినను. కొంతకాలము బాగుగ నున్నదని చెప్పవచ్చును. కాని లాహోరు జైలులు నందు హారము మాత్రము బాగుగ లేదు. సామాన్య ఆహారము మునుపటికన్న కొంతము తాగుగ ఉడుక పెట్టబడుచున్నది.

ఈ ఘోషితికి రెండేమార్గములు గలవు. రాజకీయ నేతృత్వము ప్రత్యేకాదరణ విషయమై ఆచరణ యందు కేంద్రపుష్కొనవలయును. లేదా వారికి ప్రత్యేకాదరణ యొనగబడుచున్నట్లు చెప్పకొనెడి ప్రకృష్టములకు ప్రభుత్వమువారు కట్టిపెట్టవలెను.

సభల నిషేధము

దేశమునంతటను 144 వ కేసును ప్రయోగించెడిమార్గము నుమాడ, క్రిమినల్ లాను ప్రభుత్వమువారు తమయుద్దేశ్యములను నెరవేర్చుకొనుటకై యెట్టి గుణపాతములను బన్నుచు న్నారో తెలియదు. పంజాబు రాష్ట్రముగూడ తప్పించుకొనలేదు. 144 వ కేసును ప్రయోగించ బడినకేసులలో నెల్ల అత్రమము గ అధికారము చలాయించ బడినవి బస్సువ్యయ, శివనవచ్చును. రాజద్రోహాపరాధాసనము పంజాబు రాష్ట్రమునకు ప్రత్యేకముగ కావ్యతమగు కాసనమొట్టున్నది. అమృతనరము లాహోరు పేరుపూరులం దాకాసన మమలలోనుండును. దీనివలన 1920 నుండి నేటివరకు ఆకాసనము రెండుమారుల లమలలో నుంచబడినను. అనగా గత 17 మాసములకుగాను ఈకాసనము 11 మాసముల మధ్యలో నున్నది ముఖ్యమైన ప్రదేశములందును, రాజధానియభ్యుపాసనమునందును, ఈ ప్రత్యేక చట్టములను ప్రయోగించినదే, రాజ్యమునందును సమగ్రలేదని యందువలన తేటతెల్లమగుచున్నది అచట్టముదేశించుటకైయు, అచట్టముకిందకేకాట్టియు సందర్భములలోగూడ, మిగుల నసహ్యముగ ప్రయోగమునకు తేబడినను. గత సంవత్సరము మునిసిపల్ ఎన్నికలు జరుగనందిన కాలమున, లేటుపేయరుల సభలగుండ బరుగుటకు వీలులేకుండెను. సభలను జరుపుట కొకమారు ఉత్తరపుకొరగా, నిరాకరించుటగూడ తలపించెను.

చట్టములలోనున్నట్లుగానుండినను, కాం గెనుసంఘ సమావేశము లనేమార్గము నిషేధించబడినను. ఎక్కడికో పోవవలె? పండితనదన మాలవ్యాగారు 'కేవలము నిరసప్రకటన' గుగు విషయమునుగూర్చి యుపన్యాసంప దలచికొనినపుడు, ఆసభ గూడ నిషేధించబడినను. అధికారులు తమ యధికారము నెట్లు దుర్వినియోగపరచుచున్నారో, యాకార్యమువలననే యూహించవచ్చును. కార్యగెను సంఘసభలు రాజద్రోహాపరాధా కాసనము క్రిందకు రావని గత జనవరిమాసమున తెలుపబడి ఆకారణమువలన లాలలజనతీగాయి, మతికులాభా, డాక్టరుగోపిచంద్రు, నేను తప్పింపబడి యు, మగల నీ సంవత్సరముల దాని నుపయోగించుట చాలపోద్యముగ నున్నట్లు గ స్థింపక మానను. కార్యగెను సాధారణ కార్యముల నిర్వహణమునందు గూడ ఆటంకములు గలిగింపబడుచున్నవి. బహిరంగముగ గాకున్నను కృత్రిమముగ నైనను కార్యగెను సంఘసభ్యులను జేర్చుకొనుట కభ్యంతరములు కల్పించబడుచున్నవి. పంజాబులోని జైలులకు ప్రయత్నములు జరుగుటకు గూర్చి యిదివరకే చెప్పియుంటిని. సారాయి, విదేశ కేంద్రముల విక్రయ నిరోధము అధికారుల కండ్లు కుట్టుచుండును. కనుక దీని నెట్లైనను అడ్డవేయవలెనని భగీరథప్రయత్నములు గావించబడినను. కల్లతేలపాగాలు, గాంధీటోపీలు ధండుట నేముక్తికంద పరిణింపబడుచున్నది. ఈ సందర్భములలో సామాన్యముగ బ్రోలికార్యకర్తమును నిర్వహించుట గూడ దుస్తరముగ నున్నది. ఈ విషయశీటిలో నిష్పంధము లిట్లు చెలరేగుచున్నను ధైర్యముతోను పట్టుదలతోను కృషి సలుపుచున్న ప్రచారకుల నెంతయేని ప్రశంసించ దగును.

వార్తాపత్రికలు.

పత్రిక తీర్మానము నంటిను ఎట్టి బాధలకు పొందకు లోనయ్యెనో తెలుపనిదే, యీ విషయనాటక ప్రదర్శనము ముగియదు. పంజాబులోని పత్రికలనెంత కఠినబాధలకు లోనయి నట్టిగాని, లోనయ్యాను దైర్ఘ్యమును నిత్యముగను నిలవబడి నట్టిగాని, రాష్ట్రము మరెయ్యకరాష్ట్రము గలదని నేను నన్నును. జాతీయవాదపత్రిక లన్నియు ఏదో యొక విధముగ ప్రభుత్వకాంత్యమును చవిజూచెను. 'రాజభక్తి పూరిత మగు' పత్రికలు మాత్రము తప్పించుకొనెను. దానికేతెగినట్లు 'రాజభక్తి పూరితమగు' పత్రికల ప్రచారము చాల కొలదిగనే యున్నది. ఈపత్రికలన్నిటి ప్రచారమును జేర్చినను జాతీయవాదపత్రికలలో కనీసపు దానతోనైనను తులనాగుటకు లేదు. 'బుద్ధిమాత రం', 'జనిందా', 'ప్రతాపు', 'జకాబ్', 'కేసు' ముఖ్యముగా జాతీయవాద పత్రికలు. వీనిలో 'జనిందా' 'నియసతు' 'ఆకాబ్' పత్రికలవలన యూనిఫామలివచ్చును 'జనిందా' పత్రిక అన్నిటికన్న యెక్కువపొందకుట గాను గావలసి వచ్చెను. ముద్రణాలయము, రూ 10,000 ల ధరాకతు ఒక్కమారు స్వాధీనము చేసికొనబడుటయే గాక, రూ 2000 ల ధరాకతు రెండుమారులు మారులు స్వాధీనముచేసికొనబడుటయు, నలుగురు సుపాదకులు ముద్రాపకులు జరిలుజరిలుగా కార్యాచరణముల కేగి యుండుటయు తలపించినది. 'జకాబ్' పత్రికాముద్రణాలయము స్వాధీనముచేసి కొనబడలేదేగాని మిగిలిన కర్మకాండ యంతయు యధావిధిగ జరిగెను. 'నియసతు' పత్రిక న సాగుకుడు జైలులుకు వెళ్లి ధరాకతును కోల్పోయిన తరువాత ఆగెను 'బుద్ధిమాత రం' పత్రిక గూ 2000 ల ధరాకతును రెండుమారులు కోల్పోయెను. ముగ్గురు సుపాదకులు మరుసగ జైలులుకు వెళ్లిరి.

'ప్రతాప' 'కేసు' పత్రికలుగూడ ఒక్కమారైనను ధరాకతును కోల్పోవు గౌరవమును చెందెను. ఇకమిదట నైనను ఈపత్రికలు సురక్షితులుగ నడుచునో చూడవలసి యున్నది.

నేను వైవిధ్యించిన నిష్పంధిభాసము సంపూర్ణముగాను. కానిని గూర్చి సంపూర్ణముగ వివరించుటకు చాల కాలము పట్టును. ఈ యుపన్యాసమున కది యధికముగను నుండును. మనకు తెలిసిన విషయముల నొకక చేర్చినినను, ఒక గొప్ప పుస్తకమగును. నిష్పంధిభాస మిరాష్ట్ర ప్రేమితులనున్నదియు, కిలాఫతు కార్యగెను గురుద్వారా యుద్ధములందు పనిచేసెడి ప్రచారకులెట్టి బాధలకు లోనగుచుండినదియు నేను కొంత మాకు తెలుపుటకు ప్రయత్నించితిని. ఈరాష్ట్రమునం దిప్పటికి విచారణయై శిక్షించినవారు ను మారు మూడువేలకుంది కేమాత్రమును తక్కువగనుండదని చెప్పవచ్చును. వారిలో నన్ని సంఘములకు సంబంధించిన వాయువులను దేశభక్తులను గూడ గలరు. త్యాగబుద్ధితో కార్యాచరణములకు వెళ్లినవారిని ప్రశంసించవలెనో, కొలదియందియైనను పట్టుదలతోను ధైర్యముతోను శక్తికొలది బయట పనిచేయువారిని ప్రశంసించవలెనో చెప్పట దుష్కరముగ నున్నది. హిందువులును మహమ్మదీయులును తమ విధ్యక్తమును ప్రశంసనీయముగ నిర్వహించి రనుట నిర్వివాదాంశము. కాని బాధల నొర్పుకొని నిరుపమానముగ స్వాధీనత్యాగము జూపిన గౌరవము నిక్కముగ నిట్లు సంఘమున కియదగును. గత సంవత్సరము వార మిగిలిన రెండు సంఘములకన్న రాజకీయోద్యమమునందు

వెనుకనుండినను, గట్టిప్రయత్నములు చేసి ముందడుగులు వేయ గలిగిరి. పరిష్కారమును వచ్చివున్న వారు వెనుకదలేరు. సిద్ధులైన వారు గురుద్యాయవ్యయమునందే మునిగియుండి రనియు రాజకీయ స్వాతంత్ర్యమునకై ప్రత్యేకించి పనిచేయ లేదనియు అందుకు, అది యధార్థముగ నే యుండవచ్చును. కాని వారు తమ యుద్ధయమును కొనసాగించుటలో వ్యర్థతపాత సహాయనిరాకరణ సూత్రములను గ్రహించి ఆచరణలో బెట్టియుండటం గమనింపదగిన యంశముగ నున్నది. వారికి వైదిక విశ్వాసమును కారమును గలదు. వారి పుట్టుకయు, లక్షణములును, వైదిక సంబంధముగ నే యుండును. వారికి పోరాడు తత్సామర్థ్యము లుండి యు, కాంత్రానుగ్రహించిన యహింసనే గ్రహించి నిగ్రహముబాగు ప్రవర్తించుచున్నాడు. అగ్రహమున కెరివా రనకాశము నిట్లువును గూడ వీరు నివాసముగను బుద్ధియును నిలిచియుండుట ప్రశంసాగ్నము. నిశ్చలగు ధైర్యమును బాగు ప్రేమించిరని తిప్పక చెప్పవచ్చును.

ప్రచురణకాఖి

ప్రభుత్వము నిర్వహణముతో తప్పిజేందక మరీ యొకవిధముగ తమ యుద్ధేత్యములను నెఱవేర్చుకొనుచున్నారు. గతపర్యాయము లింకాసంవత్సరము ప్రచురణకాఖి కింత ద్రవ్యము ప్రత్యేకింపబడినది విూత తెలియుచు తలచెదను. గతసంవత్సరము ప్రత్యేకకాఖి యాపుడలచేసిన బడినగూడ ఆ పనిమాత్ర మాగ లేదు. ఏవిధముగ నున్నో యూహించుట తక్కువగానున్నది. ప్రభుత్వ ప్రకటనలములనునో, ఇరవారా పత్రాలకు సహాయముచేసికొని కట్టలకు సాయముచేసికొని ఆపనిని సాగించుచున్నది నేను వింటిని. ఏవత్రిలు, ఏమను ప్యు లిందులకు తెలియదునో చెప్పవచ్చు వీలులేదు గాని ప్రతికలలోను, ఉపన్యాసములలోను చెప్పబడి వానిని ప్రజలు జాగ్రత్త జూల్గించి క్రొవించుచు నేను హెచ్చరిక జేయు చున్నాను. పేరు ప్రకటించుకొనక 'జాతీయవాదు'లని క్యవ హరించుకొని మనవై నిందలు కురిపింపబడిన విషయములు 'రెండుమాత్రము నాకు తెలియును అందులో నొకరు 'పంజాబు జాతీయవాదు'లని వ్యవహరించుకొని గాధియహతుని కుడ రము వ్రాసియుండెదని నాకు తెలియును. అతడు వాస్తవముగా జాతీయవాదియో లేక కుహనాజాతీయవాదియో నేను నిశ్చయ మాగ చెప్పవలసినది, తరువాత యాచియములనుగూర్చి ప్రభుత్వమువారికి ప్రకటనను గావించగా, ఆవ్యాసము నందలి మాటలకును ప్రకటనయందలి మాటలకును భేదము లేకుండెను. ఇందును బట్టి ఆవ్యాసము ఏతీరక బయలు దేరునో యూహింప వచ్చును. మరియొక వ్యాసము, సంశ్లేషము లేక, ఒకప్రతికకు బంపబడినది. ఆవ్యాసము ప్రకటించబడియుండిన చో, అందును దానిని 'జాతీయవాదులు, యజ్ఞప్రాకారముగతలచి మోగపోయి యుండును. పేరు ప్రకటించుకొనుట కాతనికి ధైర్యము చాలకుండెను. పేరుండినగాని ప్రకటించుటకు వీలులే దని ఆపత్రిక ప్రత్యుత్తర మిచ్చి నందులకు నేను సంతోషించుచున్నాను. గాలియెట్లు వీచుచున్నదో తెలియు టకును ప్రభుత్వమువారిట్లుయినను మనయుద్ధయమును ఆణిము టకు సంసిద్ధులై యుండెదనియు, ఈవిషయములవలన బాగుగ తెలిసినచున్నను, ఈసాధనమొక్కటియేగాదు. ప్రభుత్వమువారిలో సంబంధములేనివారు గూడ కొందరు తుంటరులు మనలోనునకు మనఃస్ఫుర్తలు కల్పించు నుద్దేశ్యముతో ఎట్టి నీడహర్షములకై నను ప్రాల్సాలుచుండురు. దీనికిన్నిటికిని ప్రతిక్రియ యొకటియే గలదు. మనము ఒండొరులను ద్వేషించక ప్రేమించి నిశ్చలు లమై కృషిసలుపుచుండవలయును. గతకొలదివారములలో మన లోమనకు మన స్ఫుర్తలు కల్పించు నుద్దేశ్యముతో సభలయందును, పత్రికలయందును అనేక కనటోపాయములు పన్నబడినవి కాని ఒక్కటైతేను ఫలింపకుండుట సంతోషమునకు కారణముగు చున్నది. మన మీకలలో బడకుండ సావధానచితులమై ప్రవ ర్తింతుమేని విజయము పొందవలయు.

నిరాకరణ కార్యక్రమము

ఉత్తరమును ప్రస్తుత పరిస్థితులలో సరియైన మార్గము లలో నడుపుట విధానము. అభిలభ్యత కాంగ్రెసు సంఘ మువారు మన నిర్వహణమునకై నిర్మాణకార్యక్రమమును నివే డించిరి. మన యుద్దేశ్యములు శీఘ్రముగ నెఱవేరుట కీ కార్యక్ర మము తగియుండదని కొందర కప్పిపీ గలిగెననుట నిజము. ఉ త్తానా మపరిమితముగ నుండి గాంధీమహాత్ముడు నిర్ణయించిన కార్యవిధానము జయప్రథముగ నిర్వహింపబడుచుండిన సమయ మున కానసోల్లంఘనవిధానమును ఆపుదలచేయవలెనని బాబ్బోతి తీర్మానించుటవలన ఉద్దయబలము తగ్గెనని కొందరు తలంచుచు న్నారు. కాని యట్లుప్రాణాపదీ వారిలో నేనంగీకరింపజాలనందు లకు చింతింపవచ్చును. ఇక కొలదికాలములోనే తమ కోర్కెలు ఫలించునని యాసపడుచుండిన ప్రచారకుల కాభావము

గలిగెననియు నాకు తెలియును. కాని రాజకీయవాదాభావ నము, క్రిమినల్ లా కాసముల క్రింద నిష్పంధము లపరిమిత ముగ నాగి, చట్టములు భిక్షింపబడిన జిల్లాలయందున్నాము తగ్గెనగాని ఉద్దేశ్యము నెలకొనెననిగాని నేనంగీకరింపను. కాన నోల్లంఘనమును ఆపుదలచేసిండులకు విమర్శించువారెవరాయని నేను విచారణజేయగా వారిలో నెవరును కానసోల్లంఘన విధా నముతో నన్నియంశములను ఆచరణమున బెట్టుటకు సంసిద్ధులు గాని వారుగ నేయుండిని నాకు తెలిసినచున్నది. ఇట్టివారు సా ధులు. రెండుపక్షములకు తీవ్రముగ పోగు జరుగుచు డిన, వీరు మారమునండి చూచి చంకలెగురవేయుచుండురు. అట్టివారికి బుద్ధిలో తీర్మానము రుచించినదిగాదు. మన తప్పులను చూచు కొని సవరించుకొని యింకను బాగుగ కార్యములను సాధించుట కవకాశ మిచ్చెడి నిర్మాణకార్యక్రమము ప్రేక్షకులకు రుచించు ట కష్టము. కనుక అట్టి వ్యాఖ్యానమునకు చెవియెగుట యనుభవ తపనియో, దానికి విలంబయేలేదనియు, నా నిష్పత్తిప్రాచయము. విమర్శకుల యాశ్చర్యణల విలువ కనుగొనుటకు నేనొక మార్గ మును సూచించెదను. బుద్ధోలి కార్యక్రమమునంద సంత్సృష్టి జాతు వారిని, వారు ఏమిత్తాము జూపికో, ఎంతవరకు చూపనం డిగో, జెయింపున వెనుటకు సిద్ధముగ నుండిగో, స్వయముగ కానసోల్లంఘనమును చేయుట కష్టపడిగో, యడిగిన బాగుగ నుండును. ఆప్పుడే నా యజ్ఞప్రాచయము సాధు పని విడితము కాగలదు.

నిర్మాణకార్యక్రమము

జనసామాన్యము ముఖ్యముగ నిరాకరణ ద్యయముగ కనుకూలముగ నున్నదని మన మనునము కనుగొనుచున్నాము. కాంగ్రెసు నిర్ణయించు విధానము ప్రకారము నడుచుటకు ప్రయత్నము సంసిద్ధిలుగనున్నామని జిల్లాలలో ప్రచారముచేసిన వారెల్ల కర్తయు తెలియేయున్నది. ప్రజలకేమాలేమును ఉత్సాహము కల్గిందో, ఇతర యేల? పనిచేయుచున్నవారు చెజిస్కాలలకు వెళ్ళుచుండ వారి స్థానములు భారీగ నుండవలె, తక్షణము క్రొత్తవారు రంగమునకు దురుకుచున్నారు. మొదటపనిచేయుచుండినవారంతసమూహముగాకపోవచ్చును కాని యనుభవములుగుకొలది సమర్థత దానియంతట ఆదియే వచ్చుచుండును. కనుక అందఱును ఈకార్యక్రమమును మునుపటి వలెనే అత్యంత యత్నాకా మతో నిర్వహించెదనని కోరుచున్నాను. ఈకార్యక్రమము తాత్కాలిక మైందే యనియు క్రొత్త కార్యక్రమమును ప్రారం భించుటకు పూర్వము మనకు తక్కి గలిగిండుట కిది తోడ్పడుచు యు మజురారు. క్రొత్త విధానము నవలంబించుటకు మున్ను ఆహింసను ముఖ్యముగ నలవడ జేసికొని దౌర్జన్యసాతముగ మన కార్యముల ననుష్ఠించుటకు యోగ్యత సంపాదించుకొనుట యత్యవశ్యకము.

క్రొత్త కార్యక్రమములోని ముఖ్యంశముల మీకు తెలి సియే యున్నను, మరల నిటనివేరించుచున్నాను.

1. కాంగ్రెసు సభ్యులను చేర్చుట, తిలకు స్వరాజ్యనిధి వనూలు చేయుట.
2. 'ఆటరానితనము'ను తొలగించుట.
3. అన్నిజాతులయందును చికచిత్యమును నెంపొం దించుట.
4. విదేశ వస్త్రముల బహిష్కారము, స్వదేశ ప్రోత్సా హము.
5. త్రాగుడును మానుట.
6. పంచాయతి కోర్టులను స్థాపించుట.

వీనిలో, మనరాష్ట్రమునందు కద్దరు ప్రచారమును, పం చాయతికోర్టుల స్థాపనమును అతిముఖ్యాంశములని నాయభి ప్రాయము. మనమీరెట్టిని నిర్వహించితిమేని మనయుద్దేశ్యము నెఱవేరుట నిశ్చయము. కాంగ్రెసు సభ్యులను చేర్చుటయు, స్వ రాజ్యనిధికి ద్రవ్యమును వనూలుచేయుటయు, ఆటరానితన మును పారద్రోలుటయు అవసరకార్యములు కావని నేను చెప్పె ను. కాని తక్షణము వై రెంటివైన నే దృష్టి నిగుడించి నిగుడి కృతోత్సాహముతో పనిచేయవలెననియు, అట్లుచేసిన మన కో ర్కెలు ఫలించు ననియు నాయాశయము. తరువాత హిందూ మహాత్ముడియ సఖ్యత దానియంతట ఆదియే కార్యముగ నెల కొనును.

కార్యాచరణమునకు వెనుటకుముందు, శత్రువలెయు కద్ద రుపయోగింపవలె ననియు, కద్దరే శత్రుముకు ముక్తియనియు గాంధీమహాత్ముడు తుదిసంకేతము నొసంగెను. కద్దరు స్వరా జ్యము నెట్లు సంపాదించునా యనేటల కార్యక్రమముగ నుండును. కద్దరునకంతవిలువ యేల యొసగవలెనో యనిపూడ వా రడుగు

చుండును. ఈ ప్రశ్నలన గు గు వారికి నిరాకరణోద్దయ తత్త్వము బాగుగ బోధపడలేదని నేను తలంచును. నిరాకరణోద్దయము నిరంతరకాధికారవ్యవస్థనుండి యధికారము లాగు కొనుటయేగాక ఆ యధికారము వచ్చిపడిన బాగుగ వినియో గించుకొనుటాగున సమర్థతను సంపాదించుకొన వలెనని కోరు చున్నది. వనయధికారమును సోపాటుకొనుట కర్హులముగ నుండియుండుటచేతనే యధికారమును ఇంగ్లీషువారికి కొల్పో యితిమి. ఇంగ్లీషువారు మనలోపములగ వినియోగించియే రాజ్య మును సంపాదించిరి. కత్తెనపయోగించి సంపాదించియుండలేదు. స్వప్రయత్నములవలన కద్దరును సంపాదించి విదేశవస్త్రములను బహిష్కరించి తిమే ని దేశము నుండి సా లు కటకరికొట్టు మిగులును. మన ముడిపదాము తిచ్చుటనే యుండును. వానిని మనవా రుపయోగించి మనకే తయారుచేసి యిచ్చుచుండురు. అందువలన మన చాకచక్యమును, వికచక్యము ను క్రదిర్బింపగలుగుదుము. ఇతరులవై నాధారపడి యుండు ననసము తప్పును. భారతదేశమంతయు విదేశవస్త్రములను నిలు పి చేయించుటమాని ఏనాడు కద్దరువస్త్రములను, తనదేశములో కియారచేయబడిన వస్త్రముల నుపయోగించునో, అడిగమే స్వరా జ్యము సంప్రాప్తగును. విదేశవస్త్రబహిష్కారమును జయ ప్రథముగ సాగించుట కిన్ని సంఘములు వై కచక్రముండకలెను. కద్దరుకు విలువ యితియే.

పంచాయతులు

నిర్మాణకార్యక్రమమునందు మనము తక్షణమే నిష్ప హించవలసియంతే మేమనిన, పంచాయతులు. అద్వైతవశమున పంజాబునందు పూర్వపు గ్రామపాలకవ్యవస్థ లింకను చెడకుండ వి ఇంగ్లీషువారి యధీనమునకు వచ్చుట కిది చిహ్నరాష్ట్రు లునై, సాంఘికవ్యవస్థలొకను సంపూర్ణముగ నభివృద్ధి ను గ్రామసంఘములందు పంచాయతులు ముఖ్యముగనుండెను. కాని నేటి పంచాయతులు చాలవరకు కలములవై నాధారపడి యున్నవి. వివాదములనుండియు, వివాదములనుండియు ప్రజ లను తప్పించుటకు గ్రామపంచాయతులను మనము మరల స్థా పింపవలయును. ఇతరరాష్ట్రములలో వలెనై, పంజాబునందలి రయుతులు ప్రజలు కోర్టులలో నేలకొలది రూపుములను వృధా నేయుచుండురు. పంచాయతులు బాగుగ నెలకొని పనులను నిర్వహించుచో, ప్రభుత్వమువారి రాబడి తగ్గుటయే గాక ప్రత్యేకయు తగ్గును. అందువలననే, పంచాయతులు బాగుగ స్థాపింపబడుచుండ, వాని కధ్యంతరములు గట్టి కల్పింపబడు చున్నవి. కాని యీ యభ్యంతరములు ప్రజలక్రయమును పెం పొందవని తెలిసికొని యింకను ఉత్సాహముతో మనము వానిని నిర్వహింప వలయును. పంజాబు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘము పంచాయతుల విషయ మునాలోచించుటకు బూనుకొనుట సమంజసముగ నున్నది. పంచాయతుల నిబంధనలు మున్నగునవి త్వరలో ప్రకటిం చుట కేర్పాటులు జరుగుచున్నవి. ప్రతి ప్రచారకుడైనను ఈ పంచాయతులను నెలకొల్పుటకు క్రద్ధతో బూనుకొను నని నేను తలంచుచున్నాను. అంతఃకలహములు నశించుటకును, హిందూ - మహమ్మదీయ సఖ్యత యొకను దృఢపగుట కీ పం చాయతి లెంతయేని తోడ్పడునపు

ఉపసంహారము

నాయుపన్యాసమును ముగింపు జేయుటకు పూర్వము, మీరెల్లరును ఈసభనుండి యుత్సాహముతోను, ధైర్యముతో ను, పట్టుదలతోను, వెడలవలెనని నేనుకొను చున్నాను. ప్రతి వాయన తనతన ధర్మమును నిర్వహించు నంతకాలము, లేదు. స్వాగత్యము, స్వాతంత్ర్యము మనయందు నాటుకొని యుండునంత కాలము మన మధైర్యపడ నవసరములేదు. జాత్య స్వరహిత సహాయనిరాకరణము ధర్మమార్గ మని మనము తలంచి నపుడు, జయపజయములతో మనకు సంబంధము లేదు. ఈ సంధ్యమున నేను క్రిమ దృగ్ గత్య క నుండి ము క శ్లోకము నుదాహరించుచు, అశ్లోకమునంద విమిడియున్న క్రి కృష్ణభగవానుని యుపదేశమును మీరెల్లరు గ్రహింతు రని విశ్వ సింఘుచున్నాను!

“కర్మకేయధి కారస్తే మా ఫలేషు కదాచన,
మా కర్మఫలహేతు ర్భూ రాతే సంగో స్త్యకర్మణి.”
“కర్మచేయుటమూత్రమే నీకధికారముగలదు. ఫల మెప్పుడును నీయధీనముగాదు. ఫలావాప్తి మనమున నిడికొని కర్మను చేయవచ్చు. కర్మను చేయకపోవుటయందు సయ్యము అసక్తిని జెందకుము.”

నిర్బంధవిధాన విజ్ఞాపనము

మౌలానా హజరతు మోహనిగారి కేసు

నెహ్రూకోర్టు విచారణలో న్యాయాధిపతి తీర్పు వివరము

హైకోర్టు విచారణ జూనునెలలో జరుగును

పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు విక్రాంతికొరకు మరేకు వెళ్లుట

అహమదాబాదు కాంగ్రెసు సభ్యులు - పన్నుల నిరాకరణమును గూర్చి యోచించుట

వి. జే. పటేలుగారు - అజ్మీరులో రాష్ట్రీయకాంగ్రెసు సభ

కొచ్చినులో మండలకాంగ్రెసుసభ జరుగును

ఢిల్లీలో వలంటీరులు పూచీకత్తుల నిచ్చుట - 98 గురిని వశముట

సి. ఎన్. రంగయ్యగారిని లక్నో జైల్లా జయిలులో ఒకనెల ఏకాంతవాసమున నుంచుట

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

భిక్షు ప్రచారము - నెల్లూరులో ప్రకాశంగారి యువన్యాసము

నెల్లూరులో కాంగ్రెసు ప్రచారకులగు శ్రీమతులు యతిరాజమ్మ, శాంతసర్వతమ్మగార్లును

యిద్దరి వేంకటగిరి జమీందార్లపైనను మరియిద్దరిపైనను కేసులు

మౌలానా హజరతు మోహనిగారి కేసు

నెహ్రూకోర్టు విచారణ

న్యాయాధిపతి తీర్పు వివరము

(నిన్నను ప్రకటింపబడిన హజరతు మోహనిగారి పూర్తి నివేదికము స్వరాజ్యపుత్రికనుండి అనువాదితము.)

మే 1921 క్రింద ముద్దాయి నేరము చేయ లేదని జూరులు 5 గురును ఏకగ్రీవముగ తేలిపిరిగాని నేను హైకోర్టు నేరీభవింపజాలను. కాన న్యాయము పూర్తిగా జరుగు టకు యీకేసును బొంబాయి హైకోర్టువారికి విచారణ నిమిత్తము పంపుటయే సమచిత మని నేను నిస్సంకోచముగా తలంచుచున్నాను. ముస్లిములగు మహాసభలో ముద్దాయి యొసంగిన యువన్యాసము రాజాజై తగిన ఏర్పాటుతో యధ్యక్షులచేయుటకు ప్రోత్సాహపరచుటగాక వేరొక్కటియని తలంచుట అసంభవమని నాకు తోచుచున్నది. న్యాయకాస్త్రాధికారులపై నేర్పరచబడిన దొరతనమును పశుబలసహాయమున నెదిరింపవలెను. "వాకెక్కడ కనపడిన నక్కడనే చంపుము" అను ఖురాను ఆజేకానుసారము కొండయద్దమును చేయవలెనని ముద్దాయి ప్రోత్సాహపరచెనని నిర్ధారణ చేయక తప్పదు. అతరువుల వెంటనే ప్రభుత్వమును దౌర్జన్య పూర్వకముగ నిడిరించవలసిన స్థితి ఏర్పడువరకు నేటియే లవలంబింపవలసిన విధానము నంతను ముద్దాయి నిర్ణయించి బోధించెను. "మొదట స్వరాజ్యనిర్వచనము నామోజించుట. దేశీయమహాజన సభవారు బ్రిటిషుసామ్రాజ్యాంతర్గత స్వరాజ్యమున కవలంబింప దలంచిన కాంతియుచిత సమచిత సాధనములకు జరుజుగ వీలైన తగిన అన్నిసాధనములన బ్రిటిషుపరికిలమును కొంచమైన తేనెట్టి సంపూర్ణ స్వరాజ్యమును బడయట" అను పరమావధిని ముస్లిములగు మహాసభవారు నిర్ణయించుట. అనిర్దయానుసారము అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రముల నాదర్శముగా నుంచుకొని 1922 జనవరి 1న తేదీని యిండియా రిపబ్లికుపరిపాలన మేర్పరచబడెనని ప్రకటించుట. దాని కనుగుణముగ ప్రభుత్వమునా రేర్పరచిన ఆయా కాఫుల కన్నీటికిని ప్రతిగా రిపబ్లికు ప్రభుత్వ కాఫుల శిక్షించుట. అట్లేర్పరచిన పిమ్మట ప్రభుత్వగ్రహమునకు, రిపబ్లికుగ్రహమునకు సంఘర్షణము కలుగజూనదు. సంఘర్షణము కలిగినచో

ప్రభుత్వమువారు ప్రభుత్వసంరక్షణార్థము నైసికాశాసన ప్రకటనాధికమగు నిర్బంధవిధానము నవలంబించెదరు. అప్పుడు గంభీరమైన బోధించిన దౌర్జన్యరాహిత్యమును తక్కినవారు వదలినను కదలకున్నను మహామృతీయులు మాత్రము వదలివేసెదరు. వారు శతశ్చి నెదుర్కొనవలసి వచ్చినపుడు విరోధిని నరకమునకు పంపెదరు. కొండయద్దమును ప్రారంభించి ఖురానులో నాజ్ఞాపింపబడినట్టిని శత్రువు తెచ్చట కనబడిన నచటచంపెదరు. భిక్షాధకు సమస్య మత సంబంధమైన దగుటచే హిందూసామునకు బంధవిమోచనమును కలిగింపవలసిన బాధ్యత హిందువుల కంటె ను గూడ మహామృతీయుల కే అధికమగు నున్నది. గాన వారు దౌర్జన్యమును గడంగవలెను." అని ముద్దాయి జరుగవలసిన విధానము నంతను అంచలంచెలుగా నిర్ధారణ చేసెను. బ్రిటిషువారు దౌర్జన్యము నవలంబించినచో మహాసభకము ప్రాణనష్టము కలుగునని దొరతనమును హెచ్చరించుటకే తానిట్లు నుడివించి నని జూరుల నుద్దేశించి ముద్దాయి పలికెను గాని నాకది సంక్యప్తికరముగ కనబడలేదు. తనప్రసంగమున నేవోయొక వాక్యమునుమాత్ర ముదహరించి నాప్రసంగము స్వేచ్ఛగాను నిర్భయముగాను అభిప్రాయమును తెలుపుటయే గాని నేరుకాదని ముద్దాయి వాదించుట నిష్ప్రయోజనము. పూర్వోత్తరసంబంధములను తెలిసికొనకుండ నొకవాక్యమును ప్రత్యేకముగ నిన్నడును చదువగూడదు. ఉపన్యాసమునంతను సాంగముగా చదువవలెను. ముద్దాయి యిచ్చిన ఉపన్యాసము నంతను నేను పూర్తిగా చదువగా అసోసియేటెడు ప్రెసువిలేఖరికి తోచినభావమునకు భిన్నముగా మరియొక భావము తోచుటకు వీలేలేదని నేను గ్రహించితిని. "1922 జనవరి 1 న తేదీని యునైటెడు షేట్సు ఆఫ్ యిండియా అనగా 'హిందూజాత సంయుక్త రాష్ట్రముల రిపబ్లికు ప్రభుత్వము' అను పేరుమీద రిపబ్లికును ప్రకటించవలెను. దానిని బడయటకు వీలైన తగిన సాధనముల నన్నిటిని అవలంబింపవలెను. దొరతనమునాకు నైసికాశాసనమును ప్రకటించిన కొండయద్దమునూగూడ నవలంబింపవలెనను యుద్దేశముతోనే ముద్దాయి ఆ యువన్యాసము నిచ్చెననియే నేనభిప్రాయపడుచున్నాను. (అని న్యాయాధిపతి పలికెను. అసోసియేటెడు ప్రెసు విలేఖరి దుర్గాదాసుగారు మౌలానాగారి యువన్యాసమును పత్రికలకు పంపునపు డుబోధాతము క్రింద వైవాక్యమును వివరించెను. దానినే న్యాయాధిపతి యుదాహరణముగ చూపెను) గాన ముద్దాయి 121 క్రింద నేరము చేయలేదని జూరులు తెలిపిన అభిప్రాయముతో నేనేరీభవింపజాలను గాన క్రి. ప్రోకోడు 307 క్రింద ప్రకారము హైకోర్టు న్యాయమూర్తులు తమ యిష్టానుసారము తీర్పుచేయుట కీ శిక్షను హైకోర్టుకు పంపవలెనని నేను ఆశ్చర్యించుచున్నాను అని న్యాయాధిపతి తెలిపెను.

124 వ శకము

ముద్దాయి యిచ్చిన మూడు ఉపన్యాసములను అభిప్రాయప్రకటనమునే తెలుపుచున్నది కాని ప్రభుత్వముపట్ల అనురాగరాహిత్యమును కలిగించుట కియ్యబడలేదని జూరులందరును (అసెసరులు) ఏకగ్రీవముగా నిచ్చిన అభిప్రాయముతో గూడ నేనేరీభవింపజాలను. బ్రిటిషుప్రభుత్వపరికిలనా నిస్సంభమును పూర్తిగా తొలగించుకొని యిప్పుడే యిచ్చిన త్వరలో బడయదగిన పరమార్థము సంపూర్ణస్వరాజ్యమని నిర్ధారణ చేయవలెననియే ఆ మూడు యువన్యాసములలోను ముద్దాయి సభ్యులను హెచ్చరించెను. ముద్దాయి వాదించినట్లు స్వాతంత్ర్యము ప్రతిమానవునకును జన్మస్వాతంత్ర్యమే కావచ్చును. స్వేచ్ఛాపూర్వక పౌరస్వత్వమునకు విదేశీయపరికిలమునుండి విముక్తమగు సంపూర్ణస్వాతంత్ర్య మాత్రమే యుండవచ్చును. ఇవి వేకాంతసాత్రములుగా నున్నంతకాల మాత్రమే తేదు. ఈపరమావధిని నేడేయిచ్చటనే అవలంబింప వలెనని హెచ్చరించుట వలన ప్రస్తుతమున్న ప్రభుత్వమును తొలగింపవలెనను భావము నూచిత మగుచున్నది. ప్రస్తుత ప్రభుత్వముపై అవిధేయతను విరోధమును కలిగించు నుద్దేశ్యము తేదని తెలుపుట నిష్ఫలము. అతిశ్రమములగు అవిధేయతను విరోధమును కలిగించుటకే ముద్దాయి యుద్దేశించెను. ప్రస్తుతప్రభుత్వర్యూలము కలిగిననేగాని వాటిపరమముకలుగదు. ఇందులకుతోడు ప్రభుత్వమునాచే అపరాధములు చేపిరియు దురుద్దేశములను కలిగియున్నా రనియు దేశీయుల కన్యకులు పట్ల నిర్జన్యముగ నున్నారనియుగూడ ప్రభుత్వమునుగూర్చి ప్రసంగించినపుడు సభ్యుల కాగ్రహ మతిశయించుటయు వారికిగల అవిధేయత ప్రబలమగుటయు నిశ్చయము. శిక్షమునందు సహజముగ ప్రజలలో తీవ్రభావము కలిగియున్నది. అట్టిచో కాంగ్రెసు తీగు మహాసభలకు వేలకొలదిమంది వచ్చి యుండ వారిమధుట ముద్దాయి యీ యువన్యాసముల నొసంగెను. కాన ముద్దాయి నేరము చేసెనని నిరపరమము కింతకంటె హెచ్చుగా ఏమియును చెప్ప నవసరములేదు. కాన ముద్దాయి నేరము చేసెనని స్థిరపచి అన్నిగట్టును ఏకకాలముననే ప్రారంభమగు పద్ధతిని మూడు నేరములకును చెబి రెండుపేర్లు కలిపి వేసితిని న్యాయాధిపతి తీర్పు చెప్పెను. శిక్షలు మూడును ఏకకాలముననే ప్రారంభ మగుటచే మౌలానాగారు మొత్తము రెండేండ్లుమాత్రమే శిక్ష ననుభవింపవలసియుండును. హైకోర్టు విచారణ

బొంబాయి హైకోర్టులో మౌలానాగారికేసు విచారణ చేసినది నెలవుల ఆనంతరము జూనునెలలో జరుగు నని తెలియుచున్నది.

తక్కినకేసు వదలుకొనుట

ముద్దాయి తన యువన్యాసమును అసోసియేటెడు ప్రెసు విలేఖరి కిచ్చినందులకు చేయదలచిన కేసు వదలుకొంటి నని ప్రభుత్వన్యాయవాది కెంపుగారు నుడివెరి.

పండిత మాలవ్యాగారు

పండిత మదన మోహన మాలవ్యాగారు మూడు వారములు విరామము లేకుండ సంచారము చేసిరి. ఇప్పుడు విక్రాంతికొరకు మరేకు వెళ్లిరి. పంజాబునుండి మాలవ్యాగారు అసాము సంయుక్తరాష్ట్రములకు వెళ్ళెదరు.

అహమదాబాదు కాంగ్రెసుసభ్యుల సమావేశము

పన్నులను చెల్లించుకుందుట

ఉపసంఘము నేర్పరచుట
5 వ తేదీ సాయంత్రము అహమదాబాదులో కాంగ్రెసుసభ్యులను అహమదాబాదు మ్యునిసిపలు సంఘమున శిక్షకు సభ్యులుగా నుండివారను కలిసి యిష్టానుసారము ప్రసంగించిరి. పన్నులను చెల్లించుకుండుపద్ధతిని వరల ప్రారంభింపవలెనని వారు తీర్మానించిరి. అందుల కవసరము లగు ఏర్పాటులను చేయుటకు ఉపసంఘము నేర్పరచిరి.

వి. జే. పటేలుగారి సంచారము

అజ్మీరులో 4 వ తేదీని రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసభ జరిగినది. ప్యుజీవాక్యపక మత్యవసరమని ప్రబలుగా ప్రసారంలో నువనవ్యసించిరి.

కొచ్చిమండల కాంగ్రెసు సంఘసభ

ఎరవల్లూరులో యోగమునకు శ్రీలక్ష్మణ, పరిశ్రామిక సభ, హిందూసభ మున్నగునవి జరుగుటకు వేయబడిన కాల లోనే ఆసభలు జరిగిన పిమ్మట యానెల 18 వ తేదీ ప్రాంత మున కొచ్చిమండల కాంగ్రెసు సభగూడ జరుగును. ఆసభకు సహజరీ దేవిగారి వీ. పి. మాధవ రావు గారి అధ్యక్షత వహించెదరు.

డిల్లీ కాంగ్రెసు భిలాఫతు వలంటీరులు

పూచీ కత్తుల నిచ్చుట

98 గురిని వదలుట

పూచీకత్తుల నియ్యనందులకు చెజసాలకు పంపబడిన డిల్లీ కాంగ్రెసు భిలాఫతు వలంటీరులలో 2/3 వంతులనుండి మ ర్తదీ పూచీకత్తుల నిచ్చి. వారిలో 5 వ తేదీవరకు 98 మందిని చెజసాలనుండి వదలిరి.

శ్రీ యుత సి. యస్. రంగయ్యగారు.

ఒకమాసము ఏకాంతవాస శిక్ష.

శ్రీయత సి. యస్. రంగయ్యగారు ఇటీవల ఆగ్రా నుండి తత్కాలపురముజిల్లా చెరసాలకు మార్చబడిరి. ఆయనకు ఒకమాసము ఏకాంతవాసశిక్ష విధించబడినది. (డిమోకాటు)

ఏకాంతవాసశిక్షకు కారణములు

భాస్కరశిర్డీస్వామి నిరంతరము అతిభక్తితో శ్రీకృష్ణ భగవాను సారాధించుచుండును. ఎప్పుడును శ్రీకృష్ణదేవుని పటమును తనయెదుట నుంచుకొనును. భాస్కరశిర్డీస్వామి లక్ష్మీ చెరసాలకు పంపినపుడుగూడ వారాకృష్ణపటమును చెరసాలలో గొడవతగిలినదా దానిని తీసివేయుమని నూపర్నంటు ఆజ్ఞా పించెను. భగవాను నవమానింపవలదని తీర్థులు చెప్పినను వినక యుద్ధోగులచే నూపర్నంటు ఆపటమును బలిమిని తీయించి వేసెను. ఈరీతిగా శిర్డీస్వామి నవమానించుటవలన వాచెరసాల లోనుగూడ రాజకీయశిక్షకులకందరిని చాల ఆగ్రహము కలిగినది. అంతుకలన వారందరూ ప్రతిస్థానమునను శ్రీ కృష్ణపటమును తగిలించ నిశ్చయించిరి. మరునాడు నూపర్నంటు 5 వ వార్డుకు లేక బారకుకు వచ్చుట తటస్థించెను. అచట శిక్ష కృష్ణపటము కనబడగా దానిని తీసివేయవలెను. శిక్షకులు తమ అసమ్మతిని స్థారణగా తెలిపిరి. అంతట నూపర్నంటుకు అధికాగ్రహము గలిగి తీసివేయుమని ఆజ్ఞాపించిరి. నిద్రని పుజబాదు చెర సాలకు మార్చున ట్లాజ్ఞాపించెను. ఈ రీతిగా తరుచు మతవిష యముల కళ్ళంతరము కలిగించుచుండుటవలన శిక్షకుల కాగ్ర హా మధికమైనది. కార్టవ్య మొనరింపకుండ దృఢనిశ్చయముతో ప్రభుత్వ తర మిచ్చుటకు వారందరూ నిశ్చయించి తమ ప్రతి నిధిగా పి. ఎస్. రంగయ్యగారిని నియోజించిరి. ఆనాడు మధ్యాహ్నము నూపర్నంటు మరల అచటికి వచ్చుట తట స్థించినపుడు రంగయ్యగారు మాటలాడజోగా నూపర్నంటు తృప్తికాం భావముతో వి. పి. మాధవ రావు నకు ం ద ముందుకు పోయెను అందు వలన రంగయ్య గారికి చాల కోపము వచ్చినది. నూపర్నంటుకును అయ్యరుగారిని పరమవాక్యములు జరిగినవి. అయ్యరుగారిని నెట్టలు బంతులు మార్చవలెనని నూపర్నంటు ఆజ్ఞాపించెను. శ్రీకృష్ణపటము ను చేబూని అయ్యరుగా రుత్సాహముతో మండలచెరసాలను వదలివెళ్లిరి. రంగయ్యరుగారిని ఒకనెల ప్రత్యేకస్థలమునకు పం పెదనని మాత్రమే నూపర్నంటు పండిత మోతీలాలు నెహ్రూ గారిలో చెప్పెను. గాని అయ్యరుగారిని రెండురోజు లొక చిన్న గదిలో పెట్టి తాళమువేసిరి. కాల్యకృత్యములను సెరవేర్చు టవలన నీవలకు రాసీయక ఆగదిలోనే మలమూత్రవిస్తవమున కుగూడ ఏర్పాటుచేసిరి. అందువలన నాగిలో భుజంపనని రంగయ్యరుగారు రెండురోజు లుపస్యసించిరి. పిమ్మట రంగ య్యరుగారిని పాశ్చాత్య తై దీ ల ను ం చు గ ది కి మార్చిరి. మలమూత్రవిస్తవమువరకు మాత్రమే యీవలకు రానిచ్చు చున్నారు. ఈరీతిగా వేసవిలో నెలరోజులు వడ్డిగడియలును బంధించి యుంచుటవలన అయ్యరుగారి ఆరోగ్యము చాల చెడి పోవును. ఇదివరకే అయ్యరుగారి ఆరోగ్యము సరిగానుండలేదు. ఇంతవరకు క్యానరోకవ్యాధివలన అయ్యరుగారు చాల బాధ పడిరి. రాజకీయాందోళకుల పటములను చెరసాలలో నుంచ గూడదన నిబంధన కలదుగాని మతసంబంధములగు పటముల నుంచగూడదని జయిలునిబంధనలలో లేదు. అట్టికో రంగయ్యరు గారి క్రమముగా నిట్టికలెనెత్తి వేయబడినది యెడల కోపే త్రానికలు ప్రతికట త్రాసిరి.

అసహాయవాదులపై కేసు

నెల్లూరులో విచారణ

శ్రీమతులు యతిరాజమ్మ బాలసరస్వతమ్మగార్లు శ్రీమతి కందాడై యతిరాజమ్మగారికి 5 వ తేదీ మ ధ్యాహ్నము 188 క్రింద నోటీసు అందచేయబడినది. నేడు (6 వ తేదీ) నెల్లూరులో విచారణజరుగును. శ్రీమతి శాటూరు బాలసరస్వతమ్మగారిపై 188 క్రింద లేబడిన కేసు విచారణ నెల్లూరులో 5 వ తేదీన ఘనమేజిస్ట్రేటు కోర్టులో జరిగినది. 17 వ తేదీకి వాయిదా వేయబడినది. 107 క్రింది వేంకటగిరి జమీందారికుటుంబమునా రగు కళ్యాణరామారావు వేంకట రామారావుగార్లపైనను మరియుద్రొచ్చెనను లేబడినకేసు 5 వ తేదీ ని కోటలో విచారణ జరిగినది. 22 వ తేదీకి వాయిదా వేయ బడినది. (నెల్లూరు స్వకీయ విలేభి మేనెల 6).

కద్దరు ప్రచారము

ప్రకాశం పంతులుగారి పర్యటనము

నెల్లూరు, మే 5:—ఆంధ్రరాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘా క్షతు లగు టంగటూరి ప్రకాశం పంతులుగారు కద్దరు ప్రచా రముకోరకు పర్యటనము సల్పుచు గతదినము నెల్లూరుపురము నకు జనుచెంచిరి. వీరు కాంగ్రెసు కార్యాలయమునకు జని రెక్కలను పరిశీలించిరి. మండలమునందలి కాంగ్రెసు ప్రచార మును గురించియు కాంగ్రెసు నిర్వాహవిధానము ననుసారా పెట్టి పనిచేయుటను గురించియు వివిధకక్షలవారి శోకటిగా వేసి యుద్దయమునకు బలమును గలిగించుటను గురించియు కార్యాలయము వద్ద విశ్వా రామారావుగారిలో చాలవరకు చర్చించిరి. తరువాత ప్రభుత్వమువారి కన్వలలో ప్రస్తుతము మనము 188 క్రింద విచారింపబడుటకు సిద్ధముగ నున్న నెల్లూరు పుర ము న ం ద లి ఇ రు వు రు శ్రీ ప్రచార కుర్రాండ్రను గలసికొని వారిలో సంప్రదించిరి. వా రు జైలున కెంతమాత్రమును భయమండక యుత్సాహముతో నుండుటను దెలిసికొని చాలసంతోషమును వెల్లివిచ్చిరి. తరు వాత రేచాల నుండరకామిరెడ్డిగారిని గలసికొని వారితోడను ఇతిర రెడ్డిప్రముఖులతోడను కద్దరు ప్రచారమును గురించియు, విశేషము ఖద్దరును తయారుచేయుటను గురించియు చర్చించిరి. కద్దరుతయారుచేయుటకును ప్రచారము చేయుటకును అధ్యక్షు లొక ప్రకాశికను వారికి దెలిపిరి. సాయంత్రము వారు రామిరెడ్డిగారి సతీతిలకమును దర్శిం చి ఆయన గప్పురచిన వైద్యసాహసములకు ఆభినందించిరి. రాత్రి చాలసేపటివరకు రామిరెడ్డిగారి గృహమున పట్టణ ప్రముఖులు గలసి అధ్యక్షుని ప్రకాశికను గురించి చర్చించిరి. దీ ని శనుసరించి గొప్పప్రయత్నములొనర్చుదునని లోచుచున్నది మండల కాంగ్రెసు సంఘకార్యదర్శిగారు పంతులుగారి వెంట నుండి వివరముల నన్నీటిని దెలిపెను. పంతులుగారు గతదినముసా యంకాలము ప్రయాణమై వెళ్లిరి.

కొల్లూపూరు మహారాజుగారి మరణము

బొంబాయిలోని స్వగృహమున కొల్లూపూరు మహారాజు గారు నేడు (6 వ తేదీ) ఉదయమున చనిపోయిరి.

సరిహద్దుసంఘము విచారణ

ఈ సంఘము నాది విచారణ యానెల 12 వ తేదీని పెనావరులో ప్రారంభమై 15 రోజులవరకును జరుగును.

కొచ్చిక్ వార్తలు

కొచ్చిక్, మే 8:—కొచ్చిను సంస్థానములో కేస్తాను ఎ. యక్. యస్. పసిక్కూరుగారి అధ్యక్షతక్రింద ఒకవైద్య మహాసభ ఎరవల్లూరులో మూడునెలలు జరుగును. 11 వ తేదీన ఉదయము కన్య ఇ. కె. బానకీఅమ్మలో వీ. ఎ(హాసర్న) గారి అధ్యక్షతక్రింద ఒక శ్రీలసభ జరుగును. అదేపందిలో ఒక హిందూమహాసభ పి. కె. నారాయణస్వామి వీ. ఎ.వి.మల్. గారి అధ్యక్షతక్రింద సమావేశమగును. మంజేరి రామయ్యగ వీ. ఎ. వి. యత్ గారు ప్రారంభోత్సవమును జరుపుదురు.

గత గురువారమునాడు ఉదకనందలములో విల్లింగుడక్ ప్రభుదంతులు అక్కములపడకనమునకు ఆచ్చటనే కల్లుగూ ఖండించిరి. శుక్రవారమునాడు ప్రభుత్వసంఘములో విల్లింగు డక్ ప్రభు కిశునందత్తక సంఘపు కమిటీసభ కళ్యాణత కహించెను.

లాహోరులో నిల్లరుకేసు విచారణ యగుచున్నది.

నీవు చాలోల్లాన ఇక్కడే బయలుపెడలినది. కథావల్లి

ఏమిటవి?—బాలోల్లాకథావల్లి కథలు!! ఆహా! ఎంత రంజముగనున్నవి! అన్నియు కథలే? ఆహా! అన్నియు కథలే అద్భుతకథలు తమాషాకథలు!! అనందములగుకథలు!! ఒక్కొక్కటి 2 అణాలు 1-3 0-2-6 స్తాంపుపంపువారికి వేర్వ గలము. 3-కి వి. పి. సహా 0-9-0 అణాలు. తిలక్చాయాపటము నునుపుకాగితములో ముడించినది నెల 0-1-0. ఎమ్. ఆర్. మాణిక్యం అందుకో, సం 92 అవధానం పాపయ్యరువీధి చూశ మద్రాసు

మతగ్రంథములు

నిత్యకర్మాష్టకము సస్వరాంధ్ర ప్రయోగము

దీనియందు, స్నానము, సంద్యావందనము, హోపాసనము, బ్రహ్మయజ్ఞము, వైశ్వదేవము, అతిథిపూజ, అను ముఖ్యవిషయ ములు, వానికి సంబంధించిన, భస్మ, ఉద్భవపుండ్ర, వస్త్రధారణ విధులు, నూర్యచంద్ర గ్రహణ హోమములు మొదలగు దాదా. పు రం. విషయములు గలవు. ౧౦౦ పుటల పీఠికయందు ధర్మ కాస్త్రవిషయములను గూర్చియు, వేదములను పదంగములను గూర్చియు, అనేకవిషయములు చర్చింపబడినది. అట్టబైండు. ౨-౦-౦ కెల్లాకొబైండు. ౨-౦-౦

సదాచారము

సాంధ్రత్వార్థము. నూరోద్దయమున లేచినది మొదలు రాత్రినిద్రించువరకు కాస్త్రములందు మనము చేయవలసినదిగా చెప్పిన సకలవిషయములకు వైద్యకాస్త్ర భృశకాస్త్ర వచన దృష్టాంతపూర్వకముగ వివరించి వ్రాయబడినది. రావధు బైండు రు ౧-౦-౦ కలికోబైండు రు ౧-౧-౦

ఆంధ్రపద పారిజాతము.

౮౦౮ పుటలుగలిగి కలికోబైండుగల ఆకావది నిఘం టువు. ఇప్పుడు లభించు నిఘంటువులలోకల్ల శ్రేష్ఠమయినది కొద్దిప్రతులే గలవు. రు 3-౦-౦.

ముప్పదియిద్దఱుమంత్రులచరిత్రము

అపూర్వవిషయము లనేకములు గలవు. ౦-౧-౨౦౦.

వేదాంతచంద్రిక

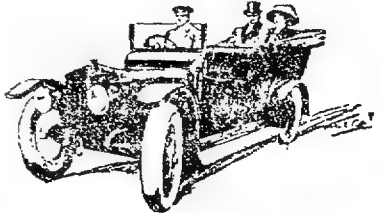
ఉపనిషత్తులనుండియు శంకరభాష్యము నుండియు ప్ర మాణ వచనముల గవంబులుచుచు ఆత్మవైతస్య మాత్రస్వరూప ముగా గలవాడు అనువిషయము లేటలేలుగు మాటలతో విక రింపబడిన గ్రంథము. ౦-౮-౦.

తైత్తిరీయార్థ పారిజాతము

(ప్రశ్నోత్తరరూపమున తైత్తిరీయోపనిషదర్థము లేట లేలుగు మాటలతో వ్రాయబడియున్నది. నెల ౦-౮-౦.

(3) క. మార్కండేయశర్మ, కీలసాకు, మదరాసు.

గ్యాలీస్ మోటారు పాఠశాల

ఈపాఠశాలలో విద్యార్థులు 100 రూపాయలు కట్టిన, 2 మాసములలో మోటారు డ్రైవర్లుగా తయారై సర్టిఫికెట్టు గవర్నమెంటు లైసెన్సు పొందగలరు. బ్రహ్మదొరకును. భోజనమునకు నెల 1-కి రు 16 లు చొప్పున చెల్లించవలెను. (11) GALLEY'S MOTOR INSTITUTE. Post Box No. 1004, Kilpauk, Mad

చల్లారంగైయానుచందుషాపు

నాడు క్రొత్త జవిళి రకములను జపానునుండి తెప్పించి యిప్పుడే హాకుచేసి యున్నారు.

రోజురంగునందు సరిగ బుట్టలు వేసినది, ఆకుపచ్చ, చాకులేట్,

మున్నగు విధవిధరంగులలో పలువిధరకములు గలవు.

ఇవిగాక రవికె, జాకెట్టు దినుసులు కూడ త్వరలోనే తెప్పించెదరు.

బయటవూరి వర్తకులకు ప్రత్యేకపు ధరల నొప్పన పంపబడును.

విలాసమును చక్కగా వ్రాయుడు.

చల్లారంగైయానుచందు

(23(0)

గొప్ప అద్దము తలుపులలో అందముగ నుండు షాపు

9, 10, 11, రత్న బజారురోడ్డు, మద్రాసు

శ్రీమాన్ వైద్యరత్న డి. గోపాలాచార్యగారిచే

ప్లేగు, కలరా మున్నగు ఘోర వ్యాధులకును అతిమూతము, మధుమేహము, సెగరోగము, మూలము, మడమూర్చులు, ముట్టుకుట్టు, క్షయము, ఉబ్బసము, దగ్గు, శూలనొప్పి, మున్నగు వ్యాధులకును తగిన ఆయుర్వేదావధములును

గర్భిణీ స్త్రీలకును, తదితర స్త్రీలకును, పురుషులకును, ఆరోగ్యదాయకములగు లేహములు, సిరస్సులు, తైలములు వగైరా ఆయుర్వేద దివ్యవృక్షములు ఇందు గలవు. క్యాటలాగు ఉచితముగా నంపబడును.

సాహిపబడిన

టెలిగ్రాఫ్ అక్షరము:

"పండిట్" మద్రాసు. (1045)

ఆయుర్వేదాశ్రమం,

నెం. 41, ఆచారపుక వీధి, మద్రాసు.

వేసవికాలమునందు ఉపయోగించుటకు తగిన జివిర్కరకములను క్రొత్తగా తెప్పించి యున్నాము.

కోల్లు, షర్టులు మున్నగువాటికి తగిన అందమైన పట్టుజివిర్కరకములు, టన్నుగు, జిప్సెర్లు, మస్లిన్లు, క్రేపులు, ఆల్పాకాలు, పాప్లిన్లు, వాయియ్యు, ట్వీల్లు, ఇవిగాక కాశిజపాను, కరాచి, బెంగుళూరు, కాంచీపురం మొదలగు స్థలములనుండి పలురకములచీరలు; జాకెట్టుకు, పానశీకు తగిన మేలైన పట్టురకములు, మున్నగునవి మావద్దవున్నవి.

ఇనన్నియు ఇతరులు అమ్ముధరలకంటె తక్కువధరలకు విక్రయించెదము. (65-సి)

ఒక సారివచ్చిచూచిన మీకేతెలియును.

ఎడినమల్ లేఖరాజ్ అందుకో, 44 రత్న బజారు రోడ్డు, మద్రాసు.

Mysore Government Security Life & Marriage Assurance Co., Ltd., Mysore.

Loans From Rs. 1,000 to Rs. 8,000.

Will be Given Without Interest and Without Security To 200 Bondholders Every Year.

Houses from Rs. 1,000 and Upwards will be Purchased

Without Capital and Without Trouble for our Life Policy holders.

For Prospectuses and Agency Terms, Please Apply to Messrs. P. K. Rau & Sons,

Chief Agents, Madras Presidency, Native States & Ceylon,

57, Thambu Chetty Street, MADRAS.

కేంద్రకీలాపాతునంపు కార్యదర్శి యగు

డాక్టరు మహమ్మదు

చెరసాలలో ఆధునాథముడుగ జూడబడుట

ఏకాంతవాసము.

హాలానా మజరులు హక్కుగాను "సర్పిలైటు" పత్రికలో నిట్లువ్రాయుచున్నాడు:—

నేను బక్కాద చెజుసాలకు రెండవర్యాయము 38 వ లేదని తెలియజేసి. ఆచెజుసాలకు కేతుల ననుభవించుచున్న నాసహాయనిరాకరణోత్సాహపు మిక్కిలి లందరిని దయతోను మర్యాదతోను ఆదరించ బడుచున్నారని వివరగా నేను అపరిమితా నంద భరితుడ నైతిని. ప్రతివారిని ఏమైనకష్టస్థితియు లున్న వాయని నేను ప్రత్యేకముగ విచారించితిని. ఏమి కష్టములు లేన, ఏమిని స్థానములు లేవ వారు ప్రత్యేక తర మొసంగిరి. నూపరిం తెండే ప్రతి కష్టములు వారికిని ఇప్పుడచ్చుటలేదు. అనినానాకే ఒకపాఠానీ కడు కచ్చియున్నాడు. నేనెరినిజూడ నపేక్షించితినిగాని అతడు అనారోగ్యము నున్నందున విలుగ కపోయెను. అతడుగూడ కన్నలు వాగి గువతె దయతో తమ్ము నాదరించు చున్నట్లు నామిత్రులు చెప్పిరి. బేహారురాష్ట్రమునం దంతటను రాజకీయ నిష్పంధిగలు నూర్వాస్తవ యయుతో తిమగడులలో దిగించబడిదురు. ఇదిఒక కష్టమేను. ప్రభుత్వమువారే దీనికి బాధ్యులుగాని చెజుసాలాధికారులు బాధ్యులు గాకారరు.

డాక్టరు మహమ్మదు మాత్రము వీరితోబాటు గాకుండ ప్రత్యేకముగ శాశించబడుచుండెను. అతడు ఏకాంతవాస కేతు ననుభవించుచుండెట్లు నాతో చెప్పెను. ఇతరతైలను జూచుట కతనికి వీలుగాకుండ చేయబడెను. నేనెరిని సందర్శించినప్పుడు అతడు ప్రత్యేకముగ నా సమక్షమునకు పిల్చుకొని రావడెను. మిగిలినవారందరు ఒకటిగా దీసికొనిరావడిరి. డాక్టరు కిట్టి అసామాన్యపుకేతు ఎందుకో కారణము లేమియు నిరూపింపబడలేదు. ఇదిచాలాకరువని అతడు నాతో చెప్పెను. చెరసాలల ఇకొప్పెక్కురుజనర కిట్టిపిర్పాటును స్వయముగ జేసెనట. అతడుగూడ నొకపాఠానీకుడు.

డాక్టరు సయ్యదు మహమ్మదుగూడ బాల్యమునుండి అతి గారాబముతో నుడువారముగ పెంచబడిరి. అతనిని ఏకాంత వాసమునకు బంపుట అతిక్రూరము. అతడు అతిపుడు కళాశాలలో జదివెను. విరోపాఖండములతో నతడై డెండ్లుచదివి పి. హెచ్. డి అను బిరుదును సంతపాదించెను. అతడు గొప్ప పాండిత్యముగల మహనీయుడు. ప్రసిద్ధికెక్కి గంధకర్త. సంఘములలో జేరి పనిచేయువాడు, జేరియులకందరికి చాల ఇష్టము వచ్చినవాడు, అనేకమంది విరోపియులకు ముఖ్యమైన మిత్రుడు. నాజీవిత కాలములో నేను జూడగలిగిన కాంతలలో నతడు ప్రకాంతుడు. తన సహచరులనుండి అతనిని వేరుచేయుట చాల ఘోరము. హత్యకులు మున్నగు నీచముగూడ చెడసాలలోపల ఆనోన్యతలను జూచుచు మాట్లాడుచుందురు. డాక్టరు మహమ్మదుగారికి అధునాథమున కున్నట్టిసౌఖ్యముకూడ లభించదు. చెరసాలల ఇకొప్పెక్కురు- జనరలే దీనికి బాధ్యుడని నాకు తెలియుచున్నది.

కొలదిదినములలో గంజానుపండుగలు వచ్చినపుడు ముసల్యానులు ఉపవాసములు చేయవలసినప్పుడు. వారికి ఏమిపిర్పాటు చేయబడినవో నేను చెప్పసాలనుగాని రాత్రిమంత ప్రార్థనలు సలుపవలసిన సమయమున నూర్వాస్తవముతోనే వారిని గదులలో బిగించుట మహాపరాధ మగును. కుతవినయములలో ప్రభుత్వము వారిట్లు జోక్యమును కలుగజేసికొనరాదు.

బక్కారు చెజుసాలలో ఇచ్చయెంజాబ్దరము అతివిశేషముగ నున్నట్లును, 130 మంది తైదీలాబ్దరముతో పిడించబడుచున్నారనియు నేను వింటిని.

హాలానా మహమ్మదుపాథిగా రిప్పుడు తిరిగి తమపూర్వారోగ్యము ననుభవించుచు నుఖముగ నున్నారని వివరము నాకు సంతోషముగ నున్నది.

గుంటూరు జాతీయవిద్యార్థివేత పరిశ్రమలు

ఈపరిశ్రమలకు హాజరువారు దరఖాస్తులను, దరఖాస్తు నమోదాలమీద, పంపవలెను. ఈ నమోదాలు విచారణకర్తచేత వ్రాసిన ఉచితముగా దొరకగలవు. ప్రత్యుత్తరములు, నమోదా ఘోరములు కావలసినవారు జవాబుకుకూడా పోస్టేజీచెట్టు పంపవలెను.

లాహోరు, కాశ్మీరము మధ్య విమానములను పరుగెత్తించ నెంచి నుప్రసిద్ధులగు మర్షిగారు తమ ఉద్దేశములను మానుకొనిరి. సెప్టెంబరునెలనుండి కరాచీనుండి ఆంగ్ల నేతములు విమానములను దీసికొనిపోవుట కరడుదొడ్డించుచున్నాడు.

నోటీసు

63

నూజివీడు జమీయాల్లా కా గొల్లపల్లి యస్టేటునకు హక్కుభక్తములు గల ఈక్రింది పెడ్యూలు దాఖలా యాస్తి 10-5-22 తేదిన సాయంత్రము 3 ఘంటలకు సదరు యెస్టేటు జమీందారుగారు ఖద్దన గొల్లపల్లి లో వేలము వేయించడము మూలకముగా విక్రయించబడును. గాన వలయు వారు ఈక్రింది చిరునామమునకు విచ్చేసి పాట యందు విజయముపొంద ప్రార్థితులు. మాకు అప్రేక్షగా ధర రాబట్టినట్లు తోచినయెడల అట్టివారికి క్రయధనం మీద 100-కి రూ 1-0-0 చొప్పున కమిషను సదరు దస్తావేజు రిజిస్టరు చేయు కాలములో యివ్వబడును.

పెడ్యూలు

I శ్రీ అమ్మగారి తోట యనబడే నూజివీటి పురమునకు తూర్పుగా యుండు తోట విస్తీర్ణం 24-0-0 యకరములు యిది నివేశనస్థలములకు పనికివచ్చును. యిందులో సుమారు రెండు యకరములు స్థలము అప్పారావు కులోద్భవుల తిరుపల్లిలు యున్నందున మినహాయించడ మయినది.

II ఆగిరిపల్లి నూజివీడు రోడ్డుమీద యున్న కృష్ణవిలాసము (వీరోజితోట) యిందు మామిడి చెట్లు గలవు. బావియున్న గలదు. ఈ తోట విస్తీర్ణం 49-0-0 యకరములు.

N. B. ముందుగా తెలిపిన, వలయు వసతులు యేర్పరుపబడును.

గొల్లపల్లి యెస్టేటు హజారు ఆఫీసు, గొల్లపల్లి. } శ్రీమన్నారాయణ అప్పారావు బహదూర్, జమీందార్.

For Sale Overland.

వెలతక్కువ. శ్రేష్ఠమైనవస్తువు.

మోటారుకారు, మాడెల్

90. American Car

స్టీమరు మోటారుగా నడచుట వంటిది. ఇప్పుడు ప్రస్తుతం దొరకనటువంటిన్ని, సదరు మోటారు కారు, మాడెల్ 90 ఓవర్లాండు యీక్రింద అడ్డెసు వారివద్ద విక్రయమునకు వున్నది.

వలయువారు యీక్రింద అడ్డెసువారికి వ్రాసి విచారించ కోరెదము.

(17) బద్రినారాయణ సూర్యనారాయణ. గంటూరు ఫరంవారి, గంటూరు.

శివరత్న వెంకటేశ్వరి [వెల రూ. 2-0-0.

శతకర్తావళి

గ్లాజు కాకితములు-కాలికోజైండు-600 పేజీలు. కీర్తిశ్రేష్ఠులైన రెంటుల వెంకట సుబ్బారావుపంతులు గారిచే సంపాదితము. ఇందు భక్తిముక్తి వైరాగ్యములను బోధించునట్టియు, లోకోత్పలతోడను నీతిబోధకములగు దృష్టాంతములతోడను నిండియుండునట్టియు శృంగారరసము చిందునట్టియు శతకములు పక్ష్యరత్నములు మున్నగునవి ముద్రింపబడి యున్నవి. ఈ నూతన కూర్పుయందు శ్రీ శతకములకూడ చేర్చబడినవి. శేషన, సుమతి, భాస్కర, సత్యవతి, సురాభాండే శ్వర, కలువాయి, కాంతాలతామ, లావణ్య, తాడిమర్ల, మల్లికార్జున, చెంగలరావు, చంద్రవదన, నాయకనాయకి, భర్తృహతి, వేణుగోపాల, కాళహస్తిలింగ, రామలింగేశ, కవిచౌడ పుక, గణికానాథ, పాపతిక్కోపాఖ్యాన, చక్కెరబండ, కామేశ్వరీ, భుజంగ పులక, భక్తిచింతామణి, సర్వమంగళా, భాక్త్యష్ట, హాసితతి, శ్రీకాళహస్తిశ్వర, శ్రీరామతారక, కుమ్మరేశ్వర, దాశకథి, నరసింహ, మానసబోధ, భజనావింద వగైరా శతకములు, మానుమత్సరచరిత్ర, మానుమద్దండకము కలవు. విక్టోరియాడిపో, మెలాపూరు - మద్రాసు.

మెట్టభూముల వ్యవసాయము

XIII

పనిముట్లు

పల్లపు నేలలలో లభించునంత ఫలితము మెట్టనేలలలో లభించదు. అందువలన ప్రతిరయతుకు ఎక్కువ విస్తీర్ణముగల మెరకనేల యుండవలెను. పల్లపు నేలలలోవలె వైచైన ఎప్పుడో నొకప్పుడు దున్ని తేచాలి. కాబట్టి మెట్టనేలలయతుకు ప్రత్యేకమైన కొన్ని పనిముట్లు కావలసియున్నది. మెట్టనేలలను పట్టుదలతో సాగుచేయుటకు, అందువలన వాటికి అవశ్యక మయినన్ని పనిముట్లు నిర్మించియుండవలెను.

నాగళ్లు

దత్తమండలములోను, గంటూరుజిల్లాలోను మెరక నేలలను దున్నుటకు పెద్దనాగళ్లుకలవు. ఇవియంత శ్రేష్ఠమయినవి కావు. నేలను 8 మొదలు 10 యంగుళములలోతు దున్నునిది మెరక నేలలో లభించగలిగినంత ఫలితము లభించదు. కొయ్య నాగళ్లు అంతతోతుగా దున్నుజాలవు. దీనితో దున్నినప్పుడు ప్రతిరెండు చాళ్లవధ్యన నేలగట్టిగా నుండును. మాడునాలుగు సార్లు దున్నునిది అగట్టుపోవు. అందువలన చాలవ్యయము. అప్పటి కిని తొర్చించివేయదు. ఇనుపనాగలితో లోతుగా దున్ని ఇనుప నాగళ్ల సహాయమున మనయుష్టము వచ్చినంత లోతుగా అనగా ఎక్కువ లోతుగా దున్నవలసినప్పుడు, ఎక్కువ లోతుగాను, తక్కువ లోతుగా దున్నవలసినప్పుడు తక్కువ లోతుగాను దున్నవచ్చును.

ఇనుపనాగళ్లలో రెండు మోస్తరు గలవు. రెక్కలేకు గలవి. గుండ్రని రేకుగలవి. వీటిలో ఏది ఎక్కువ మంచిదో తీర్మానముగా చెప్పజాలము. నేల ఎండి గట్టిపడియుండిన యెడల గుండ్రనిరేకు గలది ఎక్కువ శ్రేష్ఠము. నేలను సులభముగా కోసివేయగలదు. నేల బంకగాను లేమగాను నుండిన యెడల నాగలికి అంటుకొనును. అట్టి నేలలకు సహితము గుండ్రనిరేకు నాగలి మంచిది. అంటుకొనిన మట్టిని ఎప్పు టికత్తుడు గోసివేయుటకు నొకగడుపాయము చేయబడియు న్నది. అంతేగాదు. చక్రమువలె తిరుగుచున్నందున పశువులకు అంతగా భారముండదు. బంక పారుగా నుండిన నేలలో రెక్కలేకునాగళ్ల సుపయోగింపవచ్చును.

ఈ నాగళ్లలో ప్రతిగకము నేలకు అనుకూలమైన ప్రత్యేక నాగళ్లుగలవు. ఇనుక నేలలకు మెట్టను నాగలి ఉపయోగపడును. గరువ నేలలకు "జూన్నూను నాగలి" చాలమంచిది. సామాన్యమైన ఒక జతపెట్టులు లాగగలవు. అనగా జత రు 200 నేల గల యెట్టులు చాలును. దాని వెల రు 30-0-0 ఉండవచ్చును. మద్రాసులో జనరల్ యెల్వ్విక్ కంపెనీ వారు తాని నమ్ముదురు. బంక నేలలకు ముఖ్యముగా ప్రత్తి రేపడినేలలకు ఎక్కువబరువు గల నాగలికావలసి యుండును. మద్రాసులో "మాసీకంపెనీ" వారు "ప్రత్తిరేపడి నాగలి" అనుపేరుతో నొకదానిని అమ్ముచున్నారు. దానికి 8 మొదలు 5 బలమైన ఎట్టులజతలు అవశ్యకము. దానిలో రెండవ నెంబరు కలదు. దానికి మాడుజతలు చాలును. కాని బంక అధికముగా నుండెడి నేలలకు అంతశ్రేష్ఠ మైనదికాదు. "సాబూల్ నాగలి" సహితము పనికివచ్చును. తీనిని కలకత్తాలో అగ్లేవియన్ ట్రీబింగ్ కంపెనీ" వారు అమ్ముదురు. తానికి రెండు బలమైనజతలు చాలును.

మెట్టనేలలను 10 యంగుళములలోతు దున్నిన చాల దనియు, క్రిందినేలను సహితము తగ్గగించుటవలన వాననీరు సులభముగా ఇనుకుటయేగాక సస్యములవేళ్లు సులభముగా వ్యాపించుననియు ఇదివరకు వ్రాసియుంటిమి. అందుకుగాను, అమెరికాదేశమందు "క్రింది నేలనాగలి" అనిఒక దానిని నిర్మించితి. మనదేశీయ నాగలికిని తానికిని ఎత్తువవ్యత్యాసము లేదు. ఇనుప నాగలితో దున్నినట్లుడు వెళ్లుచున్నాను లోతుగానుండెడి చాలు ఏర్పడును. రెండవచాలు దున్ననపుడు, దీనిమన్న మొదటిచాలులోపడును. కాబట్టి ఇనుపనాగలివెంట మనదేశీనాగలితో సాలులో దున్నియెడల క్రింది నేల కడిగింపబడును.

దున్నినవెంటనే, పేళ్లను పగులగొట్టుటకు గుంటిక శ్రేష్ఠమయిన పనిముట్టు. నోటివంటి మాను సుపయోగించిన యెడల పేళ్లు బాగుగ నలిగిపోవును. అది చాల బరువుగా నుండగూడదు. బరువుగా నుండిన యెడల మన్న అణగిపోవును.

మెట్టనేలలలో నొకప్పుడును, విత్తులను పెదచల్లగూడ దని వ్రాసియుంటిమి. గొట్టుతోవేయుట ఉత్తమము గొట్టుతో

చల్లిన వెంటనే గుంటిక తోవలసి యుండును. అమెరికా, యూరపు ఖండములలో విత్తులను చల్లు పనిముట్టు, విత్తనములను కప్పివేయును. మరొకన్ని గడుపాయములను సహితము ఏర్పరచి యున్నారు. ఎంతెంతదూరమునకు ఎన్నెన్ని విత్తుల పడవలసినది, ఎంతలోతున వేయవలసినది సహితము దానియందు అనుకూలమైనట్లుగా, కాని వాటివెల చాల యధికము. మాడునాలుగునూళ్ల ఎకరములకు వైగానున్న వారు కొనవచ్చును.

వైరు ఎదుగుచుండగా సాళ్లవధ్యన నేలను కడిపి గుల్ల బారుగా నుంచవలెనని వ్రాసితిమి. అందుకు పండ్లచట్టము వినియోగపడును. దానికంటె "కల్లివేటరు" అను యంత్రము మంచిది. "జూనియర్ కల్లివేటరు" అనుపేరుతో నొకదాని. "బర్న్సు అడుకంపెనీ" వారు కలకత్తాలో నమ్ముచున్నారు. దానివెల రు 50 ఉండవచ్చును. దానికంటె గుండ్రని చిన్న చిన్న రేకులుగల "హోల్" ఎక్కువ శ్రేష్ఠమైనది. అది మామిడితండ్లు మొదలయిన తోటలకు మిగుల సుపయోగకరమైనది. మెరక నేలలలో నేలాటి పండ్ల తోట లుండినను, వాటిన్నిటికి సుపయోగపడును. కొవ్వల క్రింద సహితము దానితో దున్నవచ్చును. అమెరికాయంతు మొక్కజొన్న పొలము నెలకొలితూరి "కల్లివేటరు"తో భల్ల గించెదరు. అందుకుగాను మొక్కజొన్న కేసులను పెడల్పుగా నుంచుదురు. అంతట జొన్న ఎంత ఎత్తుగ నుండినను తానికి హానిలేకుండా "కల్లివేటరు"ను ఒంటి గుర్రమునకు కట్టి దున్నుదురు. అలాగే ఒంటిపెద్దతో దున్నుటకు ఏదైనా యెర్పాయి చేసినయెడల మెట్టపయిరులకు మన దేశమందు విశేష ఉపయోగకారిగా నుండును. కల్లివేటరు, హోల్, ఇనుపనాగలి మొదలయిన వాటివెంట నడచుచు దున్నుచుండినయెడల, శ్రమ యధికము. అందువలన చాల పనిచేయజాలము. కొన్ని పనిముట్లు మీద కూర్చుండి తోటలకు ఏర్పాట్లు చేయబడియున్నవి. అట్టి పనిముట్లు చాల అనుకూలమైనవి.

వై సుదాహరించిన పనిముట్లు కొనగోరువారు ఈమూడు కంపెనీలకును వ్రాసి "క్యాటలాగుల"ను తెప్పించి చదువవలసినది:—

1. జనరల్ యెల్వ్విక్ కంపెనీ, మద్రాసు
2. మాసీ కంపెనీ, మద్రాసు
3. బర్న్సు కంపెనీ, కలకత్తా

కోతకోయు మరలను, తూర్పు తపట్టు మరలను. ధాన్యము నూర్చు మరలను, నూరు ఎకరములకంటె నెక్కువ పొలమున్న వారు కొనవలసినదే, లేక ఒక గ్రామ మంతయు. కలసి ఒక్కొక్కటిని తెప్పించుకొనవచ్చును.

ఈలోపల, నేలను దున్నుటకు "ట్రాక్టరు" అను యంత్రములను తెచ్చి ప్రదర్శించుచున్నారు. వాటిలో ననేక విధములు కలవు. అవి మన కుపయోగపడునా లేదా యను విషయము అలోచించవలెను. మెరక నేలలకు ట్రాక్టరులు అవశ్యకము. ఎనిమిది పది అంగుళముల లోతున, ట్రాక్టరుల సహాయము లేనిది దున్నుట కష్టము. కొనవలెననిన కొన్నికష్టములు సంభవించును. 200 ఎకరముల మెరక నేల లేనిది ఒక ట్రాక్టరుకు తగినంత పనియుండదు. దానిని నిపుణముగా నడిపే వారుండినను, బాగుచేయు వారుండరు. శక్తిమంతులను నియోగించే యెడల నేలకు రు 150 కు తక్కువ జీతమునకు లభించరు. ఏదైనా కొరవపడిన సామాను కావలసియుండిన, కలకత్తా బొంబాయి, మద్రాసు మంటిపట్టణములలో మాత్రము లభించును. వాటిని తెప్పించి బాగుచేసే లోపల అమను గణించిపోవును. అమెరికాయందు ట్రాక్టర్లను సర్వసాధారణముగా సుపయోగించుదురు. అచ్చట స్థితిగతులు వేరు. సాధారణముగా, రయితు వ్యవసాయ విద్యయందును వ్యవసాయపు యంత్రములయందును పట్టభద్రుడై యుండును. తనకక్కి మించిన యెడల, మాడునాలుగు మైళ్ల దూరములో నేదో నొక మరామత్తు కాల యుండును గనుక, వారికి పెరిఫోనుచేసి ఒకటి రెండుగుంటలలోగా సరిచేయించగలదు. మనకు అలాటి యంత్రములు లేవు. ఖత్తుల విషయమును యోచించవలెను. అమెరికాయందు కూలివానికి దినమునకు రు 12 యియ్యవలెను. గుట్టులనుసహాయమున దున్నుటకు ఒక ఎకరమునకు రు 10-0-0 ఖర్చులగును. ట్రాక్టరుతో దున్నుటకు రు 7-0-0 మాత్రమే మన దేశముందు ఒక ఎకరా దున్నుటకు రు 20-0-0 కంటె నెక్కువ యైన ప్రదేశములందు ట్రాక్టరుతో దున్నుట శరసమని యుండును. ప్రకృతము పెద్దపెద్దపట్టణములలో మోటారుబండ్లను మకావట్టు చేయుటకు కాలిని ఏర్పడుచున్నది. అట్టివోట్లలోను దగ్గరకే తే 10 మైళ్లదూరములోను ట్రాక్టరు సుపయోగించిన కష్టము

బుండవు. చాకగానుండును. చెన్న పురియందు జట్కలకంటె ను, ఎదుబుండకంటెను మోటారుబండ్లు తక్కువ బాడుగకు లభించుచున్నవి. చెన్న పురికి సమీపమునందు ముప్పది నలుబది మైళ్లకు సమీపములో రయిలమార్గ ముండే నేని బ్రాక్టరులు విశేష బలాభకారిగా నుండును. ఏదైనా గ్రామముందు, 1000 ఎకర ములకు అధికముగా నుండినయెడల సహకారసంఘము తరపున ఆయిదాకిటికిని మరొకరు చేతుల నొక నిపుణుని నియోగించి, పనులు జరిపిన కట్టముండదు. కొద్ది సంవత్సరములలో బ్రాక్టరులు, మోటారుబండ్లల సామాన్యమునను.

దేశమునకు గోడనపదార్థము లె తో కావలసియున్నది. మొక నేలను, నైర్లమయోగించెడి ఆశవులను ఎన్నోయున్నవి. బ్రాక్టరుసహాయమున నేలయొకరములపాలమును, విద్యావంతులు నిర్వహించుట కష్టముగాదు. పరిశ్రమములకు "లిమిటెడ్" కంపెనీలు ఏర్పడుచున్నవిగాని వ్యవసాయముగాను ఇంతవరకు ఏర్పడలేదు. వ్యవసాయవృత్తిలో నష్టము సాధారణముగా రాదు. బాధిములు ధారాళముగా వచ్చుచుండును. ఇట్టి పరిశ్రమమును వృద్ధిపఱచి బాధము గడించుటకు ప్రయత్నములు సలుపుట శ్రేయస్కరము. బ్రాక్టరులసహాయమున నుండున నేలయొకముల పాలమును నిర్వహించుటకు భవనపద సహకరము చేదు. మామిడిచెట్లకు పయోగపడెను ఎట్టి నేలలు మెట్టప్రదేశములలో ఎన్నో కలవు. అట్టి ప్రదేశములందు సహితము లిమిటెడ్ కంపెనీలను పెట్టి మాతనపద్ధతుల ప్రకారము నిర్వహించి వాటిని బాధము పొందవచ్చును. కొన్ని సువర్ణకలలలో, మొక నేలయొకటి వ్యవసాయపద్ధతులందును దానివలన వచ్చెడి లాభములందును, బ్రాక్టరుల పరిశ్రమసహాయమున కలుగజేయును.

బ్రాక్టరులలో కచ్చవాయిట్ బ్రాక్టరు అనియు, ఆవిరియంత్రపు బ్రాక్టరు అనియు రెండువిధములు గలవు. మొదటి రకము చిన్నది. కాని వాటికి మరొక ముత్తులు కష్టము. ఆవిరియంత్రపు బ్రాక్టరు నుపయోగించే యెడల, 1000 ఎకరముల మొక నేల లేనిది ఉపయోగించుట లాభకారిగా నుండదు. బ్రాక్టరు పోయినచోట్లలో నేలను అణచివేయును. అందువలన నేలకు హాని కలుగును. ఆవిరియంత్రపు బ్రాక్టరు లున్నయెడల పాలమునకు ఇరుప్రక్కల నొక్కొక్క దానినుంచి రెంటిని ఇనుప త్రాటితోకట్టి, ఇనుపత్రాటికి, 10 లేక 12 ఇనుప నాళ్లు కూటుమును కట్టి దున్నవచ్చును. కొన్ని ప్రదేశములందు ప్యాపి కంపెనీవారు తమ చెరువుతోటలను అలాగు సాగుచేయుచున్నారు. యూరపు అగ్రకాదేశములందు వేసవేలయొకరములు అవిధముగా సాగుచేయుచున్నవి. మనదేశమునందు అంత విస్తీర్ణముల మొక నేలలు ఎన్నో లభించగలవు. ప్రకృతము ఎన్నో చేతిపనులను యంత్రసహాయమున వృద్ధికి తెచ్చుచుండగా చూచుచున్నాము. ముఖ్యవృత్తి యొకటియై, లాభము ఎక్కువగా లభించగలిగిన వ్యవసాయవృత్తిమాత్రము అవిధముగా వృద్ధికి నేక పోవుట మనదేశమున కొక గొప్ప పను. మెట్ట వ్యవసాయమును విశేష అభివృద్ధికి తెచ్చినది అమెరికాదేశములు. అనేక రాష్ట్రములందు ప్రయోగ శ్రేణులను కళాశాలలను ఏర్పరచి ముఖ్యసిద్ధాంతములను గ్రహించి, అనుసారమైన పద్ధతులను, వాటికి అనుకూలమైన పరిమితులను యంత్రములను, సరస్థులను ఫలవృక్షములను కనిపెట్టుచున్నారు. 1907 సంవత్సరము నుండి "మెట్టవ్యవసాయపు కాంగ్రెసు" అను పేరుతో గొప్పచహాసధన సమావేశపరచుచున్నారు. అమెరికా యందలి మెట్టభూములు విశేషముగా గల పదిరాష్ట్రములవారును, కెనడా, ఆస్ట్రేలియా, రషియా, చైనా, దక్షిణ అమెరికా, మెక్సికో మొదలయిన దేశములనుండి ప్రతినిధులు వచ్చుచుండును. ఆయాదేశములందలి మెట్ట వ్యవసాయ సాంకేతికాదాయములను స్థితి, తులన తర్కించు చుండురు. మెట్టనేలల వలన కొట్టజనులు తీవించెడి మనదేశమునుండి మాత్రము ప్రతినిధులు పోవుటలేదు.

మెట్టనేలల వ్యవసాయమును గురించి వ్యాసములను ఇంతటితో ముగించుచున్నాము. ఈవ్యాసములను వ్రాయుట యందు మెట్టనేలలవ్యవసాయ శాస్త్రమును అత్యంత ప్రవీణుడైన విట్టిగారి ఉపన్యాసములు సహాయపడినవి. ఈ విషయమును గురించి ఎక్కువగా చదువగోరినవారు విట్టిగారి మెట్టనేలల వ్యవసాయ గ్రంథమును చదువవలసినది.

దరిశి చెంచయ్య.

With a foreword of S. Srinivasa Iyengar (Ex. Advocate-General, Madras). Containing the soul stirring messages of our incarcerated patriots. Price As. 8. Postage extra. K. KYLAS & Co., Publishers, Triplicane, Madras.

ప్రకటన

చందాదారులు మా ఆఫీసుకు ఉత్తరములు గాని మనిత్రులు గాని పంపునపుడు తమ చందా నెంబరును ఉదాహరించు చుండినయెడల ప్రత్యుత్తరము నిచ్చుటకు సులభముగా నుండును కనుక నికనుండి అట్లు తప్పుక గావింపవలెనని కోరుచున్నాము. ఆం॥ ప॥ వ్యవస్థాపకుడు.

తొట్టిస్నానము చేయు తొట్టు

సుప్రసిద్ధ (కుహి) వైద్యశాస్త్రజ్ఞులయిన పి. యస్. రావుగారి కనిపెట్ట బడినది తొట్టిచెక్కతో చేయబడి స్నానమునకు మిక్కిలి సుఖము గాయుండును. 80 గాలనులవీరు పట్టును. వలయువారు ఆర్డరు తో రు 1-0-0 అడ్వాన్సు పంపుతూ పోస్టాఫీసు రయిలస్టేషను వివరముగా వ్రాయవలెను. తొట్టి 1 కి ఫీరీరు రు 5-0-0 లు మాత్రమే పి. పి. రయిలు ఖర్చులు వేరే (8486) స్వదేశి స్టోర్సు, 82 చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు

నూతనజాతి! గొప్ప లాభకరమైన అమ్మకము సరస మైనధర!!
వివాహములకు నూతన సరకులును వచ్చి యున్నవి.
ధరలు మిక్కిలి సరసము.
మాదుకొణములో చూచి విమ్మట తక్కిన జాగాలలో చూడండి.
బెనారస్, కాశీ సరిగ చీరలు రూ 30 మొదలు రూ 1000 వరకు పలుదినుసులలో దొరకును.
బెంగళూరు, కంచి, కొర్నాడు, కరాచి చీరలున్న సేలము, మధుర ఈ స్థలములనుండి అంగవస్త్రములున్న, 10 x 6, 8 x 8, 7 x 7, మూరలలో ధోవతులును తక్కువ ధరలకు దొరకును.
బొంబాయి స్వదేశి స్టోర్సు, 40, 41, 42 రత్నను బజారు, మద్రాసు.

ప్రతి వస్త్రములకంటె పట్టు వస్త్రములు సరసముగా నున్నవి
పట్టు వస్త్రముల పైకమును వెచ్చించుట మిక్కిలి లాభకరము
ఏలననగా! చాలకాలమువరకు నుండును, ధరించునట్టివానికి మంచి అందము నిచ్చును, తేలికగా నుండును, సులభముగా శుభ్రపరచవచ్చును, సాధారణవస్త్రములకంటె ధర ఎక్కువలేదు.
వివాహకాలము గాన మంచి సాగనైట్టియు, మేలైనట్టియు చీరలు, అంగవస్త్రములు, ముప్పటాలు మున్నగు వాటిని పురమాషీగా తెప్పించియున్నాము. బయటిపూక ఆర్డరును అతిజాగ్రూహితతో పి. పి. మూలముగా పంపెదము.
(70) ఎడినమల్ లేఖరాజ్ అండ్ కో.,
నెం. 44 రత్ననుబజారు రోడ్డు, మద్రాసు

ఖ్యాతిచెందిన ఆంధ్రప్రముఖులచే పోషించబడుచున్నది.
ది ఏషియన్ కమర్షియల్ అస్సూరన్సు కంపెనీ, (లిమిటెడ్)
ఏషియన్ అను యాభీమా కంపెనీ పాలిసిదారులకు మిత్రలేని లాభములను, సౌకర్యములను యిచ్చుచున్నది.
ఏషియన్ సైమల్ ఎన్ డౌమెంటు పాలిసి రెండువిధముల ఆధారముల కలుగజేసాచి న్నది.
మొదటిసారి మీ ముసలితనమునందును, మరియొక సారి మీ అనంతరము మీ కుటుంబములకు ఎక్కువ (ద్రవ్యము) యివ్వబడును. భీమా చేయించుకొనగోరువారు ముందుగా ఏషియన్ కంపెనీ వారి నిబంధనల మున్నగు విషయములను సాకల్యముగా చదివి తరువాత తమ కిష్ట మున్నచోట భీమా చేయించుకొన గోరెదము
ఇతర వివరములను ఈ ది గువ విలాసమునకు వ్రాసిన పొందగలరు.
జి. పి. ఎస్. రావు. బి. (Com) } జె. కె. రాజారావు పంతులు,
చీఫ్ ఆర్డర్ల జింగు ఇన్ స్పెక్టరు, } కార్యదర్శి, మద్రాసు. (బాంబి,
మకాం నూగూరుపేట పోస్టు, } పోస్టు గుంటూరు.

ఇ సా న ఫె లె
మలేరియా జ్వరమునకు అమోఘమైన ఔషధము.
జ్వరగడ్డను కరిగించి, 15 దినములలో వ్యాధిని పూర్తిగా పోగొట్టును. మలేరియాను శానియ్యక ఆటంకపరచుటకై ఉదయం, సాయం కాలములందు పూటకు ఒకమోతాదుచొప్పున తీసుకొనవలెను.
అస్టాగ్రె
తిమురువాయువు, యూరీక్ ఆసిడ్ మూత్రకృచ్ఛిరోగము మున్నగువాటికి తగిన దివ్యౌషధ మిది యొక్కటియే. నమ్మకమైనట్టి మందుల దుకాణములందు, ఔషధశాలలందు దొరకును.
మెస్సర్సు గోరియో (లిమిటెడ్) పోస్టుబాక్సు నెం 159, భోంబాయి - బొంబాయి.
Esanafele. ఇండియా, బర్మా, సిలోనుకు పోల్ ఏజంట్లు. (25)

అరసూన్ ఛాంపియన్ షిప్ బాడ్ మిన్ టన్ బంతులు
ఆకారము, గుణము, చాలకాలమువరకు బాగుగా నుండుట మున్నగువాటికి పూచీగా నుండుము
కె. ఎం. టి. అరసు, 77, సింగనశెట్టిపేథి, చింతాడిపేట, మద్రాసు.

విదేశ వార్తలు

జెనోవా సమావేశము.

పరాసుమంత్రివర్గమువారి నిశ్చయము

పారిసు మే 4:— పరాసు సెనెటుయొక్క విదేశాంగ సంఘసభ్యులు కొందరు విదేశీకృతకారముల చర్చించుటకు సమావేశమై, మిత్రమండలి రచనలకంపిన మెమోరాండమును గురించి చర్చించుచు పరాసువారు మిత్రమండలిని విడనాడరాదని తీర్మానించిరి.

బెల్జియమును బలపరుచుట

పారిసు మే 4:— పారిసు కేంద్రగారి ఆధ్యక్షత క్రింద పరాసుమంత్రివర్గమువారు సమావేశమై రష్యా మెమోరాండము సందర్భమున బెల్జియమువారి యభిప్రాయములను బలపరుపవలెనని తీర్మానించిరి. జెనోవా సమావేశమునందు పరాసువారి తరపున బాల్గోగారు గావించిన కృషిని వారు చాల ప్రశంసించిరి.

అన్యదేశాక్రమణనిరోధక యొడంబడిక

మే 4:— అన్యదేశాక్రమణమును నిషేధించుచు లాయడు బాల్గోగారు నూచించిన యొడంబడికకు పరాసు మంత్రివర్గమునా రంగీకరింప నిశ్చయించిరి. కాని వర్సెల్స్ సందిపనను రించి గావించుటకు తార్కమలు కీ యొడంబడిక వర్తింపదనియు ఒడంబడికయొక్క కొన్ని విషయములందు మార్పులనొనర్చవలెని నూడ నూచించిరి. సోవియట్లు ప్రభుత్వముగూడ నిట్లే సమ్మతింపవలెనని పరాసువారు తెలిపిరి.

బెల్జియను ఆటంకములు

మే 5:— విద్యుత్తాపమువల్ల గూడ జెనోవానుండి ఇట్లు తెలుపుచున్నారు:— జెనోవా సమావేశమునందు కాంతిగావనము సాగించుకొనుటకు బెల్జియము ఇప్పుడు డాటంకముల గల్గించుచున్నది. ప్రత్యేకస్వత్వం ఆస్తులనుగురించి బెల్జియము మొండిపట్టునుపట్టి, ఇదివరకే ఈ విషయముకు సంబంధించిన మరకు చాలక తీసుకొనుండేను. అందుచేత నామెమోరాండమున రష్యానులు నిరాకరించెడి భయపడుచున్నారు. రష్యానుల బెల్జియనులకు 14 కోట్ల సవరించుట నిలువకల ఆర్థికదని అందగావేయబడెను. ఈ ఆర్థిక బెల్జియనుల కే తిరిగి 29 వత్సరములవరకు కవులను కిత్తనుని రష్యానులు బెల్జియను బెల్జియను లంగీకరించుటలేదు.

బాల్గోగారు లాయడు బాల్గోగారితో సంప్రచించుచు బెల్జియనులు తెలుపుచున్నది సంగీకరింపవలెనని కోరిరి. లాయడు బాల్గోగారిండుకొనిన లొంగుటలేదు. మెమోరాండమునగలకాని కింకొక విషయం జేర్చినను రష్యానులు సమావేశమునుండి వెడలిపోగలరని లాయడుబాల్గోగారు తెలుపుచుండిరి.

జెల్జియనులయెడల సానుభూతి

మే 5:— రష్యానులకు మిత్రమండలివారి దిశమున తమ బాటునందెరు. ఒకవారములోగా ప్రత్యుత్తరమివ్వవలెనని రష్యానులను గోతరదు. కాని మిత్రమండలి మెమోరాండముపై బెల్జియనులసంతకము లేదు.

బెల్జియము ప్రధానాశ్రయ పండితు డగు బాటిస్టరు గారు జెనోవానుండి బయలుదేరినట్లే.

సోవియట్లులయెడల తాగము గప్పరువకుండ నుండుట యందు బెల్జియనులూచిన పట్టువలకు చాలచుండి విదేశీపతి నియుల వారి లోలోన మెచ్చుకొని సానుభూతిని గన్నరుచుచుండిరి.

రష్యానులయెడల పరాసాంగ్గప్రతినిధులు గన్నరుచుచున్న దాదాపుయు గాంచి బ్రుసెల్స్ నందు పార్లమెంటు సభ్యుల కొక్కర్యము నడుచుచున్నా రుప్రభుత్వమువారు గన్నరుచున్న గట్టి పట్టువలకు ప్రజల అమోదింపుచున్నా రు. ఆంగ్ల పరాసుల వైఖరిని బెల్జియను ప్రతికలు నిరసించుచున్నవి.

సమావేశము భగ్నమైనయెడల బాధ్యులెవరు?

లండను మే 5:— ఈదినము సాయంత్రం వార్తాపత్రికలు జెనోవా సమావేశమున కొక్కత్రయసాయము రానున్నదని నూచించుచున్నవి. బెల్జియను పరాసువారియు గలసిపట్టు పట్టుటయే ఇందుకు కారణము. ఇందుకు వలన సమావేశము రెండుపక్షములుగా జేలును. సోవియట్లుల “ప్రజాదా” యను పత్రిక నుండి లండను ప్రేమ యూనియను వారిక వ్యాసమును ప్రకటించిరి. జెనోవా సమావేశము విఫలమాయననియు రష్యా ప్రభుత్వముమెడ కుర్చిరాదు దగిలింప నెంచి విఫలమౌతర యాయననియు నిందు తెలుప

బడెను. సమావేశము భగ్నమగు నీతిలోనున్నది. కాని మిత్రమండలినే ఈసాహస కృత్యమున కొడిగట్టుకొన నీతివలెను. మన మిదివరకే తార్కమలు దెచ్చి సమధాన పడుటకు సిద్ధముగ నుంటిమని తెలిపితిమి. బాల్గోగారిని పారిసునుండి కిలుబొమ్మ వలె నాడించుటకు మనము బాధ్యులముగా నేరము అని ఈపత్రిక ప్రాయముచున్నది.

భగ్నమగుట తప్పదు

సమావేశమున జయప్రథం వెలసెనట్లుట లాయడుబాల్గోగారు నొనర్చుచున్నా ర్తమును అందరను గమనించి ప్రశంసించుచుండిరి. కొంతమంది విమర్శకులు వారికార్యములకు కొన్నియుద్దేశముల నాపాదించుచున్నను వారికర్తవ్యము మాత్రమందరును గమనించుచుండిరి. సమావేశ ఫలితములన్నియు రష్యాను లిచ్చుప్రత్యుత్తరములవైవాధారపడియున్నవి. పరాసు బెల్జియనుల అభిప్రాయములు నూడ నిశ్చయములకు ప్రధానమైనవియే.

రష్యా జర్మను యొడంబడిక సమావేశమున ఒక మార్గముగూడా తాగుకొని పోవుచున్నది. పరాసు బెల్జియనుల దీనిని మరియొక వైపునకు లాగుచుండిరి. అందుచే సమావేశము భగ్నమగుట తప్పదని చాలచుండి దలచుచున్నా రు. పరాసువారిని చదివేయుటయో లేక ప్రాచ్య విరోధాను ఆల్లకల్లాలములలో నుంచుటయో ఒగ్గి తీరవలెను.

లండను మే 5:— విద్యుత్తాపము వల్ల గూడ తెలుపుచుండిరి:— ఈదినము జెనోవా సమావేశమునందు కలవరముగ నున్నది. లాయడుబాల్గోగారు డాక్టరు రథెనోగారితో సంప్రదింపిరి. ఇందుకుగిరి చి విశేషములు తెలియుటలేదు. జర్మను ప్రతినిధులు కొంతకాలమువరకు నింకను జెనోవా యందున్న యెడల బాల్గోగారితో సంప్రదించి జర్మనీని తేలికపరుచుట కల్పించెదనని లాయడుబాల్గోగారు తెలిపినది తెలియుచున్నది. బెల్జియనుల దానవసరముగ పోవలెనని డాక్టరు రథెనోగారు తెలిపిరి. బెల్జియము ప్రభుత్వమువారి చర్యను సంయుక్త గావ్యములవారు ఆమోదింపిన స్తీడుగాక తెలుపుచుండిరి.

స్వల్పగారి అప్రాధియములు

కేపుటోను, మే 4:— జెనోవా సమావేశమున గలించి జేరలు స్వల్పగారిని దర్శించి ప్రశ్నింపగా, లాయడుబాల్గోగారు పాటుంకేల చివిన గాల్గొని సంగ్రామధానమును తొలగించి సమావేశమును జయప్రథము గావించవలెనని కోయినయెడల యూరపునందు ఆయుధమును మననకీ యుండవలెనని నడిపిరి.

రష్యాజర్మను ఒడంబడిక

నవ్వవరిహారసంఘం అభ్యంతరములు

లండను మే 5:— రష్యాజర్మను యొడంబడికను గురించి నవ్వవరిహారసంఘము వారు జర్మనీలోక నోటులు పంపిరి. వర్సెల్స్ సంశ్లిప్తకాము జక్యముల రష్యానుండి కొంతకాలపురహారమును పున్నుకొనవలెనని యొరువబడె ననియు దాని జర్మనులు వదులుకొనకూడదనియు నందు దెలుపబడెను. ఈ విషయము నందును జర్మనీని విషయములందును జర్మనులు వాదానముల గావించవలెననియు వర్సెల్స్ సందిపి భిన్నముగ నెట్టివిషయమును జాగ్రత్తయే మిత్రమండలివారు తగుచర్యను తీసికొనెద రనియు నందు తెలుపబడెను.

పరాసు బెల్జియము యొడంబడిక

మే 5:— బాల్గోగారు జెనోవాకు తిరిగివచ్చిరి. జర్మనీకి వ్యతిరేకముగ కర్తవ్యములకు పరాసు బెల్జియను బెల్జియను బడికను గావించుకొనవలెనని బెల్జియను ప్రతినిధులు ప్రకటించిరి. పరాసువారు బెల్జియనులను బలపరుపవలెనని పరాసు మంత్రివర్గమువారు తీర్మానించినట్లే. బ్రిటిషువారివిధానమును పరాసుప్రతికలు ఖండించుచున్నవి.

నై నా సంగ్రామము

మే 5:— చాంస్సెంటియకవద్ద పోరాటము యెడతెగకుండ సాగుచుండెను త్యాసుకు వత్తమున నాన్ననని వద్దగూడ పోరాటము తీవ్రముగ నున్నది. ఇంతవరకే ఇతమువారును జయమును సంపాదించలేదు. పోరాటము చాలవరకు మరగిం గులతోడను తుపాకులతోడను జరుగుచుండెను.

పుష్పపుగారు పెకింగురు చుట్టుముట్టుట

పెకింగు మే 5:— పుష్పపుగారి పటాలములు పెకింగు సుచుట్టును ఆక్రమించెను. ఈ ప్రాంతమున చాంగ్ లున్ లిను గారి సైన్యము వెనకరిపోయెను. పెకింగు నుండి రైలు కోడ్డు రవాదాదీ ఆపివేయబడెను.

విప్లవం కలహములు

కీల్స్-న్యూవద్ద పోరాటము

మే 5:— గత దినము కీల్స్-న్యూయందు సంభవించిన పోరాటము తీవ్రయుద్ధముగ మారెను. సంధి ప్రయత్నములు ప్రారంభింప బడిన తరువాత నిట్టి తీవ్రయుద్ధ మిది వరకు జరుగలేదు. ప్రజాస్వామ్యవాదులు పట్టుమునందు కొన్ని గృహములను ఒకచర్చిని బలపరుచుకొని తాత్కాలిక ప్రభుత్వ ప్రెసిడెంట్ నెట్టిరి. రాత్రి రెండుగంటలవరకు గొప్పయుద్ధమై తాత్కాలిక ప్రభుత్వపక్షమువారు పట్టుమును చాలవరకు వశపరుచుకొనిరి. 100 ఖయిదీలను పట్టుకొనిరి. కొంత మందుగుండు సామానునుగూడ పట్టుకొనిరి. ప్రజాస్వామ్యవాదులు దుర్గమమైన మార్క్సిస్టు ఆర్మీతో తోటయందుండి పోరాటమును సాగించుచుండిరి.

ప్రభుత్వ పటాలములు ప్రజాస్వామ్యపటాలములను ఓడించి ఆర్మీతో తోటను పట్టుకొనిరి. ఈ ప్రాంతములందు ప్రజాస్వామ్యపటాలముల ప్రచార మింతటితో ముగియెను.

అంతఃకలహముల భయము

కొల్లిన్సుగారు డెయిలు ఈరానునం చుపర్యసించుచు నిట్లునుడి వెను:— దేశము అధిక దారిద్ర్యముతోనడి దిగిపోవుచున్నది. లండను డ్రీకి పదిమైళ్లులోపలనే చాల దొడ్డవ్యముల నొనర్చి ప్రజాస్వామ్యవాదులు దాదాపు వేయిమోటారుబుడ్ల లాగుకొనిరి. ఆర్మీగానునందు ఇద్దరు చంపబడిరి. తిరుగబాటుదారులు సోతు డెర్రీవారకుల నెట్టి 2 రు పోలీసువారిని చంపిరి. దేశమునం దెచ్చటకాచివను వేలవేలవద్ద మొనర్చబడుచున్నది.

తాత్కాలిక సంధి

డల్లిను మే 5:— విప్లవం నందుపక్షముల వారును సమాధానమునకు వచ్చివైస్రములను ఏకముజేయుటకు గాను తాత్కాలిక సంధిని కుదుర్చుకొనిరి.

నాయకుల సమావేశము

లండను, మే 5:— తాత్కాలిక సంధి నేర్పరుచుటకు గాను డల్లినునందు మాన్యువర్గమునందు ప్రజాస్వామ్య వాదులును తాత్కాలిక ప్రభుత్వమువారును సమావేశమై, సమావేశమువారి చాటుదినముల తాత్కాలిక సంధి కొడంబడి. ఈలోపల విరుపక్షముల వైస్రములను ఒకటి జేయుటకు మార్గము లన్నేపింపబడును.

ప్రభుత్వ ప్రెసిడెంట్ లెన్ రిచ్చులము

లండను, మే 5:— ఈదినము కొంతమంది తాత్కాలిక ప్రభుత్వ ప్రెసిడెంట్లు బాల్గోగోనుండి బావోరనాకు వచ్చుచుండగా మార్గమున ప్రజాస్వామ్యవాదు లకస్తాత్మకా గిడిచ్చిరి. తాత్కాలిక ప్రభుత్వ ప్రెసిడెంట్ల ముగ్గురు హతులైరి చాలచుండి గానుపడిరి.

స్వపసాయకుల బాధలు

లండను, మే 5:— కామన్సు సభయందు ప్రశ్నలసమయమున సర్ జోమరు గ్రీనువుడు గారిటుల వెలిపిరి: డక్షిణ విప్లవం నుండి కొంతమంది వ్యవసాయకులు పారిపోయి ఇంగ్లండునకు వచ్చి తలదాచుకొనిరి. వారికి తగు సహాయ మొనర్చబడును. ఈవిషయమున తాత్కాలిక ప్రభుత్వము వారిలో సంప్రకటించుచుంటిమి.

బ్రిటిషు బుడ్డెట్టు

లండను, మే 5:— కామన్సు సభయందు తపాలా ఎన్టి మేట్లను ప్రవేశ పెట్టుట కెల్లవేగా రిట్టువెలిపిరి:— తపాలా ఆఫీసులనుండి 6000 నాకర్లు లగ్గింపబడిరి. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున కతంతను వాయువార్తాలయముల నిర్మింప దలచెట్టువడెను. ఎనిమిదిస్థానములందు కేడియో టెలిఫోనుల నిర్మింప నెంచితిమి. కెయిరో బాగ్దాదు విమాన తపాలాశాఖ వాగుగ పని చేయుచుండెను. సామ్రాజ్యమున దంతటను వానిని స్థాపింపవచ్చును.

సిరియానుండు జల్లరులు లేకుండ కాంతముగ నుండెనని అధికారులు ప్రకటించుచున్నారు.

ఇ. బుడ్డెట్ సి. ఐ. ఇ. వి. సి. యన్ గారు నిన్నటిదినమున సిన్హాలో వైద్యకార్యకర్తగా చార్జీ తీసికొనిరి.

ఇప్పటి ఏర్పాట్ల ప్రకారము భారత శాసనసభ సిన్హాలో నెలంబరు 4 వ తేదీని సమావేశ మగును. సిన్హా సమావేశము ముగిసిన పిదప నవంబరు నెలలో ఢిల్లీలో సమావేశము గావచ్చును. ఈక్రొత్త సంవత్సరము ఢిల్లీలో మరుగగ మూడుమాసములు సభలండక పోవచ్చును.

సమీపప్రాచ్యము

అంగోరా ఇటలీ యొడంబడిక

మే 31:- అంగోరా ఇటలీ ప్రభుత్వములవారు ఆర్థిక యొడంబడిక గావించుకొని రని ప్రకటించబడినది. విశ్రమించి ఏకముగా కలసిపనిచేయవలసి యుండగా ఇటలీవారికి ప్రత్యేక యొడంబడిక గావించుకొనుటకు బ్రిటిషు విదేశాంగకార్యవారు తమ అంగీకారము తెలిపిరి.

కామన్వెల్త్ సభయందు ప్రశ్నించుటలు

కామన్వెల్త్ సభయందు కలగల్గే వ్యక్తులకు గాని ప్రత్యేక రుణములు, అంగోరా - వంతు యొడంబడికలను లేనే ఇటలీ అంగోరా ప్రభుత్వముల యొడంబడికలను గూడ, నిని కనకం, ల సంబంధములలో మాన్యులు గానివలెనేమో తెలిసి కొనుటకుగాను ఈ యొడంబడికల సంబంధించిన రికార్డులను యును పంపవలెనని ఇటలీ ప్రభుత్వమువారి కోరికనుగూర్చి యోచించెదనని చాంబర్లెనుగానూ తెలిపిరి.

ప్రాంసు ఇటలీల తురుష్కలతో నొడంబడికలు గావించుకొను గావున గ్రీకులనుగూడ వివాదాలను వేరొకసంఖ్య నువారు పరిష్కరించవలెనని ఒక్కొక్క గానూ తెలుపగా తీసికొంటేను ఈయనలకు కాగముచే నధ్యక్షుడు త్రోసివేసెను. విశ్రమించివాటితో నెట్టి సంబంధములను నుంచుకొనక బ్రిటిషు వారు రిజిస్ట్రేషన్లు కామన్వెల్త్ సభయందు బానుబాటుగానూ తెలిపిరి.

బ్రిటనుకు ఇటలీవారిలేఖ

ఒకన్నరగాకి ప్రత్యక్ష ప్రతిమిచ్చు చాంబర్లెనుగానూ తెలిపిరి. కామన్వెల్త్ సభయందు ప్రభుత్వముతో నొడంబడిక గావించుకొంటేను ఇటలీ ప్రభుత్వము వారు ఏప్రిలు 24 వ తేదీన బ్రిటనుకు తెలిపిరి. ఈ యొడంబడిక ప్రకారము, అసియా-మైనరులదలి గనులు, రైల్వేలు మొదలగు వానియందు ఇటలీవారి దరఖాస్తులను అధికముగ గమనించెదనని తురుష్క ప్రభుత్వమువారి వ్యతిరేకము. అంతయే కాక ఇటలీ వారికి ప్రతి ఫలములను నాగ్లాన మొనర్చు లేదనియు సాగ్య మైనంత ప్రభుత్వముతో నొడంబడిక ఘోషించి బ్రిటిషువారి కంపడు ననియు ఇటలీ ప్రభుత్వమువారు తెలిపిరి. తురుష్కలు ఇటలీవారిలో కామన్వెల్త్ సభయందు తమ పాత్రను సమాచారమునక బ్రిటిషువారికి తెలియజేసెను. ఇటలీవారు మాగ్యూరతో ముందు బహుళతని బ్రిటిషువారు తాత్పర్యించిరి. అంతేగాని ఒకంబడిక ఆపకే గావించుకొనబడెనని బ్రిటిషువారికి తెలియలేదు.

తానున్న ఆపద

సర్. వెల్లెబ్బెరుగారి అభిప్రాయములు.

అండను, మే 31:- ప్రభుత్వమువారు సమీపప్రాచ్యమున నలంబించుచున్న విధానమును నిరసించు ఖైదుగర్జనలు సర్ వెల్లెబ్బెరుగారు యెల్లీ మొలుల ప్రతికారముల ద్వారా బ్రిటిషువారి యొడంబడికలను సాధ్యమైనంతవరకు సహించుకొనవలసిని పోలీసులు, మెసపోలిసులు, యూజిస్టు, ఇండియన్లకుం దు వనక రాంలి అభిప్రాయించిరి. ఇది ఆంధ్రముగ దొంగ పోవచ్చును. కాని అది యధార్థమున విషయము. మనము మెసపోలిసుల పాలిష్టుల ఒకరినొకరినెదురు ప్రయత్నమున నిన్నిదేశములందును నున్నది. అందుచేత రినియు అందుచేత మన మా ప్రభుత్వముల ముంటి మనియు బాధ బాల్కున చెడిపోయి పడినది. యూరపులయెడ నా కంక్షలేదు. కాని వారు మొయలెట్ల రుమును తలపై నిమగ్నముగా కెల్లించుచుండెడి సేనుల చురుకులను, మనపై నిమగ్నము వారి గుండు తాళుచున్నాడు. మన ప్రైవేటుల కెడలి పోయినందులకు గానుకు తే మెలిపొయితిమి! లాడుచు బాధిగాను తొట్టికొమ్మలకు కొట్టికొట్టి మును పోయియుండిరి. కావడా యందు మెసపోలిసుల ప్రధానమంతయు సమాజము ప్రియము ప్రేమల కిచ్చి ప్రభుగ్రీకులకును లోక సమన్వితమని వెనెల లనుగాకే తేలుతెలుము. తెలిపితిని. నన్నుకూడామన న, తాలి చేసెను. పాలిష్టుల నందు 30 లక్షల సకనులను, కాన్స్టాంటి నోపిలులకు 30 లక్షల సకనులను మెసపోలిసుల యందు 30-110 లక్షల సకనులను వెచ్చించుచున్నాము. 1919-20 నందు మెసపోలిసుల చర్చియాలయందు 350 లక్షల సకనులను వెచ్చించితిమి. పాలిష్టులలోని మన కుర్రవాండ్రు తమ తమ గృహములందును దుండవలసిని ఈసమయమున ప్రత్యేకముల చేర్చుటకునుకు ప్రభుత్వమువారు తీసి 70 లక్షల సకనుల

ప్రాంత వేయమంది. కొన్ని వందల వైకులతోడను కొన్ని విమానములతోడను పాలిష్టులను దివిసరకు 5090 వైకుల తొనర్చు కార్యమునవ్యవహరించుచున్నట్లుగా కెల్లించుచుండిరి.

ఇటలీవారి అంగోరాతో యొడంబడిక గావించుకొనలేదని ఇటలీ అధికారులు ప్రకటించిరి.

ఇటలీవారి ప్రకటనము

కొము, మే 4:- ఇటలీల బ్రిటిషుప్రతికలలో ప్రకటించబడిన ఇటలీ అంగోరా ప్రభుత్వముల ఒకంబడిక గావించుకొనె ననువార్త యనంతమున మెస్సోరాతో యను ప్రతికయందు ప్రకటించబడినది. అందు గాను ఇటలీ అంగోరా ప్రభుత్వములకెట్టి అర్థిక, రాజకీయ యొడంబడికయును జరుగలేదు. మాన్యుల ముందు కాన్స్టాంటినోపిలు ప్రభుత్వమువారు సంధిచెడిన తోడనే అసియా మైనరులందు మును, రైల్వే మొదలగు పనులయందు ఇటలీ ప్రభుత్వమువారి దరఖాస్తులయెడల వారము కానెదమని తెలిపిరి. ఇటలీ ప్రధానమంత్రియగు మ్యాం జరుగాన ఈ విషయము నప్పుడే పాయింట్ల కర్ణప్రభువులకు తెలిపెను. వా రప్పుడెట్టి యధ్యంతరములను చెలపలేదు.

అంగ్ల ప్రతిక అభిప్రాయములు

అండను, మే 4:- ఇటలీవారు అంగోరాతో సంధి చేసికొనలేదనియు కాన్స్టాంటినోపిలుతో గావించుకొని నియు చాంబర్లెనుగానూ కామన్వెల్త్ సభయందు ప్రకటించినవారితో ప్రతికల యొడంబడికలు కొంతవరకు తగ్గెను.

ఇటలీ వారు పరాను వారి వలెనే నమృత ప్రామాణ్యముతో తేదీ నిర్ణయించుటకు ముందు యొడంబడిక వరకుల కొరకు బ్రిటిషు వార్తాప్రతిక రెదురు జూచుచున్నది. అంగోరా వారికి ఇటలీ వారికి కాన్స్టాంటినోపిలు ప్రభుత్వము మధ్య తేదీవలె నూత్ర మున్నది యెల్లీ తెలిగివా ప్రతిక ప్రాయము నున్నది.

దేశమునుండి వెడల గొట్టుట

కామన్వెల్త్ సభయందు ప్రశ్నలకు ప్రత్యక్ష ప్రతిమల తెలుపు సంబంధమున వివిధ ప్రశ్నలకు తెలిపెను. ఒట్టుమాను సామాజ్యమునుండి గ్రీకులను స్త్రీలనుగూడ యొడంబడిక చేయుటలో నొడంబడిక చేయుచున్నామని తెలియజేయుచున్నామని ప్రామాణ్యముగా నాకాక్షము సాగించుచున్నది. ఈవిషయమై తురుష్క ప్రభుత్వమువారికి చాలమంది య సమృథులను తెలిపిన ను లాభములేక పోయెను. దీనినాపుటచెడిన కెట్టి ప్రయత్నములను జరుపబడలేదు. ఈవిషయమును విచారించుటకు విశ్రమించి వారు కొంతమంది అధికారులను పంపవలెను.

మార్గముల వైదొల విడుదల

హైకోర్టు తీర్పు

కొన్ని దినముక్రింద మద్రాసు హైకోర్టువారు బెల్లారి క్యాంపు కేసులలోనున్న మార్గవైదొల గోవిందానాయకుల రామకనాయకుల అనుచులను హైకోర్టువారియెదుట తెచ్చి విడుదల చేయవలసినదిగా కేసులకు తెలియజేసిరి. అట్లులే మొన్న మధ్యాహ్నము కూడుగంటకు వార విద్యుదును ఫీపు వ్యక్తిను, ఇద్దరు ఓట్లకీలు, ఇద్దరు కూట్లు ట్రామింగార్లు యె డేలు చూచుచు చేయవలసి. న్యాయమూర్తులు బ్రిటిషువారికి ను న్యాయవిభాగము ప్రోసిడెన్సీ వారికి విడుదల చేసిరి. అప్పుడు న్యాయమూర్తు లిటుల చెప్పిరి:-

హామీకాన్స్టాబులముగ పాల్గొని ననునె. ము మోషుడి 18 మాసముల శిక్ష విధింపబడిన యిద్దరు మనుష్యుల విడుదలకై దరఖాస్తు చేయబడినది. వారలపై 147 కేసుల ప్రకారము దొంగిలెక్కినట్లుల కేసులు మోషుడిన. వారలు ఒకపంకెనను నాశనము చేయుటలో విఫలమయినట్లుతోడదెనని నిందింపబడిరి. వారలు తిని ఒప్పుకొనిరిగాని చంపెదమని భయపెట్టుటచే అట్లుల జేసితిమనిచెప్పిరి. విచారణ అప్పటికప్పుడు జేయుటచేత ను, పంకెన నాశనముచేయుటచే పోలీసుల కెంతదూరమునకో విచారణ జేయుటచేతనున్న, ఆచోటు తడయూరికి దూరమున నుండుటజేతనున్న, తాము కాక్ష్యమును తెచ్చుకొన లేకపోతి మని చెప్పిరి. అన్ని సెన్సులవారము నియమించుకొన సర్ మేజిస్ట్రేట్లు మార్గముల వైదొల ప్రదేశములో విచారించెనని వారు ఒప్పుకొనిరి.

సన్మక్తికొర్టు తీర్పునకు అప్పించెను. విడుదలజేయుట కంగీకరింపవలెనని. అవిచారణజేసి కొర్టు అర్జీ నెన్ను ప్రకారము సర్ నిర్ణయించినదైన సర్ మేమయలో జోక్యము కలిగిం చుకొనరాదు. అందులే యాకోర్టు మార్గముల ప్రదేశములేని పోటు పెట్టుబడినది మాత్రమే పాము అందుచే అర్జీ నెన్ను ప్రకారము నిర్ణయించు లేదనవలయును. కావున మేము అర్జీ కొర్టు తీర్పుతో జోక్యము కలిగించుకో వచ్చును.

విదగ హైకోర్టువారు తమకు హామీను కాక్ష్యమునెచ్చుటకు హక్కులేదా యని చర్చించి కలదనకొనియింకొనిరి.

ఫీపువ్యక్తి నుగాకి ప్రత్యక్ష ప్రతిమిచ్చు పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటరు అదామగారు వైదొల విడుదలజేయుట కెట్టి యా తేదీల లేదని తెలిపిరి.

అంతట వైదొల విడిచిపెట్టబడిరి.

సానికవార్తలు

కర్నూలు:- బ్రాడ్వే 8 కొనుగట్టు సగర కాంగ్రెసు కార్యాలయమున నూలు కర్డన, రాటములు మున్నగునవి విక్రయించబడును.

శిశుసంరక్షక సంఘములు:- త మా స ము న దాక్షర యూ. కామరావుగారి శిశుక్షణాలయమున 754 మంది శిశువులకు వివిధముగ పాలు గడ్డులు తేయబడెను. మొత్తము 148 గ్రెంట్లు పాలుగవచి తేయబడెను.

చెన్నపురి దేశీయ సమాజము:- ఈ సమాజపు ప్రా ర్థనామహాత్మ్యము యూనెల 8 వ తేదీ సాయంత్రము 8 గంటలకు లింగి కెట్టికీలుగారి 317 నెంబరు గృహమునందు ప్రార్థన జరుగు. శ్రీమంత్ యస్. శ్రీనివాసాచార్యంగారు అధ్యక్షత వహించెదరు.

మదరాసు స్వచ్ఛంద సేవకులు:- మదరాసు నాటియ స్వచ్ఛంద సేవకులు తేల్చి అదివారము 7 వ తేదీ ఉదయము 8 గంటలకు లింగమూర్తికార్యాలయమున 8 బ్రాడ్వే యందు సమావేశమగుదురు. క్యాబ్జెనులు తేవలంటియరుల నందరిని తీసికొని సభకు రావలెనని సేనానాయకుని కోరిక.

శ్రీ పుండరీకవరదసభ:- చెన్నపురి జార్జిటౌన్ గోవిందప్పవాయల వీధి 82 వ నెంబరు వుమ్మడి రామయ్య కెట్టి, గురుసామి కెట్టి అందు కంపెనీవారి కార్యాలయమున జరుగు రామకృష్ణాధారణి యందలి చిత్రకాటంగమును ఆను కథ వారికథా కాలక్షేపమునకముగా 7-5-22 తేదీ రాత్రి 8-30 గంటలకు కీర్తికేళు లగు పండిత టి. లక్ష్మణాచార్యుల వారి కిమ్మలగు బ్రహ్మశ్రీ వి. కృష్ణాచార్యుల వారివలెన జరుప బడును. భక్తవరు లందరూను విచ్చేయ ప్రార్థింతులు.

పోస్టులు ప్రవతనములు:- అన్ని పోస్టాఫీసుల తోను అర్ధజా కవరులకు అర్ధజా చీటి అరికించి అతారు అమ్మ బడును.

కొలంబోమిదుగా ముంపుకుకు పట్ల తెలుగు మొలులు మద్రాసు జెనరలు పోస్టాఫీసులో 18 వ తేదీ సాయంత్రము 6-55 గంటలకు కట్టి వేయబడును.

కొలంబోమిదుగా దక్షిణ ఆఫ్రికాకు పట్ల తెలుగు మొలులు 18 మే సాయంత్రము 6-55 గంటలకు మద్రాసు జెనరలు పోస్టాఫీసులో కట్టివేయబడును.

హిందూ ప్రతిక పై మాననస్థపు కేసు:- మలబా తు పోలీసునూపరిం బెంజెంటులకు హెచ్ కావగారు యల్.ఎ. నుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు, టి. ప్రకాశం, హిందూ ప్రతికాపతి ము న్నగువారిపై తెచ్చిన మాననస్థపు కేసు సందర్భమున కల్లికోట న బొర్ని సీటుబెడ్డికాదు కేసు వాయిదావేయటం విచారించినట్లు కే గును వార్తాఫలముండి మాన్యులయనని యల్.ఎ. నుబ్రహ్మణ్య య్యగారు పక్షమున వేటలు రామచంద్రయ్యగారు హైకో ర్టులో మోషను పెట్టిరి. న్యాయమూర్తులు ఫీలిప్సు దేశానుగార్లు విచారించి ఆలగ్యముగ మోషను వాఖలుచేసినందున కేసును నేటమై యెడకు మార్పులకు వీలులేదని తీర్పు చెప్పిరి.

చెన్నపురి హైకోర్టు: వేసవికాలపు విరా మము:- చెన్నపురి హైకోర్టు, రిజిస్ట్రార్ అఫీసు యూ నె ల 8 వ తేదీనుండి జూలై 17 వ తేదీవరకు మూయబడును. న్యాయ మూర్తిగ్రీష్టుగారు తెదేవకొట్టి విజయించుటచే అఫీస్ ముఖ్య మకు క్రియలకు కేసులు సరిమన్నగించుటకు జూన్ నెల 12 వ తే డీని ఇరువురు న్యాయమూర్తులు అప్పెలేటుకోర్టుంకు సమావేశ మయ్యెదరు. వెదేవకొట్టిగారు ప్రతిమంగళవారము ఉదయం 11 గంటలకు ముఖ్యమకు దరఖాస్తులను విచారించి తీర్పుచెప్పు చుండెదరు. ఇట్టి దరఖాస్తులను సోమవారము మధ్యాహ్నము 2 గంటలలోగ రిజిస్ట్రార్ అఫీసునందు వాఖలు చేయవలెను.

అలహాబాదులో కాంగ్రెసు కార్యాలయముల సోదా అలహాబాదులో పోలీసువారు నారంటులను తెచ్చి రాష్ట్రీయ పట్టణ కాంగ్రెసు సంఘముల కార్యాలయములను పండిత జవహరలాలు సేనానాయకులను కాంటిమైడాలయ మును సోదాచూచి కొన్ని కాగితములను తీసికొనిపోయిరి.

మందుభినామ సం||రం వైశాఖ శు|| ౬, శనివారము

గ్రంథ పరిచయము

సామ్రాజ్యము:— ఇదియొక ఆరంభముల నాటిక. తీనిని పాశ్చాత్య కృష్ణమూర్తిగారు రచించినారు. గ్రంథకర్తలు ఈ గ్రంథమునందు పరివ్రతా శిరోమణియని పేరన్నికఁగన్న సావిత్రి దేవి చరిత్రమును వర్ణించుటచేతనే ఈ గ్రంథమునకు సావిత్రి మని పేరుపెట్టబడినది. ఆంధ్రదేశీయులలో సావిత్రి చరిత్రము నెఱుంగని వారరారు. ప్రస్తుత నాటిక బాలరమణ శ్రీలక్ష్మను నైరము తెలియదగినంతటి నులభముగఁ గూర్చబడినది. ప్రమాదములు కొన్ని గలవు. అయినను ఇది పఠితలకు రంజనకేయముగఁదని యే మా విశ్వాసము. గ్రంథమును గోదావరి జిల్లా రాజోలులో నున్న గ్రంథకర్తయొద్దనే లభించును. వెల 0-8-0.

స్వరాజ్యకోటిము:— ప్రకాశకము ఎమ్. ఆర్. కృష్ణ రావు కంపెనీవారు నెల్లూరు. వెల ఆ 4 అ. ఈ చిన్నపుస్తకమునందు ప్రస్తుతము దేశమునందు న్యాపించియున్న కాజకీయములగు నైతికాదర్శములు-పండితపాతరు శన సాధారణముగఁ దెలియుటకును- చిరకాలము అశాలగోపాలము కీర్తించి కృతార్థ నొందుటకును-అనువగనట్లుగా-శ్చదువులును చానోహరములును భావపూర్ణములును ప్రాజ్ఞ సమృద్ధములును గల ననేక రాజకీయ నైతిక సిద్ధాంతములు గేయమా పమునకూర్చు బడినవి. పుస్తకమునందు కూర్చు బడిన గేయములు- ఆనేకులచే రచింప బడినవేదాంగ-భిన్నభిన్న కాలములలోఁ గూర్చబడినవే ద్రువము- చదువరులకు- ఒక్క-ఒక్క కూర్చి నవారినరే- మనోరంజకములగును పరస్పరావినదములగును ర సమపాతములగును అలరారుచున్నవి. ప్రకాశకము ఇట్టి గేయములను ఒకచోఁ జేకూర్చి ముద్రించు నవ్వము సంగ్రహముగ-నే యోగము నెవ్వరురచించినదియును, వారిజీవితమును గఱించిన గల్పవృత్తాంతములనుఅయోగితములకడగానివిశిష్టములగుంధముగ గాని వ్రాయించియున్నచో- మున్ముందు గీయవాజ్యము చరిత్రమును వ్రాయఁబోవువనవారి కెంతో సాయము చేసినట్లు అందఁగల దని మాతలంపు. ప్రస్తుతము ఈస్వరాజ్యకోటిము- కలకత్తాస్వరముతో స్వరాజ్యకోటిములను- శ్రవణముఖమగునట్లు వినిచి చదువరుల నానంద నిమగ్నుల గావించగలదని మా నమ్మకము.

ప్రహేళికచరిత్ర:— గ్రంథకర్త అన్న తేవర నాగభూపణ రావుగారు. ప్రకాశకులు సాహిత్యసరస్వతి సిరిపి ఆంజనేయలు గారు. ధర్మవరము అనంతపురముజిల్లా. వెల ఆజాలు గి. ఈ గ్రంథమునందు భక్తశిరోమణియను అనుభూతితత్వ సారాంశము నగు ప్రహేళిని జీవితచరిత్రము వచనరూపమున సాంధ్రమున వ్రాయబడినది. ఇది తొలుతులక విజ్ఞానరత్నకయను మాసపత్రిక యందు గొంతకమును ప్రకటింపబడినదండ. ప్రస్తుతము దాని నుండియే తీనిని ప్రకాశకులు గ్రంథరూపమున ప్రకటించినారు. చక్కని చనవై తీని ఈ గ్రంథము చదువనింపుక నున్నది.

మచిలిపట్టణపు చరిత్రము:— గ్రంథకర్త చిట్టాబాల కృష్ణ శాస్త్రిగారు. బి. ఏ. ఎల్.టి. మచిలిపట్టణము వెల 0-4-0 ఈ గ్రంథమునందు మచిలిపట్టణ యొక్క పూర్వచరిత్రము-మహమ్మదీయప్రాధనకాలమునందు దీనికిగల్గిన ప్రభావిత- తత్కారణములు- ఇంగ్లీషువారిపరిపాలనము- మున్నగుననేక చాత్రికాంశములు పొందుపరుపఁ బడియున్నవి. తెలివినోవరముగను అ కర్తకముగను ఉన్నది. గ్రంథములు గ్రంథకర్తయొద్ద లభింను.

రంగాధిపతీకము:— గ్రంథకర్త ఆచార్యులై హనుమంత రావుగారు. మచిలిపట్టణము. ఈశతకమునందు 'రంగాధిపా' యనునటులుతో సాంఘికనైతికాది ప్రపంచవ్యవహారములు ను అందుగల లోపములును విమర్శింపబడి యున్నవి. గ్రంథకర్త గారి పీఠికనుబట్టి ఈశతకరచన మిఁకలి ప్రథమప్రయత్నమే అయ్యెను కలిత్యమునందలి తెలివిన పరికించువారికి కొంతకము అ రితేదికన కవిత్వమని తోపకమానదు. తెలివరసయము చదువనింపుగల్గించుచు శాతకలవాక్కించుచున్నది. గ్రంథములుగ్రంథకర్తయొద్ద లభింపగలవు.

సారంగధరుని కథ

వేటూరి ప్రభాకర శాస్త్రిగారు

వ్రెసిడెన్సీ కాలేజీలో ఆంధ్రభాషాభివృద్ధిసాధికొత్తన సందర్శమున హైకోర్టు జడ్జి శ్రీ వేపా రామేశ్వమ పంతులు గారి యాజమాన్యమున నొకసభ జరిగినదట. ఆసభలో సారంగధరునివధను గూర్చి రామేశ్వమగారేమా ముచ్చటించిరట! శ్రీ యశ్వరాజు ఉమాకాంతము పంతులుగారు తమ పత్రికలో రామేశ్వమ పంతులుగారి యుపన్యాసము సాధారణముగాని 'కానములు'అను పేరతో వ్యాసమునువాసిరి.అందు రామేశ్వమ పంతులుగారి పలుకుల నీక్రింది విధమున ననుకరించి ఖండించిరి. "వాస్తవ మిట్లుండఁగా నీ ఆనరేటి జడ్జీను శ్రీ వేపా రామేశ్వమ పంతులుగారు ఆంధ్రభాషాభివృద్ధి సమాజ సంవత్సరొత్తన సమయమున కాసములలో సాంగధరుడయ్యెదడు. పుస్తకముతో వృద్ధవ్యవహారముతో మాత్రమే ఉన్నాడు గనుక అసత్యమేమా నని శంకించిరి. తరువాత కాసములలోని రాజేంద్రవోడుడే సారంగధరుడై యుండు నేమానని కాసములో శ్రుతికలుప యెత్తించిరి. కాసములలో సారంగధరు డుంటే మంచిదే, లేదనితెలిసి కూడా ఎట్లానైనా సారంగధరునికి కాసములో శ్రుతికలుప వలెనని-రాజేంద్ర చోడుడే సారంగధరుడేమా. ననుకొనెనము. అక్కడ మరీ చిత్రాంగి లేనందుకు తికమకం పడెదము. అనవసరమైన అనుచితకార్యము. ఎందుకల్లననఁగా కాసములలో శ్రుతి కలియునాశ్రమము వృద్ధవ్యవహారముగాని పుస్తకముగాని అప్రామాణికము కాదని యిదివరకే స్పష్టపఱచితిని. రాతిచెక్క మీద సారంగధరుడు లేకుంటే రాజమహేంద్రవరపు మెట్ట మీద సారంగధరు డున్నాడు. రాగిలేకుమీద చిత్రాంగి లేకుంటే రాజమహేంద్రవరపు మేడమీద చిత్రాంగి యున్నది. సారంగధరుడు సిద్ధులలో కలిసిపోయెనని వృద్ధవ్యవహారమువలన తెలియుచున్నది. " రాజరాజలనూజాత సారంగధరులకే, సకృతః పాణిపాదేనరమిలోజని పేరునా, మత్స్యేంద్రనామ సిద్ధేంద్రమహిన్నా సిద్ధతాంకః" సారంగధరుడు సిద్ధులలో కలిసెనన్న యీ వృద్ధవ్యవహారము అహోబల పండితుడు లిఖించెను. ఇట్లు సారంగధరుడు సిద్ధులలో కలిసెనని వృద్ధవ్యవహారము చెప్పమాత్రుంటే కాసములలో రత్నరాజుడము ఫలము లేనని" ఈ వ్రాతకు ముందువెనుకల కాసప్రామాణ్యమును గూర్చి కొంత చర్చించిరి. ఉమాకాంతముగారు వ్రాసిన వ్రాతలు చూడఁగా, నాకు రామేశ్వమపంతులుగారి భావములే

ప్రణయకుసుమము:—ఇది నెల్లూరు పురవాస్తవ్యులగు తీపాలపిచ్చయ్య శాస్త్రిగారిచేతరచింపబడినయొక ఖండ కావ్యము. సంస్కృతమునందు హరిహరో పాధ్యాయునిచేతఁ గూర్చబడిన భర్తృహరి నిర్వేదపను నాటకమునందలి ఇతివృత్తమే ఇందు ప్రధానముగ గైకొనబడినది. కాని యుపాధ్యాయ హరిహరుని కావ్యమువలె దృశ్యముగను ప్రబోధపరముగను శాంతరస ప్రధానముగను నుండక, ఇయ్యదిశ్రవ్యముగను ప్రణయపరముగను విపలంభరస ప్రధానముగను నుండి మిగులమనోహరముగనున్నది. ఈఖండ కావ్యము ప్రణయకుసుమము అను పేరునకు దగినట్లుగా దశమలక్రింద నాటకభాగములగు విభజింపబడినది. ఈ గ్రంథమునకు పీఠికనువ్రాసిన శ్రీచిర్రాబ్బ నుబ్రహ్మణ్యశర్మగారి నినట్లులు పిచ్చయ్య శాస్త్రిగారి కవితాలత ఈ గ్రంథమునందు పుష్పించినదనుటకు సందియములేదు. కనుక నే ప్రణయకుసుమము నందలి సౌరభము విదగ్ధజనుల నాకర్షింప జాలియున్నది. ఇందలి ఇతివృత్తమును-ఇతివృత్తమునకు దగిన పదపదార్థరసా విమృశణ చాతురి మునులందు కనఁబరచిన ఔచిత్యమునుమిక్కిలి గమనింపదగియున్నది. తెలికై ఇందలి యొక్కపద్యమును ఇచ్చట నుదాహరించుచు ఈ కవిగారి తోధిక సేవను ఆంధ్రపాఠస్వతమున కొన్నక వ్రాధించెదము:—

గీ. మృణ్మయంబుని నిరసించె
దేటి కోయి! ప్రేమతర్కలు నెఱుగని
తీన్మవాడ! మృణ్మయంబైన లేకపో
రణ్మయంబె యొకట సమమే ప్రణ యాపణమున.

న్యాయప్రయోగవిగాఁ దోచినవి. వానిని గర్హింపఁ బ్రయత్నించిన పంతులుగారి భావములు విరుద్ధములుగా నగపడినవి. ప్రాజ్ఞలోకము పరికించి తత్త్వనిర్ణయము చేయఁగల్గినని, నాకు దెలిసిన విషయము నిక్కడ వ్రాయుచున్నాను.

కాసములలో లేకపోవుటచే రామేశ్వమగారు సారంగధరుని యునికిగూర్చి సంశయించుట తప్పు. అని యుమాకాంతంగారు చెప్పుటకు సాధనముగా నెత్తుకొనిన యహోబలనియ నుచ్చత్తను, రాజమహేంద్రవరమునగల సారంగధరుని మిట్టయు చిత్రాంగి మేడయు నెంత ప్రమాణముగా విశ్వసింపదగిననో విచారింకము. ఇవి ప్రమాణముయినప్పుడే రామేశ్వమగారి సందేహము తప్పుగాఁ జెప్పదగిన దగును. ఇవి విశ్వసింపదగిన ప్రమాణములయిననుగూడ రామేశ్వమగారి సందేహపతమునకుఁ గొంత బలమున్నదని నే ననుచున్నాను. అది తుదకుఁ జెలిపెదను.

అహోబలపండితుఁడు

అహోబలపండితుఁ డందరించి యిప్పటికి నూతనండ్ల యెను. రాజరాజనరేంద్రుడెప్పుటికి వేంయెండ్లక్రిందటివాఁడు. అనాటి విషయమును తెప్పటలో మనమాట కెంత ప్రామాణ్యముండునో అహోబలనిమాటకు నంత ప్రామాణ్యముండును. అంతకుఁ బూర్వకాలపు గ్రంథమునో వద్దవ్యవహారమునో యనుసరించి యహోబలం డట్లు చెప్పవలెను. వెనుకకు వెదకుదము.

అప్పకవి

అహోబలనికిఁ బూర్వమున్నవాఁడు కాకుమారి యప్పకవి. అహోబలం డేగ్రంథమునకు వ్యాఖ్య రచించుచు సారంగధరుని పుత్రాంతమును జెప్పెనో యాగ్రంథకవనే యప్పకవి కూడ నంతకుముందు పద్యరూపమున వివరణము రచియించెను. అదే యప్పకవీయము. దీనిరచనకాలము క్రీ. శ. 1856 సంవత్సరము. తీనిలో నాతఁడు సారంగధరుని ప్రస్తావము తెచ్చినాఁడు. సారంగధరుఁడు రాజరాజనరేంద్రునికోడు కని చిత్రాంగిచేతచేత కాలుసేతులుపోగా, సిద్ధానగ్రహమునందరిగి కాలు సేతులు పడసి యాతఁడు సిద్ధులలోఁ గల సెనని, ఇది యుగాదిని జరిగినదని,—తర్వాతఁ దననాటి కేఁబడియేండ్లకుఁ బూర్వ మా సిద్ధుడయిన సాంగధరుడే మరంగగిరిదగ్గఱ నెలకొని బాల సరస్వతికి నాంధ్రకబ్బవంతామణికి బాల్యమున నన్నయభట్టు దగ్గఱఁ జకుపుకొన్నదానిని దెచ్చియిచ్చెనని, ఈవిషయము విష్ణుమూర్తి స్వప్నమునఁ దనకు సాక్షాత్కరించి చెప్పెనని, యప్పకవి జెప్పినాఁడు. అప్పకవి చెప్పిన యహోబలనును జెప్పినాఁడు. కాన నిక నహోబలని నావలకుఁ జొరకుండము.

అప్పకవిని విచారింకము. ఈతఁడు బాలసరస్వతిపై భారము మోపుచున్నాఁడు. యోగియొక సారంగధరుఁడు పుస్తకమీయఁగాఁ బుచ్చుకొన్నవాఁడు బాలసరస్వతి యని చెప్పినాఁడు. బాలసరస్వతిసాక్ష్య మపేక్ష్యమునని.

బాలసరస్వతి

ఈ బాలసరస్వతి యప్పకవికంటే నేఁబడియేండ్లు పూర్వండు. ఈతఁడే తొలుత నాంధ్రకబ్బవంతామణికి టీకరచించి నెల్లడించినవాఁడు. అప్పకవి బాలసరస్వతి గ్రంథమును పొగుగాఁ జదివినాఁడు.

బాలసరస్వతి తన యాంధ్రకబ్బవంతామణిటికలో నేమి చెప్పినాఁడో చూతము.

ఉ. ఏమిమహోద్భుతం విది హరీహరి యొక్కడి యంధ్రకబ్బవంతామణిఫక్కి యొక్కడియతంగనగంబు ముగాది సంభవుం డై మని చన్ననన్నన మహాకవి యొక్కడు సిద్ధుం డెవ్వఁ డాహా! మదగణ్యపుణ్యముదగ్గరఁజేతుఁ టెఁగాదెయారయన్. ...అలసిద్ధుండు మదిన్దేవతవిరాహాత్సంకునక్కుంబుగన్.

నన్నయభట్టియమును దెచ్చియిచ్చిన సిద్ధుఁడు నన్నయతో సంబంధము కలవాడు కాఁడని యాబాలసరస్వతి స్పష్టముగాఁ జెప్పినాఁడు. అతఁడెవరో సిద్ధుడని, తనయన్నదేవమువిరూపాక్షుడే యగు నని యన్నాఁడు. బాలసరస్వతి యిట్లుపలుకుచుండఁగా, యోగియొక సారంగధరుడే బాలసరస్వతికి

మిశ్రమమునకును యవ్యతాపలుకుట కేమియ్యవలయును? బాలసరస్వతి గ్రంథమిచ్చినవాడు సారంగధరుడే యని విష్ణు మూర్తి స్వప్నమున ప్రత్యక్షమై తనతో జెప్పినాడట! బాల సరస్వతిమాట నమ్మనలెనో యప్పుకవి స్వప్నములు నమ్మనలె నో! స్వప్నవార్త స్వప్నవార్త! సారంగధరకథ రాజమహేం ద్రవరమన జరిగినదనట కాధారముగ నున్న యప్పుకవిమాట య సంగతియుగా నున్నది. బాలసరస్వతి సంబంధముతో జెప్పటచే మిక్కిలి యాశ్చర్యమునకును బాలసరస్వతి యిది యెప్పుకొన కున్నాడుగాన సారంగధరకథ యింక నెక్కడఁ గలదో వెద కుదము.

చేమకూర వేంకటకవి

చేమకూర వేంకటనాథుడన కవీశ్వరుడు ఈసారంగ ధరకథనే యప్పుకవికంటె నలవనీ యెండ్లకుముందు ప్రబంధము గా రచించినాడు. అందు సారంగధరునిరెండి రాజమహేం ద్రుడు మూలపతి యని యున్నది. పద్య ముదాహరించు చున్నాడను.

గీ. మహిని రాజమహేంద్రుడు మూలపతి
రాజరాజురెండ్రుడు రాజరాజు
ననఁగ జేరెన్నిక నెక్కి యతిశయిల్లు
నింధివిధవుండు రాజమహేంద్రవిభుడు.

ఇంతజనుల జరిన పర్యాటకమునకును సారంగధరుఁ డు రాజమహేంద్రవరపు రాజరాజురెండ్రుని కొడు కనుట కాధారముగా నగపఠన యహోబలపండితీయము నప్పకవీయము నప్రమాణము లగుటయే గాక యాతఁడు రాజమహేంద్ర వరమువాడే కాదని ప్రజలప్రతిష్ఠేషము కూడ లభించినది. సారంగధరకథ యంతకును బ్రాచీనకాలమున నింక నెక్కడ నేని కలదేమా వెదకుదము.

గౌరవమృతి

రాజరాజురెండ్రునకు మున్ను శ్రీంధర్తారాత నీ గౌరవ మృతి కలదు. ఈతఁడొక ప్రతాపాధికవి. ద్విపదకృతిగా హరిశ్చంద్రకథ నీతఁడే రచించినాడు. శ్రీశైలవాసియు శ్రీ నాథకవిక రాత్రి మాహాత్మ్యమునకుఁ గృతిపతియు, మహావై భవకవాలియునగు కాంతేశ్వరస్వామి యను వైకృతాధీశ్వరుని నిదే కమున నీతఁడు నవనాథచరిత్ర మను నేటికొక ద్విపదకృతిని గూడ రచించినాడు.

నవనాథ చరిత్రము

ఇందు మత్స్యేంద్రనాథుని చరిత్రమున సారంగధరుని కథ స్వముగలదు. మూలపదేశమున నర్జునానంద యొద్దను మాం ధాతపుర మను పట్టణము గలదనియు, ఆ పట్టణము నేలరాజు రాజమహేంద్రుఁ డనియు, సారంగధరుఁ డాతనికొడు కనియు స్పష్టము గానందున్నది. ఆ గ్రంథమునుండి యల్పాల్ప ముదాహరించెదను.

ద్విపద.—నకల దేశములు సాగరంబులును, దీవులు పుర ములు తీర్థముల్ గిరులు, దేవాలయంబులు తిరిగి కన్గొనుచు, నల వడ నొకచోట నమృతయోగి, తిలకుండు మూలప దేశంబు సొచ్చి, నరపుకల గజపున దైరులనన వెపురు వెపురు నిప్పొయ్యును కోకంబు, నేడనెన్నడు లేక యేచి భూప్రజలు, పాడియఁ బంటలు బహుఁ సంపదలుగలిగి నెప్పుడైనఁడగఱుచుదా వారి, వలన నాదేశంబు వలనొప్పు నేలు, నేలిక రాజమహేంద్రవరం ద్రుఁ, బోలరు తక్కిన భూభుజు వెల్ల.....అనిన నవీభుఁడు మహావైభవమున, దనదనసింహ మాంధాతనపుము అందుఁ దాన టచని యాయోగినరుడు, నర్జున నమరపన్న గనిధిమిథున నర్జునఁ గని కృతస్నానఁడైయచట.....తనరారుమన్న మాంధాతపు రమ్మ, కన్నులు విలసిల్లఁగాఁ జూచి యందుఁ, గొన్నిదినంబులు కొఱతగా మూఁడు, మానంబు లుండి యామత్స్యనాథుండు ...శ్రీమన్నతరూప చిత్రజుడైన రాజమహేంద్రధరాత లేశ్వరుండు అంతలోఁజి త్రాగినంతరంగమున.

మాంధాతపుము కథాప్రయోజనమునకయి కవి కల్పిం చితి కాడు. ఇంటియల్ గజటియల్ అట్ ఇండియా యను గ్రంథమున మూలపదేశమున నర్జునానంద యొద్దను మాంధాత పురము కల దని వ్రాయబడియున్నది. అది గొప్పపుణ్యక్షేత్ర మట. అక్కడ సిద్ధేశ్వరాలయ మొకటి కలదట.

శ్రీగిరికవి

గౌరవ మృతి నవనాథచరిత్రము నేమి యాధారమున రచించినాడో విచారించుము. ఆగ్రంథము డిట్లున్నది. ద్విపద. అవిరళయోగవిద్యాధికులైన, నవనాథవరుల పుణ్యప్రసక్తము, హఁగ శ్రీగిరికవి పద్యబంధమున, విరచించి నాఁడని ద్విపద కావ్యమునఁ, జెప్పింపవలయుఁ బనిది వెంప లర, నివ్వడు గల సుకవీంద్రులొన - అని కాంతేశ్వరస్వామి వాక్యము.

చెన్నరాజధానిగ్రంథము ప్రణము

శ్రీమత్సామనసు ప్రభుత్వమువారు ప్రచురించెడిరాష్ట్రీయగ్రంథ ప్రచురణపట్టిక లాస్తుకావ్యరూపి ప్రచురింపబడినది. మనరాజధాని యందు దేశభాషాగ్రంథముప్రణము ఎంతటి వ్యాప్తిని సన్నద్ధు లో త్రాపిఅన్ని విభములను ముందంజవైచినదను కొనుచున్న ఆంధ్ర దేశముఎంత వెనుకబడియున్నదో మున్నగు వివరములు ఈగ్రంథి పట్టికను చూచినచో తెలియఁగలదు గతవర్షము లాస్తుకావ్యరూ పి నందముక్తిమలైన దేశభాషాగ్రంథప్రచురములలోతమిళభాషకు సంబంధించినవి 813, తెలుగునకు సంబంధించినవి 191, కన్నడ మనకు సంబంధించినవి 35, మలయాళమునకు సంబంధించినవి 24, తక్కిన భాషలకు అనగా హిందీ ఉరియా హిందూస్థానీ అరబ్బీ సంస్కృతము మున్నగు భాషలకును ద్వైభాషికములకు ను సంబంధించినవి 97, మొత్తముమీద ప్రచురింపబడిన దేశ భాషా గ్రంథములు ఆరువందల అరువది. ఈ మొత్తమునకు ఇంగ్లీషు గ్రంథములసంఖ్య శతమందేతరు.

ఈపట్టికయందలి సంఖ్యను స్థూలదృష్టితోఁ జూచిన యెడల నాంధ్రదేశపు గ్రంథసంఖ్య రె. దశపానము నాకమింప గలదు. కానిదేశభాషాధిపతికరములగునస్తోద్యమములందునుప్రధాన స్థానముక్రమింపినదనుకొన్న మనయాంధ్రదేశమువివర్ణకులనుపండి తులు గ్రంథకర్తలు గ్రంథాలయములు పరిషత్తులు సమితులు మున్నగు ననేక సాధనములతో నెక్కివిధముల నిరంతరమును దేశభాషాధిపతికి భాషాధిపతికినితనస్వస్వము నన్నించుచున్న మన ఆంధ్రదేశము-ద్రవిడదేశముకంటె పెంతయో మున్నందుగ శ్రబో ధము గాంచిన యాంధ్రదేశము ఈవిభముగ వెనుజిక్కియుం డుటమాత్రము మిక్కిలి విచారమునకు స్థానమగుచున్నది. మూల మూలను తీర్చినా ముప్పొరుచున్న ఈకాలమునందే గమ స్తోద్యమములకును సమస్త విజ్ఞానములకును మూల స్తంభమనదగిన గ్రంథప్రచురణ విషయమున మనలో నింతటి నిరత్యాసము కలి గినచో నిక తక్కినవానిని గఱియి చెప్పవలసిన దేమన్నది!

దేశ స్వాతంత్ర్యమునకై అబాల గోపాలము అన్యకష్ట ములకు గుఱియగుచున్న ఈ దినములలో గ్రంథప్రచురణపు గొడవ యెవ్వరికి వలయునని కొందఱుగవచ్చును. కాని దేశము నకు సార్వభౌమమగు స్వాతంత్ర్యము వలయునన్నచో సార్వ విషయకమగు విజ్ఞానము వలయునగుదా! సార్వవిషయకమగు విజ్ఞానము లభించుటకై విజ్ఞానగు పండితులను విశేషజ్ఞులగు ప్రకాశకులు మున్నగువారును మూలకారణమగు అనగా విజ్ఞాన ప్రాప్తికి ముఖ్యసాధనమగు - గ్రంథప్రచురణమును ఊహించి చుట పాడియా? వైగా నర్వవిషయములందు సర్వసమానమగె నభివృద్ధి యభివృద్ధి యనిపించుకొనునగాని కేవలమును ఏకదేశ ముగ నున్నచిని వృద్ధి యభివృద్ధి యనిపించుకొనదుగదా. గనుక భాషాభిమానులను దేశభాషియునునగునాంధ్రమహాజనులంతటి నందీయైనను మనదేశమునందు ప్రచురితములగు దేశభాషాగ్రంథ ములనుగూర్చియొక్కింతలక్ష్యముజూపవలయుననికోరెదము. రాజ కీయవిషయముల పొంతపోక సమస్తవిధముల స్వస్థతల అనగా నర్థసమృద్ధి- అనకాళ ఋద్ధి-ల సాహిత్య పరివది వాఙ్మయ

ఈ శ్రీగిరికవిపద్యరబంధ మిపుడు దొకకరున్నది. గౌరవకవికంటె శ్రీగిరికవి యెంతపూర్వయో! గౌరవ శ్రీ1400 ప్రాంతములం దున్నాడు. శ్రీగిరికవి 1850 ప్రాంతముల వాఁ డగునేమో! చేమకూర వేంకటకవి ప్రాచీనములయిన యాశ్రీ గిరికవిగౌరవకవులకుతులనబట్టి తన గ్రంథమును రచించి యుండును.

రాజమహేంద్రవరము రాజరాజు నరేంద్రునకు, సారంగ ధరునకు సంబంధమేమియు లేదనట కొకదాని కింకొకటిగాల్ప బలాధారములు ప్రాచీనములు దొరకినవి ఇపుడు నా కిక్కడఁ జక్కలేదు గాని నాధర్మిలాయుతాది ప్రాచీనతర గ్రంథములం దింకను నీకథ లభింపదగు నని తలంచుచున్నాఁక.

అప్రకృతుఁ గారణము

అప్పుకవియే యప్రకృత కాధారముగా మనశివు డగపడి నాడు. అతఁ డట్లు స్వప్నవార్తలు చెప్పటకుఁ గారణము నా కొకటితోచినది. సారంగధరుని తండ్రియు, మూలపదేశాధిపతి యుపేనగు రాజుపేరు రాజమహేంద్రుడు. ఈరాజమహేం ద్రుడన్న వె రప్పకవిని బ్రమాదపటిచి యుండును. నామసంగ తింబట్టి అప్పుకవి యపోనామపాలై యభూతకథన ల్లియుం డును. అప్పుకవికృతి వ్యాప్తిలోనికి వచ్చినతర్వాత సాతఁడు పుట్టించిన యప్రకృతును వ్యాప్తిచేచ్చినది. కూచించుచితిమృకవి, బాణాలశంభుదాసుడు, యక్షగానాలవారు, నాటకాలవారు, మొదలుగాఁ గల యప్పుకవి తర్వాతివా రాతనితోపల్లొక్కరి.

(నశేషము)

సంస్థలు-ఈవిషయమును చర్చించి ప్రజలకు తెలుపవచ్చును గాని ఆసంస్థలు రాను రాను ఘృతకో కాత కీన్యామును అనకరించు టకేతమకుగల స్వస్థతను-ఆరసమృద్ధిని ఉయోగించుచున్నవి. ఇది మిగుల భేదకరమగు వార్త.

భాషాభిమానులను పండితులునువిజ్ఞులు నగు మనయాంధ్రులు యాంధ్రభాషయందలి గ్రంథప్రచురణమునుగుఱించి శ్రద్ధతీసికొ నుటకును ఏయే విషయముల నభివృద్ధికై యత్నింపవలయునో తెలిసికొనుటకును- సాయపడగలదను నుద్దేశముతో ఈక్రిందను విషయములవారీగా ఎన్నెన్నిగ్రంథప్రచురణములు మనభాషలో నున్నవో గతవత్సపు లాస్తుకావ్యరూపి నుండి ఈక్రిందపట్టిక నిచ్చు చున్నాము. ఈపట్టికయందు సోదరభాషల స్థితికూడ ప్రద ర్శింపబడినది. చదువరులు గమనింపఁ బ్రార్థితులు.

గ్రంథప్రచురణ వివరములు

విషయము	ఆరవము	ఆంధ్రము	కన్నడ	మళ
జీవితచరిత్రలు	3	3	3	...
నాటకములు	6	19
నవలలు	28	9	...	8
సాహిత్యగ్రంథములు	3	3	2	1
న్యాయకాస్త్రములు	1
వైద్యగ్రంథములు	4	6	1	1
తత్వకాస్త్రములు	5	2	...	1
పద్యకావ్యములు	7	37	...	1
రాజకీయములు	18	7	1	...
మతగ్రంథములు	80	24	8	4
ప్రకృతికాస్త్రములు	2	4	1	...
చారిత్రికములు	6	1	1	...
స్థూలుపుస్తకములు	27	10
గణితములు	1	...	1	...
కళాగ్రంథములు	...	2
మానవప్రచురములు	45	21	4	5
ఇతర గ్రంథములు	86	48	14	7

ఇవిమాత్రమేగాక ఇంకను-హిందీలో 1, ఉరియాలో 1, హిందూస్థానీలో 4, అరబ్బీలో 1, సంస్కృతములో 33, ద్వైభాషికములలో 57 గ్రంథప్రచురములు గలవు.

వైపట్టికయందు విషయవారీగా గనబఱచిన యీగ్రంథముల లో 2-వ కూర్పువి 3-వ కూర్పువి కూడ గలవు. శ్రాత్తగ్రంథ ములు- అనగా కేవలము మొదటికూర్పు నొందిన గ్రంథములు- 137మాత్రమే ఇందులో కళాగ్రంథములు జీవీ2 నాట15 నవల 9 చారిత్రిక 1 సాహిత్య 1 వైద్యము 1 తత్వకా 1 పద్యకావ్యము 36 కావ్యీయ 6 మత 20 ప్రకృతి కా 3 స్థూలుపుస్తకములు 36నగలవు. ఈసంఖ్యలయందే స్థూలదృష్టిని జూచినచో-ఉన్నం తలోనాటకములు పద్యకావ్యములు-మతగ్రంథములు స్థూలుపు స్తకములు-సంఖ్యాబాహుళ్యమునొందినట్లుగనబడును. కాని పరి కించనచో నిదియునుమృగత్వప్రయోగమగుచున్నది. పద్యకావ్యముల నెడివానిలో వెక్కిల్లు ప్రచురింపబడినవే మఱుపఱులప్రచురింపబ డినవి(అనగా గుమతికతమున్నదనుకొనుడు. దానినివానిల్ల వారును బరూరివారును శ్రాత్తగా ముద్రించిననుకొనుడు-రెండు పుస్తక ములును రెండు అంబుములక్రింద- నూతనగ్రంథములలో- అర్థా త్త ప్రధమముద్రణమునొందినవానిలోఁజేర్చబడియుండును.) ఇట్లే మతగ్రంథములు మున్నగువానిలో ఏక్కిస్తవమతమునకు చెం దిన రెండుమాడు పేజీలుగల అచకతవ భాషా గ్రంథములో ఇర్వయ మువ్వురు ప్రకాశకులు ప్రకటించిచేరి ఆవియున్ని యును వేత్వేయగా చేర్చబడియున్నవి. ముఖ్యములయిన వీనిస్థితయే యిట్లుండ గాఁ నిక ఇతరములను గుఱించి చెప్పవలసిన దేమన్నది?

ఈరీతిగా అంతరంగిక పరీక్షను చేయుకొలది మనయాం ద్రభాషలలో లోకయాతా నిర్వహణముక కనుకూలింపగల- సార్వజనిక విజ్ఞానమును వెదజల్లగల - గ్రంథములు ఒకటిరెండు గూడ బయటదేరుట లేదనియును మన భాషాభివృద్ధి యును గ్రంథ ప్రచురణాభివృద్ధి యును ఎండమావులలోని నీటిలిందువులకలె నదృశ్యత్యమును పహించుచున్నవనుట లేటెల్లమగుచున్నది. విశేషజ్ఞులును-వివిధరీతుల భాషాభివృద్ధి నభిలషించెడి విద్వాంసులును-అభిమానులును-ఆగు ఆంధ్రమహా శయులు ఆంధ్రపండితులు ఈ విషయమున శ్రద్ధపహించి యభి వృద్ధికి మార్గముల నరయుదురగాక.

ఒక ఆంధ్రుడు.

జంఘాలశాస్త్రి యిట్లు పలికెను:-

నాయనలారా! మనసాక్షిసభారంగమున నొక్క హరి కానుడు నేడ దుపస్థానించును. అదిగో - ఆ హరిభక్తరచితుర వేంచేయుచున్నాడు. లేచి వానికి స్వాగత మీయవలయును. (అందఱులు చేయుదురు.) స్వామీ! యిట్లు దయచేయుడు. భాగవతోత్తమా! మిమ్ముగూర్చి యిడికకే సభాసదులతో విన్నవించుకొంటిని. ఇక మీ రుపన్యాస మారంభింపవచ్చును.

హరిదాసుని యుపన్యాసము

“మేమిద్దఱి సంభవమే విష్ణో ర్ధ్వసాధనోత్సాహము. మండిర మండలే శేష, మూర్తి రామానుజం భజే॥”

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

“శ్రీమద్భక్తప్రతికేతవఃవేళి భూతహృద్భక్తుని మోక్షమోక్షే పరాకరాదిమునీశ శ్రేష్ఠ వాగ్దశని స్పృహ ప్రాభవ రంజితావధనుస్థేమ ప్రకాశా యతి కా, మాణిక్యయత్రిండకరదేశా, కేశవారాత్మభా”

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః - దేవరవారల తిరుపది

గత నర్కన వడియేనికి లభించుటచే నీదాసుడు - ఈదాసుడు - భక్తాత్మకుడు. మహాభక్తాత్మకుడు. దేవరవారల సన్నిధానము నందు వేసిగూర్చి యైన నుపన్యాసంపలనన దని యా మంద బుద్ధి కాళ్ళయగుటచేత దేవల యాజ్ఞయే మహాప్రసాద మని సాక్షిసంపరంగమం దక్షియేను భయభక్తివిఘ్నముడై నిలువబడి ఉపన్యాసములకు విమలములు ప్రపంచమున రెండే యున్నవి. మూడవది లేనేలేదు. ఎంతసేపు చెప్పినను, పెన్ని యుపన్యాసములు చెప్పినను, నెక్వరు చెప్పినను, నేదేశమున చెప్పినను తత్తునుగూర్చి చెప్పవలయును తదీయలనుగూర్చి చెప్పవలయును. అంతెన్న విషయము వడియేయున్నది. లేక ఆరంగా బరమపదనాధుడైన పద్మదళాయతాత్మకుడు. తత్తియులనగా నామహామహని పాదపద్మములను భక్తితో నేదించువారు. హరిభక్తులారా! నేటికిని మొక్క హరిభక్తు కాని వైభవమును గూర్చి యుపన్యాసించి జన్మాను జిత్రమును బలిత్రము చేసికొంటును. దేవరవారంజలు శ్రద్ధాభక్తులై యాశ్రింపవలయును.

భక్తవర్యులారా! యతిరాజశేఖరులగు రామానుజా చార్యులవారు - శ్రీమతే రామానుజాయ నమః - అదిగో-అదిగో-ఇద్దఱు శిష్యులతో నష్టసహజనామగ్రామమునకు వెలుపల నున్న యుద్యానవనమున జున్నగవృక్షచ్ఛాయను వేంచేసి యున్నారు. ఆహ! పున్నగవృక్షమా! నీజన్మ మొత్త భస్మమైనది! పూర్వయుగమునందు బాలగోపాల కృష్ణపరమాత్ముని న్నాశించియే కదా భక్తవంశులను దరింపజేసినది! జగచ్చేతన తారకార్థ మవతరించిన శ్రీమల్లత్పూజ యోగివర్యులు కూడ నిన్న యాశ్రియించియున్నారే. పురుషుడై పురుట కంటె బాన్సు చైత్ర పుట్టుటయే పురుషుడేమే! అదిగో రామా

నుజాచార్యులవారి యద్దఱు శిష్యులు కూడ శ్రీముఖముల తోను మంత్రాక్షరలతోను గ్రామములలోని వేంచేయుచున్నారు. వారు యజ్ఞేతుడను సంపన్న వైశ్యునియింటికి బోయి యా గృహమేళికి జగద్గుణిని శ్రీముఖమును జూపి మంత్రాక్షర లతని తలయందుంచి విశిష్టాద్వైతస్థాపనచార్యవర్యులను త్రిండది శేఖరులు నగు “శ్రీమద్రామానుజులవారు శిష్యులచార్యులై నిలువబడి యీ గ్రామ జహిఃపురోద్యామన వేంచేసియున్నారు. మీరు వారి శిష్యులతోడ జేసిన వారగటచే యతి రాజారాధన మొనర్చి కృతార్థులు కావలయునని విన్నవించుచున్నామని యతినితో జరికిరి. శ్రీరామానుజులవారు రంపిన శ్రీముఖము నెనగల బేరపుర జీటియో పెసలబేరపుర జీటియో ముగునెల నాగవంతుడు శ్రద్ధతో బరికిరించియుండును. అదయవరల శ్రీముఖముల వడి వరకున్నదా! వడికి వడి వరకున్నదా! భూమి తనభావరత్నుదా! విమున్నదని దాని నా సంపన్నుడు దీక్షతో జూడవలయును! ఏమిదని సందేహ మేల! మహాత్ముని మంగళాశాసన మున్నదికదా! మహాత్ముల కెక్కడికి? మంగళాశాసనముల కెక్కడికి? మాటలకేమిదన! ఆశీర్వాదముతో నాయువ్యముల! తదాస్తులతో ధనాగమముల! ఎక్కడిమాటలు! వేదముక్తులకు విస్మరేంద్ర నున్నది. ప్రాచీనమంత్రముల బలుకుబడి కనడడకున్నప్పుడేపుటి మతగురువుల మంగళాశాసనములకా! ఆత్మతలతో వైశ్వర్యములు వచ్చుమాట యున్నయెడల గొణిదెడునివ్యువు గింజలతో గుర్రెలు కావలసినది కాదా! మాటల దారి వేలు. మూటలదారి వేలు. ఏదో గతానుగతి న్యాయమచేత, అక మర్యాదశిక్షకు తప్రవక్తధారణకాలమందు తోచిన దేదో గురువునకు ముట్టజెప్పనే చెప్పినాను. మూడుమాండు నాల్గ కదియేపనియా! ఏదో యొకసారి యయిపోయినది. అంతేకాని యిది యేమి మాసికమా! తోవ్యయనమా! జలంతియా! తిరు నక్షత్రమా! రామాకాలములగునక బ్రతిదినము వచ్చుచుండెన యెడల శిష్యులకు తేజ సన్నాస మక్కజలేదు. సాగనుగ నే

యున్నది సాగుచుండుటచే నతి యని యాతడునునునాలో నేమేమి యూహించుకొనెనో కాని యాగురు శిష్యులతో నేమియు బలుకక మొగము చిటిమించుకొని లోనికి బోయెను. ఇట్లు వేషింపబడిన శిష్యులు తమ గురుపాదములయెద్ద కేగి యంతయు వినియిభ్రాజతులై విన్నవించుకొనిరి. మహాత్ముడు మండిపాసమొనర్చి నారాయణనామస్మృత మొనర్చుచు లేచి, కర్మాగత త్రిండదకమండలండ్లై, కామాయంచలా చ్చాదితమ స్తకమండలండ్లై శిష్యులు కోశరాజములను నిర్వారా భసపుర బెట్టెనువహించి వెంటజనుచేర నాగ్రామముం దెక్కిరి యింటికి కాని పోవుచున్నారు. ఆ యద్వైతకాలి యెవడో! ఆపుణ్యరాశి యెవడో! ఆ లాకిక తపోనిధి యెవడో! పాద ములవైబడి భిక్షావందన మొనర్చి నాగృహమును బలిత్రమును జేయుమని నాజన్మమును గృతార్థమును జేయుమని నాచిత్త మును శేషగుణసంపన్నముగ జేయుమని నాయాత్మును దరింపజేయుమని మనఃపూర్వకముగ బ్రార్థించిరిగాని యథార్థ భక్తితో నాశ్రయించినగాని బయలుదేరిరాని యతిరాజశేఖ రులప్రార్థన పూర్వకముగ, ననాయాసముగ, ననుగ్రహపూర్వకముగ దనయంత తానే యేమహాపురుషుని యింటికి పాద చారియై వేంచేయుచున్నారే! ఆహాహ! అదిగో మొండిగోడలే కాని వైన మదురైనలేని - కప్పన్న పేరేకాని వైన బడిచేతులు తాటియాకులైన లేని, ద్వారమన్న పేరేకాని లోన గొండమైన లేని - యాకుటిరమునొద్ద - ఆహాహ! భాగవతోత్తమలారా! మాయమంటిరా! అభిల దాద్ర్యక్షణోపేతమైన యాకుటి రమునొద్ద మాణిక్యయత్రిండకభాగ్యము యతిసార్వభౌముడగు మహాత్ముడు నిలువబడినాడే! ద్వారమున కీవైపున నున్న బెయితిరునడి నావైపుననున్న జటియతిరునడి నీవైపు నున్న శంఖము నావైపున నున్న చక్రమును వానిచుమును జ్ఞాతంబుడైన శ్రీరంగనాథుని శ్రీపాదములను వాని నడుమ నున్న శ్రీమార్గశేఖ నామహాత్ముడవలొకించి యవతరిశర స్కుండై యానందబాష్పము లంభోజస్పర్శములగు నక్షుల నుండి విడుచుచున్నాడే! ఒక్క నిమేషకాల మట్లు నిలువబడి వరదాచారియని పిలువుమని యొకశిష్యుని కాజ్ఞాపించిరి. ఆహ! రామానుజశిష్యుడగు వరదాచార్యులవారి తిరుమాళిగ యదే! వరదాచార్యవర్య! యని యాశిష్యుడచారా జ్ఞ ననుసరించి పిలువగ - ఆహాహ! వారెవరు! ఆగృహమునొద్దకు లోపలినుండి యెట్లెచ్చి యట్లెల్లజ్ఞాపాధ్య సాకాంతయైతలు పులువైచికొని లోనికి పోయినవారెవరు! ఆమెయే తిరుప్పత్తి కొలెనాచ్చియారు. వరదాచార్యుని ధర్మపత్ని - మహాసాధ్వీ మణి - పూర్వజన్మ మహాపుణ్యమునగాని లభింపని యతిరాజ శేఖర దర్శన మామె కయించితిమగు నిట్లు లభింపగ, గురువశే నిర్మల కెడుట నిలువబడి ప్రదక్షిణ మాచరించి నమస్కరించి యర్ప పాద్యము లిచ్చి యాదించి లోనికి దీసికొని రావలసినదా! దభాలనక దలుపులు మాసి గోడబాటునకు పోయి దాగవలసినదా! ఆపత్రిత్రాశిరోమణి యంత భాగవతపరవార మొనర్చినదేమి చెప్పమా! ఆసాధ్వీత్మము గురుదేవనియెడుట నేల నిజంబుడ లేకపోయెనో చెప్పనా! చెప్పినయెడల మీ మనస్సుల కిట్లందిగ నుండునేమో! నాయనలారా! చెప్పనా! ఆమెకుగట్టుకొనుట కొడలందిన గడ్డయే లేదు. మొలకు జుట్టుకొండమన్న - హాహారి! వైటుకుతేమి, వైటు వేసికొండ మన్న - రామగమా! మొలకు లేదు నానారచచ్చిపోవగ నీ మాటలాడితిని. ఇంతెన్న నేమి చెప్పగలను? రెండుమాళ్ళ గుడ్డతో నాయుంధతిదేవి కాంతునితో గాఢపురము చేయుచున్నది. నాయనలారా! యేపుట్టగోచి వెట్టుకొన్ననైన బురుషునకు దినములు దొరికిపోవును గాని యయ్యయ్యో ఆడుదాని కట్టుజరుగుట సాధ్యమా! అట్టి మహాకృల యింటిముండా యా శేషాంశసంభవుడవతరించినాడు! తల పట్టె వైచుకొని లోని కా యిల్లాతల పోయెనో గురువశేషుడు గ్రహించి కంటికిలుకుట గా సంతయరణములుగాగ - వార్తములు గాగ - దన తిరుమేనివై గప్పుకొనిన కామాయంబరమును దీసి - మరుదులేని గోడవైయండి - యింటిలోనికి-నిసకై చెను. మహాప్రసాదము మహాప్రసాద మని యాచుగుట లోనండి కేక వై చెను. ఆహాహ! యతిరాజవర్య! లోకోద్ధరణార్థ మవతరించిన నీ పవిత్రమైనయెడలి స్వర్గమున మహాపవిత్రమైన కామాయ కాటిని, జగమంతయు నాగ్రమింపగల వయారము గల నీ హృదయ ప్రదేశమున వాచ్చాదనలొగ్య మవసరించిన కామాయ కాటిని - అన్ని దివ్యదేశములం దర్పావిగ్రహముగ నిష్క ధారా ధింపబడుచున్న నీ దివ్యముగళ మూర్తివై బ్రకాశించిన కామాయకాటిని - ప్రణవ జపావసరమున నీతిరుముఖుండలము వై రవంత వాలియుండుటచే తన్నుభోధి కాలంకావ దివ్యసౌరభ సంవానితాంచల యైన కామాయకాటిని - రామానుజ మునిండా! ఆత్యంతరక్తు లగు నలలాశిరోమణి మానసంక్షు జార్థమై వినియోగించితివా? నెబాన! లోకోద్ధరతప్తస్సంపన్న! భాగ్యవతులగు నాగ్రామమండలి కాంతలు - ఆమె యసాధారణయోగ్యత నాగ్నించిన సన్నిహితగ్రామకాంతలు - ఎందరో - యెన్ని పర్యాయములో - ఆమెకు నీతాంబరములు స్వర్ణచేలములు కానుకలుగా బంపియుండినను, వలదు వలదని వాని నన్నిటిని వినియార్థకముగ దిరుగ వారివారిక బంపి వైచిన స్వార్థపరిత్యాగిని - సాధ్వీశిరోమణి-సన్నాసనియిచ్చిన కాటిని సంతోషపూర్వకముగ గ్రహించితివా? అదిగో! అదిగో! పండుటాకులలో గప్పబడిన పుష్పమునలే కాటిసంకృత యై

యున్న సాధ్వీమణి యదిగో! తలుపులుతీసికొని వైకివచ్చి పరి వ్రాజకోత్తమునకు బ్రదక్షిణ మాచరించుచున్నదే! ఆహా! భాగవత శేషమునకు బత్రిత్రాతేజము ప్రదక్షిణ మొనర్చుచున్నదే! ఆతడు రామానుజులని యప్పటి కామెకు దెలియును. వర దాచారి యెడని యాయన ప్రశ్నింపగ భర్తవలన నిద్రవకు రా మానుజయోత్రనుగూర్చి వినియుండుటచేత నాయన రామానుజు లని గ్రహించి “మహాత్మా! “ఉంధపుత్తికై వెదలివారు. వారి బదులుగ నేను భిక్షావందన మర్పించుచున్నాను. దయయించి నా యాతిభ్యములు నైకొని మాకుటిరమును బావన మొనర్చు వేడుచున్నాను.” అని వినుతుపూర్వకముగ విన్నవించు కొనెను. రామానుజులు శిష్యుల మేతులై లోనికి దయచేసిరి. అంత నామెచ పృథగ జారి తాటి యా లోకటిలాగ శుద్ధోదకముల గడిగి కాటి చెఱుచుటచే దుడిచి యా యతివతి యాసీనుడగుట కాస్తరణముగ నమర్చెను. నారా యణస్మరణ మొనర్చుచు నామనఃపుంగవుడు దానివై సుఖా సీనుడయ్యెను. ఆహ! యతివక్రవక్త! పత్రిత్రాతలక మిచ్చిన ప్రాత్రతాటాకువై నువసించినంత యుత్సాహముతో మహారాజాధిపతియాయానములవై నువసించియుండవు గదా! మానసిలకమా! నీమాహాత్మ్య మేమనవచ్చును? ఆనేక ధరా కాంత కిరీటునజిప్పుడిరంజితపాదసీనుడగు పరివ్రాజకోత్తముని బ్రాత్రతాటాకువై నధివసంపదేసితివే. అమ్మా! అమ్మా! నీవు యతిరాజనేవచేర దలింతువో లేదో కాని నిన్ను స్మరించినంత మాత్రమున మేము తరింతుమనుమాట నిశ్చయము నాయనలారా! మనకామె తల్లివడికి కాపున నామెవంకజూచిన దప్పులేదు. అదిగోమాడుడు కామాయంబరచ్ఛాదితయైన యామెయెట్లు వెలిగిపోవుచున్నదో! మొనలే శ్రీశేషము. దానివై బాత్రిత్ర త్యాగిజ్ఞులాతేజము. మణిదానివై సర్వసంకరత్యాగ సం యుక్తప్రపంచాతీత సన్నాసినితేజము. ప్రపన్నమై యాశీత్య మై చల్లవై యష్టమై పరమభాంతమై భయంకరమై ప్రకాశించు చున్న యాతేజ మవర్ణ్యముకదా! అప్రతిహతముకదా! అనుప మానముకదా! అశోకముకదా! నాయనలారా! రామాను జులవారామెతో నేమో యానతియ్యుచున్నారు వినుడు. “అమ్మా వరదాచార్యసహధర్మచారిణీ! నీ యాతిభ్యమునకు మిగుల సంతసించితిని. సర్వజనసమాదరణీయ మైన గర్భణసమా జము నీయం దున్నది. శ్రీరంగ దేవనివేదనమునకై యాదినమునక దళివ నీవే యొనర్చుము. ఇంక గృహకృత్యముల నిర్వహించు కొనుము అని రామానుజులవారాయమృతో నెలవీయగ మహా భాగ్యుని యామె వంటయింటిలోనికి బోయెను. వంటయిం టిలో నేమిన్నది? ప్రాయ్యయున్నది. దానిలో రవంతలాడిద యున్నది. అంతే అంతకంటె నేమియులేదు. ఒక్కయగిడెడు నాకలులేవు. ఒక్క యుప్పుకల్లు లేదు ఒక్క చింతపండ్లలేదు. శ్రీరామరక్ష శ్రీరామరక్ష ఆహా! పరాత్పరుడా! ఆదంప తుల నెంతదాత్రిద్య మనుభవింపజేయుచున్నావు! తిక్క! ఎందు కొఱకు? ఎందుకొఱకు? పాదభక్తులను బాధించుటకేనా కంక ణము కట్టుకొంటిని? దయలేదా! వాక్షిణ్యములేదా? ఇది నీ విలాసమా? వారి ప్రార్థనమా? కాక మా వతిలేనియేమిదా? వై రెంటిమాట నా కంతే తెలియును కాని, యాచిరది సిద్ధాం తము. వారు దర్శిదలార్చి నెఱుంగ నే యెఱుంగరు. సంతృప్తచేత స్కులై సంతత సౌఖ్యసంయుక్తులై వారు సంసారమును జరుపు కొనుచున్నారు. కడుపునిండిన సంతృప్తియే యామెకు తరుండు నెడల గజమున్న జట్టుపేలికతో నాకాంతకాపురము చేయగలదా? ఊరది దిరిగి నేరుబియ్యము చేకూర్చుకొని యింటికివచ్చి భర్తవ చతీయొక పావునేరుబియ్యము తెచ్చుటకు గాగులు పీఠుకొనిపోమినాయని యిల్లాలిసడించున సరిగయ జగయ్య పేటచీర గల జవరాలు జపానుసిల్కవస్త్రము లేకపోయెనే యని మగనికి వెచ్చి చందపులుటై కంగిలియకొని పండు కొనును. తారవారములోనికి దాండ్రచైత్రంత పచ్చయేనా తెచ్చితివి? ఆచేయియొక గాత్రపుడి తేవలయనని యెఱుంగ వేమియని పాదసా చెవిపట్టుకొని భార్య జంకాయించును. ముప్పివాడు మోరపాకలో ముప్పియేడు పేడ్చుచున్నాడు. సామాన్య డింటిలో ఇంటిర్పిడియు ఏడుపేడ్చుచున్నాడు. పాదసావైయంతయై ఫస్ట్క్లాసు ఏడు పేడ్చుచున్నాడు. తుడుము మొదలుకొని దేవతార్చనకల కంద తేడ్చుచునే యు న్నాడు. ఎవనిచట్టునకు వాడు గంభీరముగాగ గ్రమ్మడలగా నొకడేడ్చినట్లు రెండవవానికి దెలియనీకుండ మర్యాదగా మావమముగా నేడ్చుచున్నాడు. నోరుతెఱచి వైకి బారున నేడ్చినయెడల బాధ తీటియేపోవునేమో! అటుకాక నోరు మాసికొని కుమిలికమిలి క్షల్లిక్ష్మలై యెడ్చుటచేతనే మఱింత పుట్టి మనుగుచున్నది. సౌఖ్యములేదు. నాయనలారా! సంసారములో సౌఖ్యము లేదు. సౌఖ్యమునది చర్మింజి మూకుటి లోనులేదు. స్వర్గక్షీరపాత్రములోను లేదు. సంతృప్తిలో నున్నది. అట్టి సంతృప్తిని నిరంతరము గల వరదాచార్యధర్మపత్నికి నామె భర్తకు సౌఖ్యమున కిప్పటి కేమియు కొదవలేదు. మధ్యాహ్న మగుసకి మగడుంధపుత్తిచే సోరెండుబియ్యమును దెచ్చును. అ నాకలు పొంగదెట్టుకొని తదన్నము త్రదన్నముగా వారిక్క పూటనే భుజయింతురు. మలువారికి కొక్క బియ్యపురింజయైన నిలువయుండదు. సరే. ఇదివఱకు దినములెట్లు గడచిపోయెను గాని యాయలలో కీదిన మెట్లుగడచునో? రామానుజులవారు శిష్యులిద్దఱతో నింటికి వేంచేసిరి. శ్రీరంగనివేదనమునకు చిత్రాన్నదభ్యోన క్షీరాన్నాది పక్వాన్నములు కావలయునే

అని యెట్లు వచ్చును? అంతకు కందులకు? అట్లేనరు మెదుకు
 లై నవచ్చునా? ధేది? స్వామిలవారు తర్వాతాధన మారం
 భించినారు. భక్తవంశము పంచాదికము లాగునా? అంగక
 జరుగు నుపాయ కేమి? భక్తవంశము యనుకొం
 దము. సోతలనుకలతో నైదుగురికి సాపాకెట్లు? చుట్టుపట్ల
 నున్న యమ్మ తలలైన జేబు లీయరా? తీర్చిదిద్దని కొక్క
 గింజయైన దొరకునా? విద్యము దొరకు ననియే యనుకొందము.
 తండ్రులములలోని కెన్ని వస్తువు లున్నగాని యతీత్యభిక్ష
 యగునా? ఈవస్తువులయొక శేబు తచ్చట దొరకునా? ఇట్టి
 కల్ల పోనీ! బహుతలయకు? ఒక్క యిల్లడిచెబును క్రిక
 యిందరాదా? ఏబాధయు లేదే. ఇల్లడిచెనే! ఎంతమాట!
 అది యుండవచ్చునా? అదిగో! అదా? తో వ. దుకొను
 చున్నారు. అడ ముతతో నీరు ద్రావుచున్నారు. హరివారి!
 పోనీ! మెదలో మంజుశాత్ర వస్తు యతిశయము యెన్న
 గూడదా? రామరామ! బాంధువు బంధువులము తక్కు వు
 యేయియే లేదే! ఇట్టికట్టిలో నాపడతల నన్నాని సమారాధన
 మెట్లాచరింపగలదో రంగరంగంగా! అయితే కట్టి యిక్కట్లు
 తెచ్చిపెట్టితయ్యా! ఎట్టిసంగ. తెచ్చిపెట్టితయ్యా! ఇక నేమి
 కావలసింద? ఏమిచేయటకును దోచక యా యెల్లలు ప్రా
 య్యయొద్ద గూరుచుండి కడుపు దలుగుకొని పోయి నే
 దుచ్చుచున్నా! సామాన్యండుగ నతిథియే కష్టపని చెప్పింపు
 డు సన్యాసియగు నతిథి యెంతవాడో చెప్పలయునా? అందు
 లో జగద్గురుడగు నతి యాధిక్య మెన్నట కెనతరము?
 ధనము లేనంతమాత్రమున నతివాని కతిథ్యమియక నిరాకరింప
 వచ్చునా? నిరాకరింపక చేయవలసిన దేమున్నది? అయ్యయ్యా!
 అచుణ్ణికోవణి రంగ రంగాయినకరరపలవిజించుచున్నదే
 రంగరంగా! యెక్కడనుండియ్యా? అయ్యయ్యా! ఈగూటి
 లో నొకవరహ దొరక రాదా? అగుంటల నొక్కరూపాయ
 దొరక రాదా యనివతిలేని దానివలె గుళ్లలో నెమటచున్నదే-
 గుంటలు త్రవ్వచున్నదే! కాని యిదియేమి? ఆమెమొగము
 తీక్షణముగ నగడుచున్నదేమి? చిత్త బలవలె నా యెడలో
 కర్మము కురియుచున్నదేమి? హాహ; ఆమె భయంకరస్వరూపి
 ణిగ నున్న దెందుకలనా? ఏమిచెప్పమా? ప్రాణత్యాగ మొనర్చు
 కొనునా? అట్లు చేసేయెడల యతిభిక్ష యేలాగున?
 ఒక పాదముతో వలయుక పాపముకూడదా? కన్నులనుండి
 జలమున్న బాష్పములను కాటికెఱుగచే దుడిచికొని రెండు
 చేతుల వైకత్తి మింటికకచుచి “రంగరంగా! తుచ్చమైన
 యాదేహము నెధనంతునికైన విక్రయించుకొని సన్యాసి సంత
 ర్పణ మొనర్చెదను. ఈదినముతో నాసాధ్యత్వము నది. రంగ
 రంగా! కటాక్షంపుము” అని పలుకుచున్నదే అయ్యయ్యా!
 ఇవి యామె యనిమాటలేనా? రామరామ! సాధ్యతలక మంత
 సామాన్యమున కొడిగట్టినదా! అయ్యయ్యా! పరివ్రాజక సమా
 రాధన మాచరింప నిశ్చయించుకొనినదా! అయ్యయ్యా! అప్పుడే
 యింటనుండి బయలుదేరినదే! అహ! అహహ! ఇప్పుడైన నామె
 కాతులకు దారిలో నాల్గు రూపాయలున్న మాంట
 దగుల రాదా? మాంటయు వలదు ముల్లెయు
 ఫలదు. ఆమె వృదులారణచరణముల కేదైన కిఱకతాయదగు
 లుటచే నామెప్రయాణ ముగిసినదా? రంగరంగంగా! నీ
 వామెకు బ్రసాదించిన సహదారిద్రవ్యములనుకేకదా యావారి
 శిరోమణి యిట్టి భూకర్మకృత్యము నొనర్చు నిశ్చయించుకొనినది.
 నీవైన నామె నాదేహాలవా? ఇది సాపమె యగునెడల నీ
 పాపమునకు బాధ్యుడవు నీకుదువు. జాగ్రత్త! రంగరంగంగా!
 రక్షించా? తాయయైన నడ్డపడదే. రంగరంగే నడ్డపడదే! అ
 య్యయ్యా! పిధి నెంటు బోవుచున్నదే! ఫాంటె! అను శ్రీ
 తాను గన్న పిల్లను సంగక్షించుకొనుట కధారతమైన తేక
 తెగబాతలైన తన తలవెండ్రుకలను సవరములు కట్టువాని
 కమ్మకొనివచ్చిన సామ్యతోడ కిల్లును తొడుకొనె నని ‘విక్ర
 హ్యాగ్’ అనునహాకవివహావికేసాంశముగ ‘లెవిసరవిక్ర
 అను గ్రంథంబున కెప్పినాడు. వరదరాజ భర్తృపత్ని చరి
 త్రముముందామెచరిత్ర మెంత? వెండ్రుకలు కత్తిరింపిం
 కొన్నవికేమి మేమి? సంవత్సరము తిరుగుతుండ సందెడువెండ్రు
 కలు తిరిగివచ్చును. అహ! పోయిన పాత్రికృత్య మట్లు తిరుగ
 వచ్చునా? చచ్చినవాడు తిరుగబనింపవచ్చునగాని మాసిపోయి
 న మగనాతికము మఱలవచ్చునా? అదిగాక నోరులేని పిల్ల
 కొఱకుందలి పడన పాటులకును కష్టములు గురువుగారి కొ
 ఱకు బడన పాటుల కెంతవ్యత్యాసమున్నది! ఓ! ప్రపంచ
 మంతకృత్యాన మున్నది! కన్నకొడుకుకొఱకు గాడిద కాళ్లు
 వనుకొనెడు కెలుకొన్నాడని చెప్పదురు. వైవానికొడుకు
 కొఱకు గాడిదకాళ్లుకొనెడు కెలుకొన్నయెడల నప్పుడు వను
 కేవున కిల్లి యనయగనది కాదా? ఏ కట్టుము లొంకియైన నెవరి
 పిల్లలను వారు పోషించుకొనుటలో వికేమ మేమున్నది? కం.
 దిక్కును దెనయను ; లగని వెక్కుక విడ్డలను, తొండు (వే
 మాంబుల) యని యెకనిగిగొర్చి కలకడుగునో యా మనుజు
 మారాడుడే? హానియుడుకాదా? అహహ! కాంతాశో
 వణి! నీవంటి పతివ్రత యార్జున రత్నమునగాని మతి యెక్కడ
 నుండగలదు? అహ! ఆర్యవర్తదేవత! నీ పూర్వ నాగకత
 యతియు బుగ్గియైపోయినను నీ భవతయంతయు గడ్డలైతను,
 నీ మయూరసంహానాది సంపత్తి యంతయు సంపాదించినను,
 నీ మతసంప్రదాయ సామగ్రి యంతయు మాసిపోయినను నీ
 స్వాతంత్ర్యమంతయు చట్టుబంధలైనను, నీపురుషులందఱును

దేశభక్తి రహితులై దేశభాషాజ్ఞాన మాన్యులై బలహీనులై
 ప్రజాభావులై ప్రాచీనానాదూరులై స్వాధీనులై సంసారసుఖ
 లంపటులై యేటికొకరు కుటికొకరు లాగుకొని క్రుమ్ములాడు
 చు బహుభాషిణులై పాడెపోయినను నీకు బ్రపంచమున
 నిట్టి దుఃఖములైన నింతమాత్రపు భవతయైనను మిగిలియుండు
 టను నీ శ్రీల పాత్రికృత్యమే కారణము నుమా! అహ! వరద
 రాభర్తృపత్ని! అగువృత్తి మెట్లుచుంటివా? హరివారి! అడు
 కిన్యయముగాఁబోయి మగవాని నడుగఁగూడదనియైన నెఱుంగ
 లేకమా! ఎంతమంద్రాలవమ్మా! ఎంత నిష్కపటికమ్మా! అది
 గో! అదిగో! ఆ వైశ్యునియొద్ద నిలువఁబడినది. ఏమననో? ఏమ
 ననో? అహహ! భూకంప మొదవుచున్నదా? మనమునులూ
 గలిగిన వడకేనా? “ఓవైశ్యవర్యా! నీయొద్ద కొక్కపనికై వచ్చి
 తిని యామె పలికెను. అతఁడు తలయైన నెత్తె యామాట
 లను వినిపించుకొనె యేవోకక్కలు చూచుకొనుచుండుటచే
 నొక్కముస మియిల్లా లాగిపోకలసివచ్చినది. అయ్యయ్యా!
 అభిప్రాయసూచకముగ, నర్జునముగ భృనిభ్రాణముగఁ
 బలుకఁగల పగులగొట్టినట్లే చెప్పను గాఁబోలు! హరివారి!
 ఏమైన నెఱుంగునా? వట్టిగోల!

ఏ మా య ము నెఱుంగదే - ఏకల్యణము నెఱుంగదే.
 కుర్వకృత్య స్వరూపిణి-కుర్వకృత్యః స్వరూపిణి - చంచుగడ్డకైన
 మచ్చయున్నది కాని యామె మనసున మచ్చ
 లేవేమిన్ని పూడనె యందైన జేయన్నదికాని యామె వృద్ధ
 యరసమున జేదులేదే- నూర్యకేణమునైన నూటితీర్చున
 తన మున్నది కాని యామె వర్తనమున వంతలేదే - ఆకాశమున
 కైన మఱుగున్నదికాని యామె యంతరంగమున మఱుగు
 లేదే! అహహ! అట్టికాంత కట్టి ప్రార్థనము సంభవించినదా!
 హరివారి! కాని యామె యిప్పుడేవో మాటలాడబోవనున్నది.
 నాయనలారా! వినుడు. “వైశ్యరాజా! జగద్గురువయ్యఁడగు
 శ్రీమల్లుత్తుణ యోగిపుంగవులు మాకుటీరమును బావనమొన
 ర్చుగ దియ చేసినార. వారిసత్కారకమారాధనాదులకునాయొద్ద
 నొక్క గవ్వయైన లేదు. నాదగ్గర నీతినిబట్టి నాకు బుణ
 మిచ్చవారెవ్వరున లేరు. నీవు మొగము చిట్టించుకొనకక్కఱ
 లేదు. నన్న బుణమడుగుటకువచ్చినదాననుగాను తాకట్టిచ్చు
 టను నా కీతనవు. తక్కు తదితరమేదియులేదు. ఈరాత్రి దీనిని
 నీకు భోగార్థ ముద్దేశము నిశ్చయించుకొంటిని. యతినమారాధ
 నమునకు నాకుఁ గావలయు సావగ్రసంతయు నీమీఁ గలవా?”
 యని యామెయాలనినదిగను. ఇదివరకు జీటియకొన్న మొగ
 మిప్పుడు వికసింపినది. ఇదివరకు కృతకేతలు జూపులజూచిన
 వాడిప్పుడు బాదాకరపుఁ జూపుల జూచుచున్నాడు, గూడత
 నిదివరకుఁ గూలఁబడియుండినవాఁ డిప్పుడు గువ్వపిట్టలకె గులు
 కుచు నెగురఁబోవుచున్నాడు. ఇదివరకు వెన్నుమీది తామర
 గోకొన్న వాఁ డిప్పుడు మూఁతిమీసాలను వంపుచున్నాడు
 ఇదివరకు నల్లగ నిచ్చేద్యముగ నిచ్చేజన్మముగనున్నవాని కిప్పుడు
 నలుపు రకంత జాతికట్టు రవంత తిరుకు కరుకు గూడఁ గలిగి
 నట్లగుచున్నాడే. అహహ! శృంగారరసదేవతామహిమము!
 అందులో నంతరంగమున కెక్కడగిన యాడుది తనంత తా
 వచ్చి యడిగినప్పుడికఁ జెప్పవలసినదే మున్నది! దిష్టిభామ్యకుఁ
 దేజుప్రాణములు వచ్చునే. పండికి, ప్రతిభా పాఠములు లంద
 యించునె. గాడిదకు గాన మున్నవించునె. కాని ఆ వైశ్య
 కాశేమనుచున్నాడో నిందురా? “రాత్రియా? అప్పు! అంత
 కలకా? వెట్టి మొగమా! వ్యవహారములకెల్ల అదనే ప్రధానము.
 అది రవంతయు దాటిపోనిచ్చిన యెడల నెక్కడి సరకక్కడే
 అని యింక నాతఁడేమో చెప్పఁబోవుచుండ “నేను మతియొ
 కని యాచింతునని యామె తొందరతో బలికెను. “అయ్యా!
 ఒక్కటే తొందర! కొట్టునగ్గఱకు వచ్చినదేమి? మొగము తిన్న
 గాఁ జూపినదేమి అన్న సదుటలు గూడ నెంతప్రియుముగా నున్న
 వను నన్నావు. సామ్యో? మతియొకటియా? చూడు. సరే. నా
 కిప్పుమేకాని యెందఱకు సరకులు పంపవలయునని యాతఁడ
 డుగ, నాల్గురకని చెప్పి తీర్చానున బోయెను. సామగ్రునియు
 వచ్చివి. వంటయైది. రంగనాధనికేదన మొనరి కిప్పులతో
 గూడ స్వాములవారిభోజన మొనది. ఆమె భర్తరాకై యెదురు
 చూచుచున్నది. ఇద్దఱకు సరిపోయిన సోలండుమాకలను మూట
 కట్టుకొని వరదాచార్యులు లోనికివచ్చి గురూత్తమునకు సా
 స్థాగ దండ ప్రణామ మాచరించి చేతులు జోడించుకొని నిలువ
 బడెను. “వరదాచార్యా! నీభార్య మాకుఁ బంచభక్త్య పర
 మాన్యులతో విందొనర్చినది. నీకుఁ బ్రార్థనాపొయినది. త్వరగ
 శ్రీపాతశ్రీయును దీసికొని భుజియింపుము అని స్వాములవారు
 పలికిరి. “ఏట్లు జరిగినో యేమో యనుకొని మహాభాగ్య”మని
 యాతఁడు లోనికిఁ బోయెను. భార్య భర్తకు నమస్కరించి
 చేయి పట్టుకొని పంచపాశీలానికిఁ దీసికొని పోయి “ప్రాణ
 కాంతా! యతిరాజ శేఖరసంకల్పణమున కీసామగ్రి యంతయు
 నెట్లు వచ్చినదో యెఱుంగుదురా?” యని భర్త నడిగెను.
 ఆప్రశ్నయే నేనడుగఁడలఁచితిని భర్త బదులు చెప్పెను. స్వా
 ములవారు మన కుటీరమునకుఁ దమయంత తాము విచ్చేసిరి.
 వారు నాకిచ్చిన కాటి యిదిగో! వాకి భిక్ష నిచ్చుటకు మన
 యొద్ద నేమియు లేక పడమటిదిగినున్న వైశ్యరాజునికికి
 బోయి యారాత్రి నాశీర మాతనికి భోగార్థమై యర్పింతు నని
 వాగ్దాన మొనర్చి సామగ్రిని దెప్పించి యతిభ్రాజు నొనర్చితిని
 యామె చెప్పచుండ “ధన్యోస్మి! ధన్యోస్మి! కాంతాశోమణి!

కులపావనీ! నీకట్లు చేసే నీవు కృతార్థురాలవై. నన్ను గన్ప
 తార్థునిజేసితివి” యని యామెరెండుచేతులు పట్టుకొని “ఓవి
 శ్రీశత్రు ఇవి చేతులు కావు కాకులు అని చెప్పి కాసంత
 భర్తముచేఁ గఁపముచేఁ గ్రాలుచున్న యామెకరములను బాష్ప
 జలపురికిము లగు తన కన్నులకుఁ బడేపడే యద్దొని రంగరంగ
 రంగా! నాయెల్లాలిమాలమున నాజన్మముకూడ తరింపఁజేసితివి.
 తఁడే! రంగరంగరంగా! యనివంతసాహస్యనిలి తిరుఁ లేచెను. అహా
 హా! వరదరాజాచార్యవర్యా! నీభార్యయే లాకోత్తరస్వభావ
 యని యాశ్చర్యరగనిమగ్నులమై యుండ నీ వంతకంటె లాకో
 తరస్వభావుడవైతివా? అహ! ఎంతవాడవోయి! ఎంత స్వా
 ర్థపరిత్యాగివి! ఎంతశాంతియుక్తుడవు! ఎంత గురువిత్వాసము
 కలవాడవు! ఎంత దైవభక్తికలవాడవు! నీ మనస్సెట్టిదో తెలి
 యఁజుచుటకు మాకు వాక్కులులేవే! నీ మనస్సెట్టిదో యూ
 పించుకొనుటకైన మాకు మున్నులేదే! బ్రతికియుండియు
 భార్యతోఁ గాపురము చేయుచుండియు వైహికలాభ్యుద్య
 ములుపులో సహస్రాంశమైన తేని నీ మనస్సు- అహ! అతి మన
 స్సా! మతి యేదికృతకృత్యమో నీకుఁ జెలియఁదగినది. నీవు నమ్మిన
 శ్రీరంగమూర్తికె డెలియఁదగినది. కాని యంతకంటె నెవరికి
 డెలియను?

సాయంకాలమైనది. రంగనికి మంగళపుటారతి యైనది.
 పరివ్రాజకునకు ఫలాహారమైనది. మహాత్ముని మతోపన్యాస
 మైనది. రాత్రి పదిగంటలైనది. స్వాములవారు శయించిరి.
 కాని యాదంపతులే? ఏరా? అదిగో పిధివెంటఁ బోవుచున్నా
 రు. వైశ్యోత్తముని యింటికే కాకమి! అయ్యయ్యా! ఇద్దఱు
 గూడఁ గలసిపోవనేల? తనవెంట నిప్పుడు భర్తకూడ నెందుల
 కని భార్యకైనఁ దోచలేదా? భార్యవెంట నీ సమయమునఁ
 దానెందులకని భర్తకైనఁ తోచలేదా? ఏమి వింత! ఏమివిరుద్ధత!
 ఏమి విచిత్రత! కాని ఆయిచ్చుచేతిలోనున్నదేమి? స్వామిప్రసాద
 ముంచిన చిన్నబుట్ట, వైశ్యవయ్యని కావైష్ణవుప్రసాదము సమర్పింపఁ
 దీసికొనిపోవుచున్నది కాబోలు! హాహ! కాని యాచార్యుల
 వారిచేతిలో నున్న దది యేమి? చిన్నబుట్టి. కానిలో శ్రీపాద
 తీర్థ మున్నది. దానిని వైశ్యరాజున కీయ నాతఁడు తీసికొని
 పోవుచున్నాడు. హాహహ! ఆతనికిఁ దీర్థప్రసాదము లిచ్చుటకు
 దంపతు లిద్దఱు పోవుచున్నారా? భార్యచేయి పట్టుకొని భర్త
 మెల్లగ నామెను బంధిర్చుంటికిఁ దీసికొని పోవుచున్నాడు.
 కాని చిన్నభర్తని విజయచున్నదేదది? నాయనలారా! వా
 లేదో పడము పాడుకొనుచు బంధానందమునఁ బోవుచున్నారే!

పడము
 యతిరాజుల పేరంటే యవలోకం పాడెపోవు. యతి!
 అహ! యతిరాజును గిర్రించుచు బోవుచున్నారే! అల! ఇంకను
 మఱికో పాడుచున్నారే!

కాంభోజి-పడము
 వైభోగరంగని పడములఁ గొలిచిన పరమపదము మనము
 పడయంటు సత్యము
 ఈభూమివైసున్న విభోగమూలైన ఏనకేయగు గాని యే
 మున్నదందున వైభోగ!

రమారమణిగోవిందో హరి! అహహ! వారు గురుదేవస్మరణ
 మొనర్చుచు నానందసముద్రమున నీయలాడుకొనుచు బోవు
 చున్నారే! అహ! అమరులారా! గంధర్వులారా! కింపురుషు
 లారా! పంచభూతములారా! నూతనంద్ర భగవానులారా!
 ఇట్టి భార్యాభర్తల నెచ్చులైన నెప్పుడైనఁ జూచితిరా? ఇం
 కను బువ్వవృషిఁ గురిము కుపేక్షించుచున్నారే! ఇంతకంటె
 బ్రబలావసర మేమున్నది? కానిండు ఓ! ఓ! శ్రీహరి! శ్రీహరి!
 ఆతనియిల్లు సమీపించినకొలది వుటితీయత్యాహ్వానుననుబొం
 గి పోవుచున్నారే! అదిగో వైశ్యరాజు గమగమ లాడుచు గడి
 లూఁ గూరుచుండినాడు. మన నాచ్చియారభ్యు స్వామిప్రసా
 దమును దీసికొని గదిలోనికిఁ బోవుచున్నది. ఆచార్యులు తిలు
 పునొద్ద నిలువఁజడినాడు. “వచ్చితివా సుందరీ” యని యాతఁ
 డెదురుగవచ్చినాడు. రాకపోవుదనా? వైశ్యరాజా! కాని యది
 గో స్వామిప్రసాదము కన్నుల కద్దుకొని భుజింపుము. అని యా
 తని చేతిలో రవంత వెన్నెంగలి యుంచినది. అది కన్నుల కద్దు
 కొని నోటిలో వైచిగొనినాడు. ఇంకను దానిని మ్రొంగనాడో
 లేదో హరివారి! వారివారి! పాపాత్ముడను. పాపాత్ముడను.
 లెంపలు కొట్టుకొనుచున్నాను. అహ్మా! అహ్మా! నీ యెడల
 మహాపరాధ మొనర్చితిని! నీవు నాతలివి. తల్లివి. రంగరంగా!
 రక్షించు రక్షించు అని వెద్దగాత్తకేకుల వైచుచున్నాడు.
 మొట్టో మొట్టో య ను చు న్నా ఁ డు. తలఁగొట్టుకొను
 చున్నాడు. ఇట్టి! గుండె బాఁచు కొను చు న్నా ఁ డు.
 తుమింపనా? ఇట్టి! రక్షింపనా? యని యెగిరి యెగిరి యామె
 కాకులవై బడుచున్నాడు. ఆమె యానందబాష్పపూరితాక్షి
 యై యవగోకించుచున్నది. ఇంతలో భర్త శ్రీపాదతీర్థ
 కలశముతో లోనికి వచ్చి భాగవతోత్తమా! లెమ్ము ఇదిగో శ్రీ
 పాదతీర్థము. దీనిని దీసికొనుము. నీమనస్సు శాంతించునని చెప్పి
 యిచ్చెను. అప్పుడాతఁడు కొంత కుటుంబబడిపియట్లు నాతని
 నిద్రలు చెట్టి యొక చేయిపట్టుకొని శ్రీరామానుజగురూత్తముని
 యొద్దకుఁ దీసికొనిపోయిరి. ఆలస్యమైనది. మనమింక సభ చాలిం
 చి యింటికే బోవుము. ఓమ కాంతి శ్యాంతి శ్యాంతి.

వెంటుకలే అందము.

రాలిపోకుండు, జాగ్రత్త!

వెంటుకలు దువ్వెనతో ఊడి రాకమునకే త్వరపడుదు.

అంతవరకు రానియ్యదు.

నేడే

కొమినీయా నూనెను

వాడుట మొదలు పెట్టుదు.

ఇది రిజిస్టరు చేయబడినది.

వెంటుకల కెట్టి రోగ మున్నను, శిరో మాంద్య మున్నను, యిది దివ్యవధము.

వెంటుకలు చిట్టట గాని, గరుకు గాని యుండదు.

మీ వెంటుకలు మరల యెప్పుటి మెత్తనమున గల్గి పట్టువలె నుండి మెరయగ చూడును.

ఈ రోజునకే దీనిని పరీక్షించి చూడుము.

వెంటుకలు యెట్లు వృద్ధి యగునో కనిపెట్టుదు.

కొమినీయా తలనూనె నిన్ను శక్తివృద్ధి ముగిసిన జేయును.

వెల బుడ్డి 1-కి ఒక రూపాయి. వి. పి. చార్జీలు ప్రత్యేకము.

అన్ని పోట్లలోను ఈ క్రింద తెలుపబడిన ప్రకారము

విక్రయించబడుచున్నది.

ఇది మందు లక్ష్యముగా రందరికడనున్న, నరకు లక్ష్యముగా రిజిస్టరు గూడ దొరకును, తేకును, సోలు యే వెంటుకలు.

ఆంగ్లోయిండియన్ డ్రగ్స్ ఆంధ్ర

కెమికలు కంపెనీ,

(128) 155 జమ్మామసీదు, బొంబాయి.

మీకు నువ్వనకు ప్రత్యేకము, లేక అత్యంత కావలసినప్పుడు

"ఓటో డిల్ బహార్" కు వ్రాయుదు.

ఇది రిజిస్టరు చేయబడినది. అత్యద్భుతమైన గుణముగలది.

1/2 బొట్టు బుడ్డి 1-కి ధర రూ 2-0-0

1 బొట్టు " " " 0-12-0

1/2 బొట్టు " " " 0-8-0

కొన్ని చుక్కలు చేతి రుమాలుయందు చల్లిన మిక్కిలి

మనోహరమైన వాసన చుట్టుప్రక్కలకు వ్యాపించును.

పదివెచ్చుదుడు!

మీరు కొనియున్నారా?

యోగ్యతాపత్రములు!!

ప్రతియింటిలో నుండవలసిన సిద్ధాపథముల నేల కొనలేదు?

1 లోకావయహా కస్తూరిమాత్రము చే గుణములు నాకును నావద్దకు వచ్చు రోగులకు అతితృప్తికరముగ నున్నది.

కె. కె. విశ్వాస్ కవిరాజ్, విష్ణుచక్రవైద్యశాల, 9-41 బాల్కెబజారుపేధి రంగూను, బర్మా.

లోకావయహా కస్తూరిమాత్రము జనులకు గలుగు సకలవిధ రోగములను పూర్తిగా వాగుచేయును.

250-300 మాత్రముల సీసా 1-కి ధర 0-4-0 1 మొదలు 6 సీసాలవరకు రూ 1-4-0

సారస్వతానవము (బుద్ధిప్రసాదిని)

పిల్లలకు, తరుణులకు, వృద్ధులకు, స్త్రీలకు బలము నిచ్చు జైవధము.

మెదడు దుప్పలము, ముక్కు, తలవేడిమి, వలబద్ధకము, ఆకలిలేకండుట, కాంతిహీనత, గుల్మము, మూలరోగము, గర్భవృద్ధి, శిశువులనము మున్నగువాటిని పోగొట్టి అమితమైన శుద్ధత క్షమ నిచ్చుచు బలమును గలిగించును.

ఇది మానవకోటికి గొప్ప వరప్రసాదము. 20 దినముల జైవధముగల బుడ్డి 1 కి రూ 1-0-0.

మాతృగమనింపు:—మా కారాదారుల సౌకర్యార్థమై వాగుకోరుటచే నుద్రాసు, నెం 881 తంబు కెట్టిపేడ్లో మా ప్రాంచీని తెరచియున్నాము. తప్పక ఎల్లరు ప్రోత్సహ మొసగు కోరెదము. వి. పి. ఆర్డలు నుద్రాసు ప్రాంచీనుండి కనుగొనవలెను.

సాశ్వతమైన వెంకటాచల పండితులు శ్రీకీర్తారావు వైద్యశాల నాయకులు.

వేమూరు వేంకటకృష్ణమ స్వేతి అంశు సన్న వారిచే ప్రకటించబడు.

ఆంధ్రభాగవత భారత యిత్యాది గ్రంథములుకూడా దొరకును. శ్రీమద్భగవద్గీత క్యాటలాగు ఉచితము.

ప్రతిపదటికా భాష్యవిశేషార్థ సహితము.

ఈ గ్రంథము మొదటి కూర్పునందు శ్రీరామానుజభాష్యము ననుసరించి టీకాతాత్పర్యములు కొంత సంగ్రహముగ వ్రాయబడినవి. భాష్యమును యథామూలముగా తెనుగుచేసికొని మిక్కిలి యుపయుక్తమైన యనేకులు కొరికినందున

భాష్యమునకు దొక్కవిషయమునైన విడువక అందలి ప్రమాణములకు ఆకరములతోను, కష్టములైన ప్రమాణములకు అర్థములతోను, భాష్యమునందు సందిగ్ధములైన విషయములకు తాత్పర్యవర్ణికనుండి విశేషముగా వివరణములతోను గూర్చి, తేట తెనుగున ఈ రెండవకూర్పును ముద్రించియున్నారము ఇందు. శీతార్థసంగ్రహమునకు టీకయు చరమశ్లోకమునకు చార్యులు రచించిన రహస్యాగ్రమును గలవు మొదటికూర్పుకంటె నీ రెండవ కూర్పునందు సుమారు 250 పుట లధికముగా

తీర్చబడియున్నవి. కాలికోలైందు గిల్లు పేరుగలది. 8 0 0

భాస్కరరామాయణము, పాశాంతరములతోను ప్రాత్ర వ్రాత్ర ప్రతులం దగపడు రసవంతమైన ఆనేక సూత్ర

పద్యములతోను దేశసరి కాగితములు కాలికోలైందు. 8 0 0

క్రీస్తుకర్ణామృతము మూడాగ్యాసములు, ఆంధ్రటికాతాత్పర్య విశేషార్థములతోను ఆంధ్ర పద్యములతోను కాలికోలైందు 1 8 0

డిప్ట్ మేలుకాలికోలైందు గిల్లుపేరు 1 12 0

వి. కణ్ణాస్వేతి అన్వకంపెనీ, పల్లివర్క, నెం 286, అప్పాబిల్డింగు, వైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

కుష్టు, బొల్లి, త్వయ, మధుమేహము, పురాణ నవాయి, నెగ, మూర్ఛ, చెర్రి, మూలశంఖ, స్త్రీ రోగము పక్షవాతము మొదలగు నవి పూచీపైని కుదర్చబడును.

గుణమిచ్చిన మీదటే నొమ్మిచ్చుట ఆపురాపములకు ఓషధుల మహాత్యములు పర్యత వాసులగు కోడులు వనైరాలకే తెలియును. వారలే వాటిని వాడుచున్నారు. వాటిని వారివద్ద మిగుల శ్రమపడి కొన్ని ఆపాయములను లోనై నేర్చుకొని, పరిశోధించి, ప్రయోగించుచున్నాము మాదగ్గనుండి జైవధము నేవించు రోగులు వారికి గుణము కనుపించినకొలది వాయిదాలపైని సామ్యున్నవచ్చును. అట్టివారుగుణము కనుపించక పూర్వముగాని, రోగము మదరవచ్చునని నమ్మకము పుట్టక పూర్వముగాని సామ్యమియు నియ్యనవసరములేదు. ఈ త్రై ప్రత్యుత్తర మూలముగ సహితము చికిత్స చేయబడును. అట్టివారికి జైవధములు వి. పి. గా పంపబడును. (3222) వి. ఎమ్. రాజు. దీర్ఘమయశిర్మలనాలయము } దీర్ఘ వ్యాధులకునునైన ఖిమునిపట్టణము. } ఆయుర్వేదవైద్యులు.

శిల్పకృష్ణులకు పూచీయెన జైవధము చర్యమునైన యుండు తెల్లమచ్చలు వైపుత కలన 3 దినులలో మాయమై పోవును. ఈయోగము ఒక మహాతృప్తిచే శ్రేష్ఠమైన మూలికలచే తయారు చేయబడినది. మచ్చలు మాసిపోని ఎదల యిచ్చిన ధరకంటె రెండింతలు వైకము వాపనియ్యబడును. బుడ్డి 1-కి ధర పి. పి. తో సహా రూ 8 లు. శిల్పకృష్ణులు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను. (3430) The Aryan Nurserv. P O Kamtau Darbhanga.

ఓరియంటల్ గవర్న మెంటు సెక్యూరిటీ లైఫ్ అన్యూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్. 1874 సం! స్థాపితము. హెడ్డాఫీసు, బొంబాయి. మానేజరు:— హెచ్. ఎడ్విన్ జోన్సు.

ఫస్టును రూ 5,46,00,000 వైగానే యున్నది. 1920-వ సంవత్సరము నందు వరదంబడి 91,06,338-0-11 ఇత్తుల బిరుగు చున్న ఆహ్వా రెన్సుల మొత్తము 15,44,24,593-11-3 మునువటికంటె ఇప్పుడు పాలిసి బార్డుకు వాస్తవికా తెల్లించిన మొత్తము 6,50,00,000 ఈ కంటెనీ తరఫున కనిచేయుటకు ఏజెంట్లు కావలయును. వారు అనుభవ కాటుడగ నుండవలయును. భగవత్తు చెల్లించవలయును. భరభాన్తు భరములకు యీ శ్రీండి విలాస మునకు వ్రాయుదు. 67% Apply to:— F. E. Vaid Esq, Branch Secretary Oriental Assurance Building, Post Box No. 8, Madras

బ్రొట్టమైన్

(2)

బలమును, ఆరోగ్యమును నిచ్చు ఒక ఆహారము. ఇది పాలు, మిట్టమైక్, మాట్టు అను ధాన్యములతోను, ఇంకను అనేక బలవర్ధక మగు పదార్థముల సారమును పిండి యారిత్రేటి చేర్చి యొక దివ్యహారము.

కొన్ని వత్సరములకు పూర్వము, పెద్దదగు వ్యాధులు శరీరములోని కొన్ని యంగములు లేకపోవుటచేతనే కలుగుచున్న వనియు, ఈ యంగములను భుజించిన వ్యాధులు నివర్తించు ననియు తెలియును. ఇది యొక్కడ నుండు నదియు తెలియదు. ఇప్పుడో జర్మనులోను, ఆమెరికాలోను, దీర్ఘకాలము విమర్శ చేసినదానిలో అనేక చెట్లు, లతలు, పాలు వీటిలో కలదనియు దాక్టర్లు కనిపెట్టియున్నారు. ఈ చిన్న పరిమాణము గల సారమును పిండితోయుట కష్టమైనను దానికి తగు మార్గమును కనుగొని యున్నారు. బ్రొట్టమైన్ అనునది ఈ సారము గల ఒక శుద్ధహారము. దీనిని ఇతర పదార్థములతోచేర్చి భుజించవచ్చును. ఎట్టిపని చేయుచారైనను దీనినిభుజింపవచ్చును. బుడ్డి 1-కి రు 1-8-0.

మద్రాసు కెమికల్ ఇండస్ట్రీసు (లిమిటెడు) పోస్టు బాక్సు నెం. 1208, మద్రాసు.

ఓట్ హాహిని

2853

మీరు బహుశా యి వచ్చినవరకు చాలా బడలికయందు నున్నారా? నైనను పెండ్లిండ్లు విందులు యములలో నైనను ఈ అత్తరును యుపయోగించిన మంచి కోవాపుష్పముల వాసనను యిచ్చి మనముకు ఆనందమును కలుప నిచ్చును.

కోబినియా తైలము

వేసవికాలములో ఉపయోగించుటా గచ్చిన శీత్రములకు చలవమును సౌందర్యమును యిచ్చును. అనేక శ్రీలు ఉపయోగించుచున్నారు. ప్రపంచమున ఈ తైలమును ప్రతిభటుంబములోను అవశ్యకము. ఎన్నిచోట్లను విక్రయించబడును.

ఓట్ హాహిని ధర బుడ్డి 1-కి రు 2, 1, 0-12-0, 0-8-0
కోబినియా తైలము ధర బుడ్డి 1-కి రు 1-0-0

Shyam & Co, c, Bander st, Madras. పియాం కంపెనీ, రిబంధరు వీధి, మదరాసు

ప్రాచీన ప్రసిద్ధి నొందిన

(219)

హిందూస్థానమందు స్థాపితమయియుండు

ఆయుర్వేదబోషదాలయము

స్థాపితము 1881 సం॥

అతంకనిగ్రహ బోషదాలయము కోరి వ్రాయు బాండ్లకు యురారోగ్యాభివృద్ధి కల్గిల్లు ఒక గ్రంథమును తపాలు ఖర్చు సహా కోర్కెనే అందించుగా పంపుచున్నాము.

మామొక్క ప్రతి ఒకటి కావలెయు ననిన

అతంకనిగ్రహ బోషదాలయము లిమిటెడ్ వ్రాసినాడు కోర్కె

అతంగనిగ్రహబోషదాలయం

285 వ్రాడ్యే, మదరాసుకు వ్రాసేసి.

ఆయుర్వేదబోషదాలయం

ప. కే. వ. సి. వారి

ఈ దివ్యపుష్పము తిల్లలకు పాలను వృద్ధి చేసి శరీర పుష్టిని కలిగించును.

పిల్లలకు సులభమి. వత్సము లేని దుదెగల రసాయనము. వార్షిక్ పుష్టిని బుడ్లలో పులిపే పిల్లలు, తల్లి పిల్లలు నుభవచదురు. బలహీను లగు పిల్లలకిచ్చిన జబ్బు ల్ని పోయి దేహపుష్టి కలుగును. వెల బుడ్డి 1-కి 1-8-0 రు (8847) వి. పి. తో కలసి రు 2.

ఈ బోషదమును ప్రసిద్ధులకు ఆయుర్వేదములు చిక్కను ఆయుర్వేదనిలయము, బెజవాడ.

వలెలు కంపెనీ వారి ప్రత్యేక పుష్పదామలు

ఈ క్రింద వెలుపబడిన బోషదములు శరీరకాస్త్రమునకును, రోగ చికిత్సకును సంబంధించినవి మా వైద్యులచే రసాయన కాస్త్రజ్ఞులచే కాస్త్రపరిశోధనాసారము యేర్పరచబడినది.

మా బోషదముల తయారుచేయు కాలలో వలెలు సామగ్రి యంతయుగలదు. ఇది యిండియాలో నెల్ల చాల పెద్ద ప్రస్తుతము కావలసిన వస్తు సామగ్రి యంతయుగలదు. అచట మాలికలు వృక్షకాస్త్రప్రకారము, రసాయన కాస్త్రప్రకారము, భూ తద్వముగుండ గూడ పరీక్ష చేయబడును. అచట బి. పి. స్టాండ్డు ప్రకారము రసాయనములు మాలికలది తయారు రగును కావున యీ బోషదములు పారిశుధ్యతయున్న, సమృద్ధమున్న యేమాత్రమును అనుమానింప నక్కరలేదు.

డాక్టరు యాస్టన్ను సిరపు

సిరపు ఫెర్రీ ఫాస్ఫాటస్ కాంపౌండు క్విన్తెను యెట్స్ప్రిక్వియా ఈసిరపు డాక్టరు యాస్టన్నుపద్ధతి ననుసరించి విరనుఫాస్ఫేటులు, క్విన్తా, స్ప్రిక్వియా యివన్నియుజేసి దివ్యముగ తయారు చేయబడినది.

ఈ బోషదము అతిఉష్ణప్రదేహములోగాని యిండియాలో నుండుటవలన గలుగు దుర్బలత్వమును పోగొట్టుటకును, మానసిక దేహకాదాధాని దుర్బలత్వమునుగాని పోగొట్టుటకును ప్రపంచ మంతటను ప్రసిద్ధి కెక్కిన దివ్యబోషదము.

వెల పెద్ద బుడ్డి రు 2-8-0 మీడియం నైజా బుడ్డి రు 1-4-0. చిన్న బుడ్డి 12 అణాలు.

కెమికల్స్ వుడ్డు

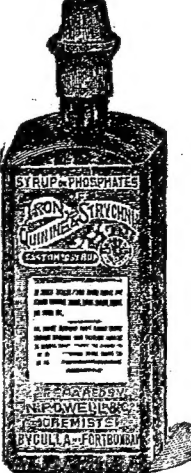
ఇది ఐరన్, లైము, పొటాషు, సోడా ఫాస్ఫేటులసిరపు శుద్ధముగనుండును. అడుగున సుత్తుయేమియు నుండదు. కిలడల్పియామెడ్వర్డ్ పారిషుగారు చెప్పిన సాల్ఫ్యూరకరము తయారుకాబడినది.

ఇది పిల్లలకు ఆత్యంతోపయోగకరమైనది. ఇది బలమునిచ్చు మంచియోషధము. రుచిచానుండును. మంచిత క్షయిగానించి నరములకు పుష్టినిచ్చును.

పెద్దనైజా బుడ్డి రు 1-12-0, మీడియం రు 1-0-0, చిన్ననైజా 10 అణాలు.

వలెలు కంపెనీవారి సరుకులకు మా మందులను వివరించుచు వ్రాయును.

N. POWELL & Co, Manufacturing Chemists, Bombay.

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి

సెక్యూరటీ కేసు

స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు

ప్రతి 1-కి రు 0-14-0.

పండిత మదన మోహన మాధవ్య

గారి జీవితము, పంజాబు అల్లరి

ప్రతి 1-కి రు 0-8-0.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అండునన్లు, 392, ఎన్.స్. నేడు, చెన్నపురి.

తంజివిలాసము:- వావిళ్ల, మదరాసు. (1487-547)

మలయచందనము

గనేరియా అను సెగరోగమునకు కుతారము

పథ్యము లేదు. పిచికారితో పని లేదు. ఎటువు, తెలుపు, పచ్చ, అను మూడు విధముల సెగరోగమును మూడు పూలలో మాన్యును. శ్రీలంకను వ్యాధులకు కూడ ఇది రాజోషధము. (1251) డబ్బీ 1 కి వెల 2.4-0

గంధర్వ ఫార్మసీ, రాయవరం. (గోదావరిజిల్లా)

బెట్టోపుష్ప సారము

ఇది మంచి సువాసనగల అత్తరు, 1-2 చుక్కలు వైన చల్లినచో అనేక పుష్పముల వాసనను గుప్పించి కొట్టుచుండుటయే గాక దేహమునకు చల్లదనమును అనందమును గలిగించును—రు 8, ఖరీదుకు రాదగిన సువాసన తలనూనెలను 2-0-0 ఖరీదుగల యీ 1/2 బెట్టో సీసాతో సులభముగా మారే చేసికోవచ్చును. (8851-4)

1/2 బెట్టోసీసా రు 2-0-0; 1/4 బెట్టో సీసా రు 1-2-0, 1/8 (ద్రాము) సీసా 1 కి రు 0-10-0. ఎన్నిటికైనా వి. పి. చార్జీ రు 0-8-0. పి. జి. పి. అందు కంపెనీ, వెరిదేపే, నెల్లూరుజిల్లా.

BOON TO STUDENTS!
SOVEREIGN
SPERMATORRHOEA PILLS
MAGICALLY STOPS EMISSIONS—ORDERS FOR 2 PILLS FOR COMPLETE CURE
M.V. RAMACHANDRARAO, MARKET TANK COCANADA

త్రివృత్ లేహ్యము

త్రివృత్ లేహ్యము: చిన్న పిల్లలకు ముసలివారికి నుఖముగా విరచనముచేసెను.

త్రివృత్ లేహ్యము: మూలవ్యాధులను బోగొట్టును.

త్రివృత్ లేహ్యము: ప్రతివేళలోను బుచ్చుకొనిన నుఖవిరచనము అగును.

త్రివృత్ లేహ్యము: విరచనవాదములలో కెల్ల మంచి దని చిరకాలాఘోషాడ కల్పసాధనములో చెప్పియున్నాను. అజీర్ణభోజనము, వేళ తప్పిన భోజనమువల్ల బాగా జీర్ణముగాక పేగులలో ఉండి, కడుపుపొంగు, అన్నము ఇవ్వములేకపోవుట, అశక్తి మొదలగు గుణములగలిగి ఉన్నపుడు త్రివృత్ లేహ్యము బుచ్చుకొనిన ఒకటి రెండు విరచనము అగు

(8166) నట్లుజేసి తేలిక గలిగించును.

10 తులముల వెల రు 1-0-0

40 " వెల రు 3-0-0

క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీవతి

బి పి ఎం. బి సి ఎం.

మేనేజింగు డైరెక్టరు,

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ (లిమిటెడ్)

19, హాల్స్ రోడ్డు,

మాంటుగోడ్ - మదరాసు.